

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXV/225/2016
Rady Miejskiej w Miliczu
z dnia 28 grudnia 2016 r.

Program Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2016 - 2023

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Dokument przygotowany w ramach projektu

„Milicz od Nowa – wielowymiarowy program rewitalizacji miasta Milicz”

współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej

w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Spis treści

Wstęp	2
1. Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Milicz	4
1.1. Metodologia	5
1.2. Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Milicz z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa a miasta Milicz na strefy.....	13
1.3. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Milicz z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa a miasta Milicz na strefy.....	31
2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.....	45
2.1. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	45
2.2. Pogłębiona analiza potencjałów i problemów obszaru rewitalizacji	53
3. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele i kierunki działań rewitalizacyjnych	68
4. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	73
5. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	98
6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	101
7. Indykatywne ramy finansowe	114
8. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa	117
9. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji oraz monitoring i ewaluacja.....	129
10. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	139
11. Spis map, tabel i wykresów	147

Wstęp

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego.

Po pierwsze, proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą.

Po drugie, proces rewitalizacji powinien być prowadzony w sferach społecznej, przestrzennej i gospodarczej, tj. być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze miasta, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy. Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej,
- podmioty, inne niż wymienione powyżej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Oznacza to, że sam proces powinien być tak zaplanowany, aby umożliwić czynny udział wybranych grup społecznych i tzw. aktorów rozwoju lokalnego. Udział interesariuszy powinien zostać zaplanowany zarówno na etapie tworzenia programu rewitalizacji, jak również na etapie jego realizacji, w tym ewaluacji. Na etapie tworzenia programu rewitalizacji wskazany jest udział

interesariuszy zarówno na etapie diagnozy, jak również planowania poszczególnych celów i działań rewitalizacyjnych.

Gmina Milicz przystępuje do przeprowadzenia rewitalizacji zgodnie z zapisami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 Ministra Rozwoju z 6 sierpnia 2016 roku oraz na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, z późn. zm.).

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zostały wydane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 217).

1. Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Milicz

Milicz to gmina miejsko-wiejska leżąca w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie milickim i znanej w całej Polsce Dolinie Baryczy. Gmina jest jedną z największych w kraju, zajmuje obszar 436 km² (422 km to obszar wiejski), tym samym stanowi 2,19% powierzchni województwa. Graniczy z województwem wielkopolskim. Gminy ościenne to: Jutrosin, Cieszków, Sulmierzyce, Odolanów, Sośnie, Krośnice Zawonia, Trzebnica i Żmigród.

Mapa 1. Mapa Gminy Milicz w powiecie milickim

Źródło: kppspmilicz.pl

Na jej obszarze leżą 52 sołectwa oraz miasto Milicz. Sołectwa w gminie Milicz:

Baranowice	Gruszczyca	Piękocin	Świątoszyn
Bartniki	Henrykowice	Piotrkosice	Tworzymirki
Borzynowo	Kaszowo	Poradów	Tworzymirki Górne
Brzezina Sułowska	Kolęda	Postolin	Wałkowa
Czatkowice	Łatkowa	Potasznia	Węgrzynów
Duchowo	Łąki	Pracze	Wielgie Milickie
Dunkowa	Miłochowice	Ruda Milicka	Wilkowo
Gądkowice	Miłosławice	Ruda Sułowska	Wodników Górny
Godnowa	Młodzianów	Sławoszowice	Wrocławawice
Gogołowice	Niesułowice	Słaczno	Wróbliniec
Gołkowo	Nowy Zamek	Stawiec	Wszewilki
Grabownica	Olsza	Sulmierz	Wziachowo Małe
Grabówka	Ostrowąsy	Sułów	Wziachowo Wielkie

Postanowiono zatem, że na etapie wytyczania stref w mieście Milicz w oparciu o obwody wyborcze wprowadzone zostaną drobne korekty ulic wchodzących w skład poszczególnych stref. Korekt dokonywano w myśl zasady, że ulice nie będą dzielone. W efekcie uzyskano podział miasta na siedem stref, dla których możliwe było przeprowadzenie analizy zjawisk kryzysowych we wszystkich pięciu sferach (społeczna, gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna) oraz z wykorzystaniem wszystkich 21 wskaźników. Ulice wchodzące w skład obwodów wyborczych oraz ulice wchodzące w skład poszczególnych stref prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Ulice wchodzące w skład obwodów wyborczych oraz ulice wchodzące w skład stref delimitacyjnych

Nr obwodu wyborczego	Ulice wchodzące w skład obwodu wyborczego	Ulice wchodzące w skład strefy delimitacyjnej	Różnice
1	Boczna, Długa, Garncarska, Jasna, Kościelna, Kazimierza Pułaskiego, Krotoszyńska, Krucza, Kuźnicza, Lwowska, Łąkowa, Mostowa, Osiedle, Piaskowa, Polna, Polska, Rawicka, Rynek, Rzeczna, Strzelecka, Szewska, Topolowa, Wałowa, Wodociągowa, Zamkowa nr 1, 3, 4, 5, 7	Boczna, Długa, Garncarska, Jasna, Kościelna, Kazimierza Pułaskiego, Krotoszyńska, Krucza, Kuźnicza, Lwowska, Łąkowa, Mostowa, Osiedle, Piaskowa, Polna, Polska, Rawicka, Rynek, Rzeczna, Strzelecka, Szewska, Topolowa, Wałowa, Wodociągowa, Zamkowa	Cała ulica Zamkowa w strefie 1
2	11 Listopada, 1 Maja, Armii Krajowej, Aleja Lipowa, Aleja Spacerowa, Budowlana, Cicha, Generała Stefana Grota-Roweckiego nr 1-11, 13, 15, Grunwaldzka, Jarosława Dąbrowskiego nr 4, Kasztelańska, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Plac Ks. Eugeniusza Waresiaka, Sułowska, Tadeusza Kościuszki nr 1-17, 19, 21, 23, Wojska Polskiego od nr 1 do 20, 22, 24, 24a-c, 26, 28, 28a, Wrocławska, Zamkowa nr 13, 13a, 15, 17, 21	11 Listopada, 1 Maja, Armii Krajowej, Aleja Lipowa, Aleja Spacerowa, Budowlana, Cicha, Generała Stefana Grota-Roweckiego, Grunwaldzka, Kasztelańska, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Plac Ks. Eugeniusza Waresiaka, Sułowska, Tadeusza Kościuszki, Wojska Polskiego, Wrocławska	Całe ulice: - Generała Stefana Grota-Roweckiego, - Tadeusza Kościuszki - Wojska Polskiego - Wrocławska w strefie 2
3	Kobiałka-część miasta, Kolejowa, Końcowa, Okrężna, Osadnicza. Powstańców Wielkopolskich, Przemysłowa, Stawna, Zielona, Wojska Polskiego nr 21, 21a, 23, 25, 27, od nr 29 do końca	Kobiałka-część miasta, Kolejowa, Końcowa, Okrężna, Osadnicza. Powstańców Wielkopolskich, Przemysłowa, Stawna, Zielona	
4	Akacyjowa, Brzozowa, Chabrowa, Czereśniowa, Dębowa, Fiołkowa, Generała Stefana Grota-Roweckiego nr 12, 14, od nr 16 do końca, Jaworowa, Jarosława Dąbrowskiego nr 5, 7, 9, 11, od nr 13 do końca, Kasztanowa, Klonowa, Konwaliowa, Krótka, Lawendowa, Makowa, Modrzewiowa, Świerkowa, Tadeusza Kościuszki nr 18, 22, od nr 24 do końca, Trzebnicka do przejazdu ścieżki rowerowej (była kolejka wąskotorowa), Wierzbowa, Wiśniowa	Akacyjowa, Brzozowa, Chabrowa, Czereśniowa, Dębowa, Fiołkowa, Jaworowa, Jarosława Dąbrowskiego, Kasztanowa, Klonowa, Konwaliowa, Krótka, Lawendowa, Makowa, Modrzewiowa, Świerkowa, Wierzbowa, Wiśniowa	Cała ulica: - Jarosława Dąbrowskiego w strefie 4
5	Adama Mickiewicza, plac Wojciecha Korfańskiego	Adama Mickiewicza, plac Wojciecha Korfańskiego	
6	Grzybowa, Kombatantów, Mikołaja Kopernika	Grzybowa, Kombatantów, Mikołaja Kopernika	
7	Dojazdowa, Kamienna, Krzywa, Kwiatowa, Leśna, Lotnicza, Łowiecka, Miodowa, Nektarowa, Nowowiejska, Odrodzenia, Ogrodowa, Poprzeczna, Poziomkowa, Pszczela, Rzemieśnicza, Słoneczna, Spółdzielcza, Sycowska, Trzebnicka od przejazdu ścieżki rowerowej (była kolejka wąskotorowa)	Dojazdowa, Kamienna, Krzywa, Kwiatowa, Leśna, Lotnicza, Łowiecka, Miodowa, Nektarowa, Nowowiejska, Odrodzenia, Ogrodowa, Poprzeczna, Poziomkowa, Pszczela, Rzemieśnicza, Słoneczna, Spółdzielcza, Sycowska, Trzebnicka	Cała ulica Trzebnicka w strefie 7

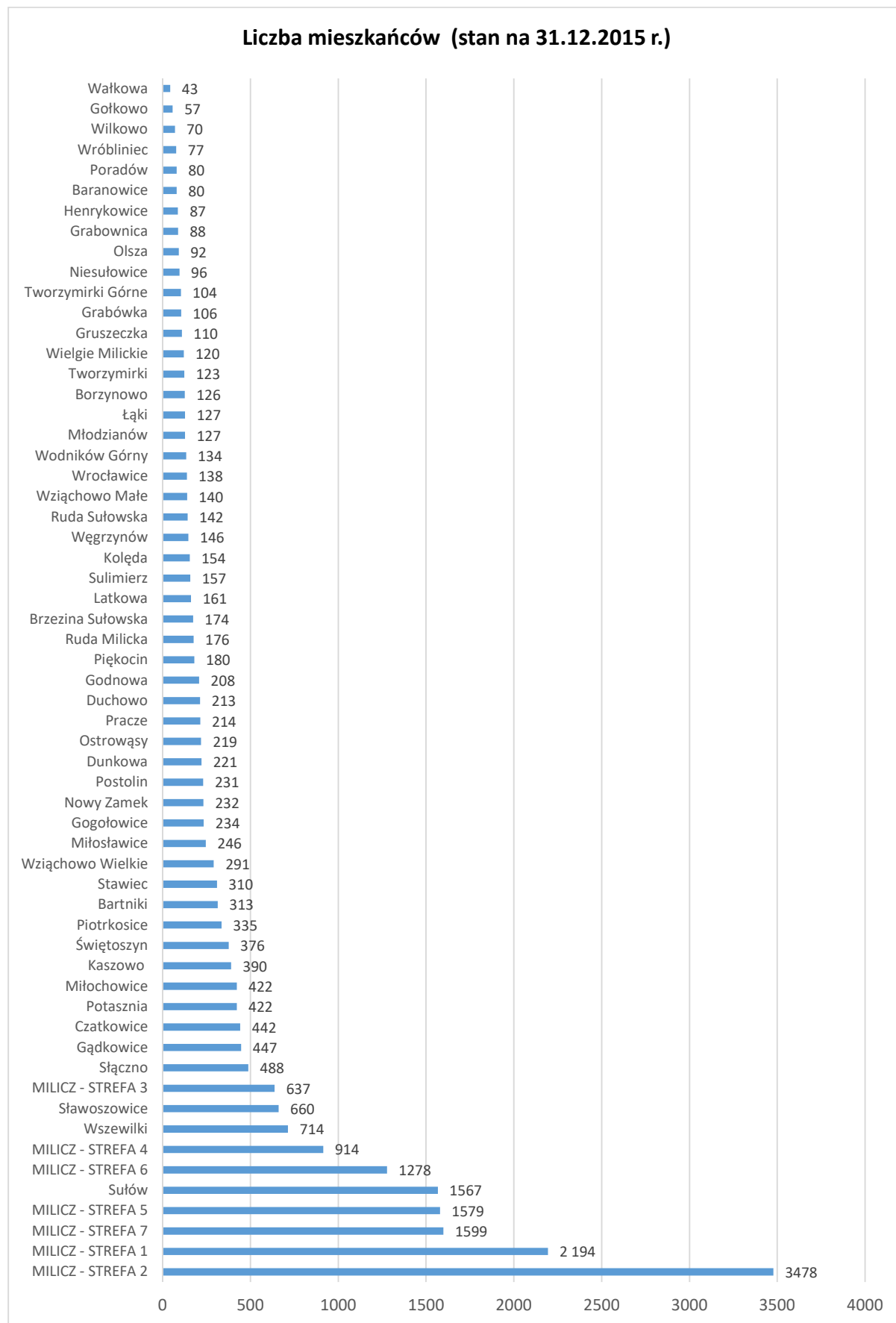
Źródło: opracowanie własne

Dokonując diagnozy zjawisk kryzysowych należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię liczebności ludności danego obszaru. W gminie Milicz analizie poddano 59 obszarów (52 sołectwa oraz 7 stref w mieście Milicz), różniących się z punktu widzenia udziału ludności danego obszaru w ludności gminy Milicz ogółem. Przy wytyczaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji należy uwzględnić te różnice po to, aby do rewitalizacji wybrać te obszary, na których z jednej strony koncentrując się negatywne zjawiska (przede wszystkim społeczne), a z drugiej te negatywne zjawiska dotyczą znacznego odsetka ludności zamieszkującej obszar danej gminy.

Poniżej przedstawiono informacje na temat liczby ludności poszczególnych sołectw gminy Milicz oraz poszczególnych stref w mieście Milicz.

Wykres 1. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw w gminie Milicz oraz miasta Milicz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Należy zaznaczyć, że w trakcie prac analitycznych natrafiono na następujące trudności:

- podział gminy na aż 52 sołectwa, co wskazywało na znaczne rozproszenie problemów.
- dostępność danych do opracowania wskaźników, za pomocą których można dokonać porównania poszczególnych 59 obszarów w gminie Milicz ze sobą. Utrudniony dostęp do danych powodował, że wybrano tylko takie wskaźniki, które dały możliwość zobrazowania wybranych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w całej analizowanej przestrzeni gminy oraz miasta Milicza,
- zdecydowano się ostatecznie w podziale delimitacyjnym przyjąć następujące rozwiązanie:
  - przeprowadzenie analizy zjawisk na poziomie poszczególnych sołectw, gdyż są to podstawowe jednostki administracyjne, do których przypisanych jest najwięcej dostępnych danych delimitacyjnych,
  - podział miasta Milicz na mniejsze jednostki delimitacyjne, ze względu na to, że jest to największa zamieszkała przestrzeń w gminie Milicz, co przy przyjętej metodologii delimitacyjnej (analiza także skali zjawisk), stawiało by Milicz w lepszej pozycji wyjściowej, w tym celu dokonano podziału miasta Milicz na jednostki odpowiadające podziałowi na obwody wyborcze,
  - podział na obwody wyborcze w Miliczu wynikał z braku podziału administracyjnego tej przestrzeni, np. na osiedla, jednostki funkcjonalne, etc. Milicz jest niedużym miastem (ca. 10 tys.) i trudnością było znalezienie jednolitych struktur przestrzennych tego miasta – w oparciu, o które można byłoby dokonać podziału na jednostki delimitacyjne. Tym samym zdecydowano się na wykorzystanie podziału miasta na obwody wyborcze. Każda ze stref wykazuje jednak pewną jednorodność i charakteryzuje się zbliżonymi cechami w zakresie rodzaju zabudowy czy funkcji jakie pełnią dla miasta (śródmieście z istotnymi cechami centrotwórczymi, osiedla domków jednorodzinnych, blokowiska)

Poniżej zaprezentowano zestawienie wskaźników wykorzystanych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w 59 obszarach gminy Milicz

Tabela 2. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Milicz

Nr	Sfera społeczna Problem	Wskaźnik
Wsk.1	1. Depopulacja	• Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010 – natężenie zjawiska
Wsk.2	2. Starzenie się społeczeństwa	• Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.3	3. Bezrobocie	• Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.4	4. Ubóstwo	• Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.5		• Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.6		• Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.7		• Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej

		lub ciężkiej choroby w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.8		• Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.9		• Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.10	5. Bezpieczeństwo i przestępczość	• Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.11		• Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.12		• Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.13		• Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska

Źródło: opracowanie własne

Następnie dla 59 obszarów wykonano analizę współwystępowania stanów kryzysowych z pozostałymi czterech sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), w oparciu o poniżej zaprezentowane wskaźniki.

Tabela 3. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Milicz

Nr	Sfera	Wskaźniki
Wsk.14	1. Gospodarcza	• Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.15		• Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.16	2. Środowiskowa	• Powierzchnia ogółem (w m ²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.17		• Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m ²) w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.18	3. Przestrzenno-funkcjonalna	• Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.19		• Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.20	4. Techniczne	• Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.
Wsk.21		• Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Milicz, mająca na celu określenie obszaru zdegradowanego, została wykonana w oparciu analizę danych zastanych.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałymi sferami. Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma

miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników je oceniających, przekraczających średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, że dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

W celu ustalenia na jakim obszarze gminy Milicz następuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a w wraz z tymi zjawiskami współwystępują negatywne zjawiska gospodarcze, środowiskowe, techniczne oraz przestrzenno-funkcjonalne, poszczególnym zjawiskom problemowym przypisano odpowiadające im wskaźniki. Punktem odniesienia terytorialnego był podział gminy na sołectwa, a samego miasta Milicz na strefy. Uznanie danego zjawiska za problemowe, w przypadku danych statystycznych, następowało z reguły w przypadku stwierdzenia wartości powyżej średniej dla gminy (lub poniżej w zależności od charakteru zjawiska).

Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych opierała się na następujących założeniach:

- Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe wykorzystać podział gminy sołectwa oraz dokonać podziału miasta Milicz na strefy. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzenie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział miasta na takie obszary (obwody wyborcze).
- W celu ustalenia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych wybrane wskaźniki opisujące stany kryzysowe w danej sferze zostały poddane transformacji liniowej w przedziale 0-1. Następnie wyniki te zostały zsumowane i ponownie poddane transformacji liniowej. Uzyskano w ten sposób sumaryczny wskaźnik wystandaryzowany opisujący koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na poszczególnych obszarach. Istotne dla ustalenia poziomu koncentracji zjawisk w przestrzeni gminy Milicz było zastosowanie przelicznika ludnościowego – ze względu na rozproszony charakter obszarów wiejskich gminy.
- W standaryzacji liniowej wartość najwyższą, czyli 1 przyjmowała zawsze wartość wskaźnika, która charakteryzowała się najgorszą oceną danego zjawiska. Dotyczyło to zarówno destymulant, jak też stymulant. Dla przykładu najgorszą sytuację posiada jednostka delimitacyjna, która ma najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych (destymulanta, wskaźnik wystandaryzowany równa się 1), jak też przestrzeń, w której zdiagnozowano najniższą liczbę aktywnych podmiotów gospodarczych (stymulanta, wskaźnik wystandaryzowany równa się także 1).

Normalizacja wskaźników przeprowadzona została w oparciu o wzór:

$$W = \frac{x - \min}{\max - \min}$$

gdzie:

- W – wystandaryzowana wartość wskaźnika
- X – wyjściowa wartość wskaźnika
- Min – minimalna wartość wskaźnika
- Max – maksymalna wartość wskaźnika

Cząstkowy wskaźnik wystandaryzowany – wynik liczbowy związany z normalizacją pierwotnej danej statystycznej za pomocą liniowej transformacji danych typu min-max. Wynik liczbowy związany z normalizacją pierwotnej danej statystycznej za pomocą liniowej transformacji danych typu min-max. W efekcie normalizacji wartości wszystkich wskaźników początkowych sprowadzone zostają do przedziału od 0 do 1, gdzie wartość 0 została przypisana wartości, która charakteryzowała się najgorszą oceną danego zjawiska, a wartość 1 została przypisana wartości, która charakteryzowała się najlepszą oceną danego zjawiska.

Suma wystandaryzowanych punktów – wynik liczbowy osiągnięty po dodaniu do siebie punktów uzyskanych przez dany obszar w standaryzacji liniowej wykonanej dla każdego wskaźnika w danej sferze.

Syntetyczny wystandaryzowany wskaźnik – wynik liczbowy stanowiący średnią arytmetyczną wskaźników cząstkowych dla poszczególnych sfer problemowych, ujętych w postaci wskaźników wystandaryzowanych cząstkowych.

W celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk, występujących w gminie Milicz, przeanalizowano dostępne wskaźniki je opisujące:

- dla całej gminy Milicz dokonano analizy zjawisk kryzysowych w sferze społecznej - z wykorzystaniem 13 wskaźników, w sferze gospodarczej – z wykorzystaniem 2 wskaźników, w sferze środowiskowej – z wykorzystaniem 2 wskaźników, w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – z wykorzystaniem 2 wskaźników oraz w sferze technicznej – z wykorzystaniem 2 wskaźników,
- na podstawie wyżej wymienionej analizy wyodrębniono obszary, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępowanie negatywnych zjawisk z pozostałymi sferami, celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- dla obszarów rewitalizacji przeprowadzono pogłębioną analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

1.2. Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Milicz z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa a miasta Milicz na strefy

Wskaźnik 1. Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010

Zmiana liczby ludności wskazuje m. in. na postępujący proces wyludniania się danej przestrzeni lub na dynamiczny napływ ludności. Wyludnianie się niesie za sobą szereg dalszych problemów, m.in. związanych z rosnącymi kosztami utrzymania istniejącej infrastruktury społecznej i technicznej, czy też spadek konkurencyjności usług gospodarczych zlokalizowanych w danej przestrzeni. Istotne jest też ubożenie danej przestrzeni w kapitał ludzki, zmniejszanie potencjału kapitału społecznego. Z kolei zbyt szybki przyrost liczby mieszkańców z reguły współwystępuje z niedoinwestowaniem danej przestrzeni w infrastrukturę techniczną lub zbytne obciążenie infrastruktury społecznej.

Największy spadek liczby mieszkańców w latach 2015/2010 odnotowano w sołectwach Kolęda (-13,48%), Węgrzynów (-12,57%), Henrykowice (-10,31%), Ruda Sułowska (-10,31%). Z kolei największy przyrost ludności był udziałem sołectw Kaszowo (12,07%), Grabówka (9,28%), Wszewilki (9,17%), Piętkocin (9,09%).

Tabela 4. Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 1	
		średnia	-2,23%
		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1 ¹
1	Kolęda	-13,48%	1,00
2	Węgrzynów	-12,57%	0,93
3	Henrykowice	-10,31%	0,76
4	Ruda Sułowska	-10,13%	0,75
5	Wielgie Milickie	-9,77%	0,72
6	Wróbliniec	-9,41%	0,70
7	Olsza	-8,91%	0,66
8	MILICZ - STREFA 3	-7,41%	0,55
9	Gołkowo	-6,56%	0,49
10	MILICZ - STREFA 1	-6,52%	0,48
11	Wziąchowo Wielkie	-6,13%	0,45
12	Wziąchowo Małe	-5,41%	0,40
13	Pracze	-5,31%	0,39
14	Łąki	-5,22%	0,39
15	Niesułowice	-4,95%	0,37
16	Baranowice	-4,76%	0,35
17	MILICZ - STREFA 2	-4,61%	0,34
18	Tworzynirki Górne	-4,59%	0,34
19	Bartniki	-4,57%	0,34
20	Gruszcze	-4,35%	0,32
21	Nowy Zamek	-4,13%	0,31
22	Wrocławice	-3,50%	0,26
23	MILICZ - STREFA 6	-3,47%	0,26
24	MILICZ - STREFA 5	-3,25%	0,24
25	Borzynowo	-3,08%	0,23
26	Potasznia	-2,99%	0,22
27	Sławoszewice	-2,94%	0,22
28	Wodników Górny	-2,90%	0,21
29	Brzezina Sułowska	-2,79%	0,21
30	Wilkowo	-2,78%	0,21
31	MILICZ - STREFA 7	-2,26%	0,17
32	Stawiec	-1,59%	0,12
33	Młodzianów	-1,55%	0,11
34	Sulimierz	-1,26%	0,09

¹ Uwaga: wartość 0, czyli najkorzystniejszą otrzymały wszystkie jednostki, w których nie zdiagnozowano spadku liczby mieszkańców

35	Gądkowice	-1,11%	0,08
36	Ostrowąsy	-0,90%	0,07
37	MILICZ - STREFA 4	-0,76%	0,06
38	Dunkowa	-0,45%	0,03
39	Czatkowice	3,03%	0,00
40	Duchowo	0,95%	0,00
41	Godnowa	5,58%	0,00
42	Gogołowice	4,46%	0,00
43	Grabownica	0,00%	0,00
44	Grabówka	9,28%	0,00
45	Kaszowo	12,07%	0,00
46	Łatkowa	1,26%	0,00
47	Miłochowice	1,44%	0,00
48	Miłosławice	4,68%	0,00
49	Piękocin	9,09%	0,00
50	Piotrkosice	0,30%	0,00
51	Poradów	2,56%	0,00
52	Postolin	2,67%	0,00
53	Ruda Miłicka	1,15%	0,00
54	Słaczno	0,62%	0,00
55	Sułów	1,95%	0,00
56	Świątoszyn	0,27%	0,00
57	Tworzymirki	0,00%	0,00
58	Wałkowa	0,00%	0,00
59	Wszewilki	9,17%	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 2. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015

Niezwykle istotnymi wskaźnikami, pomocnymi w ocenie sytuacji demograficznej, jest udział ludności według ekonomicznych grup wieku. Wyróżniamy:

- wiek przedprodukcyjny - przedział wiekowy obejmujący osoby, które nie ukończyły 18. lub 15. roku życia w zależności od przyjętej klasyfikacji; jest to wiek, w którym ludzie zazwyczaj nie podejmują pracy z powodu kształcenia się lub nie mogą być zatrudnione na mocy przepisów kodeksu pracy ze względu na za zbyt niski wiek,
- wiek produkcyjny – przedział wiekowy, w którym ludzie zazwyczaj podejmują pracę. W zależności od przyjętej klasyfikacji wiek produkcyjny obejmuje: kobiety między 15. lub 18. a 59. rokiem życia oraz mężczyźni między 15. lub 18. a 64. rokiem życia.
- wiek poprodukcyjny - przedział wiekowy, w którym człowiek zwykle kończy już pracę zawodową; zgodnie z najczęściej stosowaną klasyfikacją w wieku poprodukcyjnym znajdują się kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej.

Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje w jakiej przestrzeni gminy Milicz występuje problem znacznego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w odniesieniu do osób potencjalnie ciągle aktywnych zawodowo. Wyższa wartość wskaźnika wskazuje na starzejące się społeczeństwo, a tym samym może oznaczać zmianę sposobu funkcjonowania danej przestrzeni gminy oraz na konieczność rozwijania specyficznych dla starzejącego się społeczeństwa usług.

Najwyższą wartość ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. odnotowano w strefie 6 w mieście Milicz (48,51). W skali całej gminy wysoką wartość tego wskaźnika posiadał także sołectwo Wodników Górny (40,00) oraz strefa 5 (38,69), strefa 4 (38,42) i strefa 2 (36,94) w mieście Milicz. Można zatem stwierdzić, że mamy do czynienia z wyraźną koncentracją problemu starzejącego się społeczeństwa w mieście Milicz.

Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 2	
		średnia	27,63
		Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	MILICZ - STREFA 6	48,51	1,00
2	Wodników Górny	40,00	0,82
3	MILICZ - STREFA 5	38,69	0,80
4	MILICZ - STREFA 4	38,42	0,79
5	MILICZ - STREFA 2	36,94	0,76
6	Młodzianów	32,10	0,66
7	Wielgie Milickie	31,51	0,65
8	Gądkowice	31,34	0,65
9	Dunkowa	30,65	0,63
10	Świętoszyn	29,20	0,60
11	Gruszcza	28,99	0,60
12	Niesułowice	28,57	0,59
13	Olsza	28,33	0,58
14	Postolin	28,26	0,58
15	Gołkowo	26,83	0,55
16	Sławoszowice	26,42	0,54
17	Węgrzynów	26,19	0,54
18	Wróbliniec	26,00	0,54
19	Wałkowa	25,93	0,53
20	MILICZ - STREFA 1	25,82	0,53
21	Miłosławice	25,48	0,53
22	Wziąchowo Małe	25,27	0,52
23	Ruda Sułowska	25,25	0,52
24	Brzezina Sułowska	25,23	0,52
25	Borzynowo	25,00	0,52
26	Sułów	24,53	0,51
27	Pracze	23,53	0,49
28	Sulimierz	23,15	0,48
29	Kaszowo	23,08	0,48
30	Łatkowa	22,58	0,47
31	Bartniki	22,55	0,46
32	MILICZ - STREFA 7	22,45	0,46
33	Wziąchowo Wielkie	22,28	0,46
34	Potasznia	22,10	0,46
35	Baranowice	22,00	0,45
36	Duchowo	21,99	0,45
37	MILICZ - STREFA 3	21,69	0,45
38	Wszewilki	21,06	0,43
39	Piękocin	21,01	0,43
40	Godnowa	20,90	0,43
41	Ostrowąsy	20,86	0,43
42	Wilkowo	20,83	0,43
43	Poradów	20,83	0,43
44	Słężno	19,69	0,41
45	Miłochowice	19,64	0,40
46	Grabówka	19,12	0,39
47	Czatkowice	18,94	0,39
48	Kolęda	18,81	0,39
49	Nowy Zamek	18,59	0,38
50	Henrykowice	18,52	0,38
51	Tworzmirki	18,52	0,38
52	Tworzmirki Górne	18,18	0,37
53	Ruda Milicka	16,94	0,35
54	Wrocławice	16,30	0,34
55	Łąki	15,66	0,32
56	Stawiec	15,49	0,32
57	Grabownica	14,75	0,30
58	Piotrkosice	14,22	0,29
59	Gogołowice	13,58	0,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 3. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Obszary gminy Milicz różniły się pomiędzy sobą pod względem liczby bezrobotnych mieszkańców. Różnice wahały się od jednego bezrobotnego (sołectwa: Ruda Sułowska, Wróbliniec), do 65 bezrobotnych (Sułów – 11,8% bezrobotnych ze wszystkich sołectw poza miastem Milicz).

Liczba bezrobotnych mieszkańców miasta Milicz na koniec 2015 roku wyniosła 431 osób. Oznaczało to spadek w stosunku do 2010 roku o 28,2% (o 169 osób mniej).

Niepokojącym zjawiskiem był wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych. W Miliczu w 2015 roku wyniósł on 59,2%, natomiast biorąc pod uwagę sołectwa, to w ponad połowie przypadków przekroczył 50% ogółu bezrobotnych. Długotrwale bezrobotnym jest osoba pozostająca bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

Najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w sołectwach: Tworzmirki (8,64%), Latkowa (8,60%) oraz Baranowice (8%).

Tabela 6. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 3	
		średnia	3,73%
		Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Tworzmirki	8,64%	1,00
2	Latkowa	8,60%	1,00
3	Baranowice	8,00%	0,93
4	Kolęda	7,92%	0,92
5	Wałkowa	7,41%	0,86
6	Łąki	7,23%	0,84
7	Węgrzynów	7,14%	0,83
8	Świętoszyn	6,64%	0,77
9	Wiąchowo Małe	6,59%	0,76
10	Niesułowice	6,35%	0,73
11	Brzezina Sułowska	6,31%	0,73
12	Bartniki	5,88%	0,68
13	Gruszcza	5,80%	0,67
14	Henrykowice	5,56%	0,64
15	Borzynowo	5,26%	0,61
16	MILICZ - STREFA 6	5,26%	0,61
17	MILICZ - STREFA 1	5,14%	0,59
18	Grabownica	4,92%	0,57
19	Dunkowa	4,84%	0,56
20	Piotrkosice	4,74%	0,55
21	Sułów	4,63%	0,54
22	Godnowa	4,48%	0,52
23	Wrocławice	4,35%	0,50
24	Wiąchowo Wielkie	4,35%	0,50
25	Gogołowice	4,32%	0,50
26	Czatkowice	4,32%	0,50
27	Sławoszowice	4,25%	0,49
28	MILICZ - STREFA 2	4,11%	0,48
29	Gądkowice	3,73%	0,43
30	Młodzianów	3,70%	0,43
31	Sulimierz	3,70%	0,43
32	Pracze	3,68%	0,43
33	Ostrowąsy	3,60%	0,42
34	Duchowo	3,55%	0,41
35	Olsza	3,33%	0,39
36	Stawiec	3,29%	0,38
37	Miłochowice	2,91%	0,34
38	Wodników Górny	2,86%	0,33
39	MILICZ - STREFA 7	2,69%	0,31
40	Miłostawice	2,55%	0,29

41	Gołkowo	2,44%	0,28
42	Ruda Milicka	2,42%	0,28
43	Wszewilki	2,22%	0,26
44	Słaczno	2,19%	0,25
45	Postolin	2,17%	0,25
46	Wróbliniec	2,00%	0,23
47	MILICZ - STREFA 5	1,90%	0,22
48	Potasznia	1,81%	0,21
49	Piękocin	1,68%	0,19
50	Kaszowo	1,62%	0,19
51	Tworzymirki Górne	1,52%	0,18
52	MILICZ - STREFA 4	1,51%	0,17
53	Grabówka	1,47%	0,17
54	Wielgie Milickie	1,37%	0,16
55	Nowy Zamek	1,28%	0,15
56	MILICZ - STREFA 3	1,14%	0,13
57	Ruda Sułowska	1,01%	0,12
58	Poradów	0,00%	0,00
59	Wilkowo	0,00%	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 4. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.

Istotnym wskaźnikiem opisującym skalę problemów społecznych jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W 2015 roku najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano w Łatkowej (18,63%), Węgrzynowie (17,81%), Tworzymirkach Górnych (16,35%).

Tabela 7. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 4	
		średnia	5,60%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.	STANDARYZACJA 0-1
	Obszar		
1	Łatkowa	18,63%	1,00
2	Węgrzynów	17,81%	0,96
3	Tworzymirki Górne	16,35%	0,88
4	Piękocin	15,56%	0,83
5	Baranowice	15,00%	0,81
6	Henrykowice	14,94%	0,80
7	Wrocławice	14,49%	0,78
8	Kaszowo	14,36%	0,77
9	Tworzymirki	13,82%	0,74
10	Młodzianów	11,02%	0,59
11	Borzynowo	10,32%	0,55
12	Piotrkosice	10,15%	0,54
13	MILICZ - STREFA 1	9,39%	0,50
14	Wiąchowo Małe	9,29%	0,50
15	Gołkowo	8,77%	0,47
16	Potasznia	8,77%	0,47
17	Brzezina Sułowska	7,47%	0,40
18	Wodników Górny	7,46%	0,40
19	Godnowa	7,21%	0,39
20	Kolęda	7,14%	0,38
21	Czatkowice	6,56%	0,35
22	Pracze	6,54%	0,35
23	Sławoszowice	6,52%	0,35
24	Gruszcza	6,36%	0,34
25	Dunkowa	6,33%	0,34
26	MILICZ - STREFA 3	6,28%	0,34
27	Gądkowice	6,04%	0,32
28	Nowy Zamek	6,03%	0,32
29	Bartniki	5,75%	0,31
30	Grabownica	5,68%	0,30
31	MILICZ - STREFA 2	5,46%	0,29
32	Ostrowąsy	5,02%	0,27
33	MILICZ - STREFA 6	5,01%	0,27

34	Wielgie Milickie	5,00%	0,27
35	Postolin	4,76%	0,26
36	Ruda Milicka	4,55%	0,24
37	Świątoszyn	4,52%	0,24
38	Sułów	4,47%	0,24
39	Olsza	4,35%	0,23
40	Słaczno	4,10%	0,22
41	Łąki	3,94%	0,21
42	Stawiec	3,87%	0,21
43	Wszewilki	3,50%	0,19
44	MILICZ - STREFA 7	3,31%	0,18
45	Duchowo	2,82%	0,15
46	Miłochowice	2,13%	0,11
47	MILICZ - STREFA 5	2,09%	0,11
48	Wiąchowo Wielkie	2,06%	0,11
49	Miłosławice	1,63%	0,09
50	Poradów	1,25%	0,07
51	Ruda Sułowska	0,70%	0,04
52	Sulimierz	0,64%	0,03
53	MILICZ - STREFA 4	0,11%	0,01
54	Niesułowice	0,00%	0,00
55	Wróbliniec	0,00%	0,00
56	Wałkowa	0,00%	0,00
57	Wilkowo	0,00%	0,00
58	Grabówka	0,00%	0,00
59	Gogołowice	0,00%	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 5. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.

Udzielanie świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, jest obok bezrobocia, głównym powodem przyznawania pomocy. W gminie Milicz z tego tytułu przyznano świadczenia w 2015 roku 4,45% mieszkańców. Najwyższy odsetek osób otrzymujących pomoc społeczną z tytułu ubóstwa dotyczył miejscowości Węgrzynów (17,81%). Kolejnymi miejscowościami z najwyższym odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej, której powodem było ubóstwa był Piękokin (14,44%) i Wrocławice (12,32%).

Tabela 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 5	
		średnia	4,45%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Węgrzynów	17,81%	1,00
2	Piękokin	14,44%	0,81
3	Wrocławice	12,32%	0,69
4	Baranowice	11,25%	0,63
5	Młodzianów	11,02%	0,62
6	Kaszowo	10,51%	0,59
7	Borzynowo	10,32%	0,58
8	Czatkowice	9,73%	0,55
9	Henrykowice	9,20%	0,52
10	MILICZ - STREFA 1	8,75%	0,49
11	Piotrkosice	8,36%	0,47
12	Potasznia	8,06%	0,45
13	Brzezina Sułowska	7,47%	0,42
14	Pracze	6,54%	0,37
15	Sławoszowice	6,52%	0,37
16	Gruszcza	6,36%	0,36
17	Nowy Zamek	6,03%	0,34
18	Dunkowa	5,88%	0,33
19	Kolęda	5,84%	0,33
20	Grabownica	5,68%	0,32
21	MILICZ - STREFA 3	5,65%	0,32

22	Łatkowa	5,59%	0,31
23	Wielgie Milickie	5,00%	0,28
24	Tworzymirki	4,88%	0,27
25	Godnowa	4,81%	0,27
26	Postolin	4,76%	0,27
27	MILICZ - STREFA 2	4,63%	0,26
28	Olsza	4,35%	0,24
29	Słężno	4,10%	0,23
30	Łąki	3,94%	0,22
31	Tworzymirki Górne	3,85%	0,22
32	Bartniki	3,83%	0,22
33	Gołkowo	3,51%	0,20
34	Sułów	3,25%	0,18
35	Świętoszyn	3,19%	0,18
36	Wodników Górny	2,99%	0,17
37	Wszewilki	2,94%	0,17
38	MILICZ - STREFA 7	2,63%	0,15
39	MILICZ - STREFA 6	2,19%	0,12
40	Wziąchowo Małe	2,14%	0,12
41	Miłochowice	2,13%	0,12
42	MILICZ - STREFA 5	1,90%	0,11
43	Duchowo	1,88%	0,11
44	Miłosławice	1,63%	0,09
45	Ostrowąsy	1,37%	0,08
46	Stawiec	1,29%	0,07
47	Poradów	1,25%	0,07
48	Wziąchowo Wielkie	1,03%	0,06
49	Ruda Sułowska	0,70%	0,04
50	Gądkowice	0,67%	0,04
51	Sulimierz	0,64%	0,04
52	Ruda Milicka	0,57%	0,03
53	MILICZ - STREFA 4	0,11%	0,01
54	Niesułowice	0,00%	0,00
55	Wróbliniec	0,00%	0,00
56	Wałkowa	0,00%	0,00
57	Wilkowo	0,00%	0,00
58	Grabówka	0,00%	0,00
59	Gogołowice	0,00%	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 6. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.

Z tytułu niepełnosprawności świadczenia społeczne w gminie Milicz w 2015 roku przyznane zostały 1,1% mieszkańców gminy. Najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności stwierdzono w sołectwie Wrocławice (5,80%), zamieszkanym przez 138 osób. Na kolejnych miejscach znalazły się: sołectwo Baranowice (3,75%), strefa 6 w mieście Milicz (3,21%) oraz sołectwo Sulimierz (3,18%).

Tabela 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 6	
		średnia	1,10%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Wrocławice	5,80%	1,00
2	Baranowice	3,75%	0,65
3	MILICZ - STREFA 6	3,21%	0,55
4	Sulimierz	3,18%	0,55
5	Piękocin	2,78%	0,48
6	Kolęda	2,60%	0,45
7	Tworzymirki	2,44%	0,42
8	Młodzianów	2,36%	0,41
9	Kaszowo	2,31%	0,40
10	Grabownica	2,27%	0,39

11	Wziąchowo Małe	2,14%	0,37
12	Potasznia	2,13%	0,37
13	Węgrzynów	2,05%	0,35
14	Gruszcza	1,82%	0,31
15	Czatkowice	1,81%	0,31
16	Gołkowo	1,75%	0,30
17	Brzezina Sułowska	1,72%	0,30
18	MILICZ - STREFA 1	1,41%	0,24
19	Dunkowa	1,36%	0,23
20	Nowy Zamek	1,29%	0,22
21	Łatkowa	1,24%	0,21
22	Sławoszowice	1,21%	0,21
23	Henrykowice	1,15%	0,20
24	MILICZ - STREFA 2	1,06%	0,18
25	MILICZ - STREFA 7	1,00%	0,17
26	Stawiec	0,97%	0,17
27	Tworzymirki Górne	0,96%	0,17
28	MILICZ - STREFA 3	0,94%	0,16
29	Wielgie Milickie	0,83%	0,14
30	Słaczno	0,82%	0,14
31	Łąki	0,79%	0,14
32	Wodników Górny	0,75%	0,13
33	Wszewilki	0,70%	0,12
34	Gądkowice	0,67%	0,12
35	MILICZ - STREFA 5	0,63%	0,11
36	Ruda Milicka	0,57%	0,10
37	Sułów	0,51%	0,09
38	Godnowa	0,48%	0,08
39	Miłochowice	0,47%	0,08
40	Duchowo	0,47%	0,08
41	Pracze	0,47%	0,08
42	Postolin	0,43%	0,07
43	Miłostawice	0,41%	0,07
44	Bartniki	0,32%	0,06
45	Piotrkosice	0,30%	0,05
46	MILICZ - STREFA 4	0,11%	0,02
47	Borzynowo	0,00%	0,00
48	Olsza	0,00%	0,00
49	Świątoszyn	0,00%	0,00
50	Ostrowąsy	0,00%	0,00
51	Poradów	0,00%	0,00
52	Wziąchowo Wielkie	0,00%	0,00
53	Ruda Sułowska	0,00%	0,00
54	Niesułowice	0,00%	0,00
55	Wróbliniec	0,00%	0,00
56	Wałkowa	0,00%	0,00
57	Wilkowo	0,00%	0,00
58	Grabówka	0,00%	0,00
59	Gogołowice	0,00%	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 7. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.

W 2015 roku w gminie Milicz 0,35% mieszkańców korzystało z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu odnotowano w strefie 6 miasta Milicz (2,82%). Wysokie wartości tego wskaźnika odnotowano także w sołectwach: Tworzymirki (2,44%), Tworzymirki Górne (1,92%) i Gołkowo (1,75%).

Tabela 10. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 7	
		średnia	0,35%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	MILICZ - STREFA 6	2,82%	1,00
2	Tworzymirki	2,44%	0,87
3	Tworzymirki Górne	1,92%	0,68
4	Gołkowo	1,75%	0,62
5	Świętoszyn	0,80%	0,28
6	Wodników Górny	0,75%	0,26
7	Wrocławice	0,72%	0,26
8	Kaszowo	0,51%	0,18
9	MILICZ - STREFA 1	0,50%	0,18
10	Potasznia	0,47%	0,17
11	Pracze	0,47%	0,17
12	Ostrowąsy	0,46%	0,16
13	Sławoszewice	0,45%	0,16
14	Dunkowa	0,45%	0,16
15	Postolin	0,43%	0,15
16	MILICZ - STREFA 3	0,31%	0,11
17	Sułów	0,26%	0,09
18	MILICZ - STREFA 5	0,25%	0,09
19	MILICZ - STREFA 2	0,20%	0,07
20	Baranowice	0,00%	0,00
21	Sulimierz	0,00%	0,00
22	Piękocin	0,00%	0,00
23	Kolęda	0,00%	0,00
24	Młodzianów	0,00%	0,00
25	Grabownica	0,00%	0,00
26	Wziąchowo Małe	0,00%	0,00
27	Węgrzynów	0,00%	0,00
28	Gruszcza	0,00%	0,00
29	Czątkowice	0,00%	0,00
30	Brzezina Sułowska	0,00%	0,00
31	Nowy Zamek	0,00%	0,00
32	Łatkowa	0,00%	0,00
33	Henrykowice	0,00%	0,00
34	MILICZ - STREFA 7	0,00%	0,00
35	Stawiec	0,00%	0,00
36	Wielgie Milickie	0,00%	0,00
37	Słaczno	0,00%	0,00
38	Łąki	0,00%	0,00
39	Wszewilki	0,00%	0,00
40	Gądkowice	0,00%	0,00
41	Ruda Milicka	0,00%	0,00
42	Godnowa	0,00%	0,00
43	Miłochowice	0,00%	0,00
44	Duchowo	0,00%	0,00
45	Miłosławice	0,00%	0,00
46	Bartniki	0,00%	0,00
47	Piotrkosice	0,00%	0,00
48	MILICZ - STREFA 4	0,00%	0,00
49	Borzynowo	0,00%	0,00
50	Olsza	0,00%	0,00
51	Poradów	0,00%	0,00
52	Wziąchowo Wielkie	0,00%	0,00
53	Ruda Sułowska	0,00%	0,00
54	Niesułowice	0,00%	0,00
55	Wróbliniec	0,00%	0,00
56	Wałkowa	0,00%	0,00
57	Wilkowo	0,00%	0,00
58	Grabówka	0,00%	0,00
59	Gogołowice	0,00%	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.

W gminie Milicz w 2015 roku pomocą społeczną z tytułu alkoholizmu objętych było 0,16% mieszkańców. Najwyższy odsetek mieszkańców, którzy otrzymują pomoc z tego tytułu odnotowano w sołectwach: Wrocławice (1,45%), Baranowice (1,25%) i Duchowo (0,94%). Wartość powyżej średniej gminnej dla tego wskaźnika odnotowano również w Miliczu – w strefie 1 (0,50).

Tabela 11. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 8	
		średnia	0,16%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Wrocławice	1,45%	1,00
2	Baranowice	1,25%	0,86
3	Duchowo	0,94%	0,65
4	Kolęda	0,65%	0,45
5	Sławoszowice	0,61%	0,42
6	Kaszowo	0,51%	0,35
7	MILICZ - STREFA 1	0,50%	0,35
8	Godnowa	0,48%	0,33
9	Pracze	0,47%	0,32
10	Bartniki	0,32%	0,22
11	Świątoszyn	0,27%	0,18
12	Potasznia	0,24%	0,16
13	Czatkowice	0,23%	0,16
14	MILICZ - STREFA 3	0,16%	0,11
15	MILICZ - STREFA 6	0,16%	0,11
16	MILICZ - STREFA 5	0,13%	0,09
17	MILICZ - STREFA 2	0,09%	0,06
18	Sułów	0,06%	0,04
19	MILICZ - STREFA 7	0,06%	0,04
20	Tworzynmirki	0,00%	0,00
21	Tworzynmirki Górne	0,00%	0,00
22	Gołkowo	0,00%	0,00
23	Wodników Górny	0,00%	0,00
24	Ostrowąsy	0,00%	0,00
25	Dunkowa	0,00%	0,00
26	Postolin	0,00%	0,00
27	Sulimierz	0,00%	0,00
28	Piękocin	0,00%	0,00
29	Młodzianów	0,00%	0,00
30	Grabownica	0,00%	0,00
31	Wziąchowo Małe	0,00%	0,00
32	Węgrzynów	0,00%	0,00
33	Gruszcza	0,00%	0,00
34	Brzezina Sułowska	0,00%	0,00
35	Nowy Zamek	0,00%	0,00
36	Łatkowa	0,00%	0,00
37	Henrykowice	0,00%	0,00
38	Stawiec	0,00%	0,00
39	Wielgie Milickie	0,00%	0,00
40	Słaczno	0,00%	0,00
41	Łąki	0,00%	0,00
42	Wszewilki	0,00%	0,00
43	Gądkowice	0,00%	0,00
44	Ruda Milicka	0,00%	0,00
45	Miłochowice	0,00%	0,00
46	Miłosławice	0,00%	0,00
47	Piotrkosice	0,00%	0,00
48	MILICZ - STREFA 4	0,00%	0,00
49	Borzynowo	0,00%	0,00
50	Olsza	0,00%	0,00
51	Poradów	0,00%	0,00
52	Wziąchowo Wielkie	0,00%	0,00
53	Ruda Sułowska	0,00%	0,00

54	Niesułowice	0,00%	0,00
55	Wróbliniec	0,00%	0,00
56	Wałkowa	0,00%	0,00
57	Wilkowo	0,00%	0,00
58	Grabówka	0,00%	0,00
59	Gogołowice	0,00%	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.

Bezrobocie jest kolejną istotną przyczyną przyznawania pomocy społecznej. Średnio w gminie Milicz z tego rodzaju świadczenia korzystało w 2015 roku 1,24% mieszkańców. Największy odsetek mieszkańców otrzymujących świadczenia społeczne z tytułu bezrobocia odnotowano w sołectwach: Łatkowa (5,59%) oraz Węgrzynów (5,48%).

Tabela 12. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 9	
		średnia	1,24%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Łatkowa	5,59%	1,00
2	Węgrzynów	5,48%	0,98
3	Piękocin	3,89%	0,70
4	Brzezina Sułowska	3,45%	0,62
5	Grabownica	3,41%	0,61
6	Piotrkosice	3,28%	0,59
7	Młodzianów	3,15%	0,56
8	MILICZ - STREFA 1	2,60%	0,46
9	Tworzymirki	2,44%	0,44
10	Borzynowo	2,38%	0,43
11	Łąki	2,36%	0,42
12	Pracze	2,34%	0,42
13	Wodników Górny	2,24%	0,40
14	Kaszowo	2,05%	0,37
15	Kolęda	1,95%	0,35
16	Bartniki	1,92%	0,34
17	Sławoszewice	1,82%	0,33
18	Gruszczyca	1,82%	0,33
19	Czątkowice	1,81%	0,32
20	Gołkowo	1,75%	0,31
21	MILICZ - STREFA 3	1,73%	0,31
22	Wielgie Milickie	1,67%	0,30
23	Wrocławice	1,45%	0,26
24	Godnowa	1,44%	0,26
25	Wziąchowo Małe	1,43%	0,26
26	Postolin	1,30%	0,23
27	Nowy Zamek	1,29%	0,23
28	Sułów	1,28%	0,23
29	Baranowice	1,25%	0,22
30	Poradów	1,25%	0,22
31	Miłosławice	1,22%	0,22
32	Potasznia	1,18%	0,21
33	Miłochowice	1,18%	0,21
34	Henrykowice	1,15%	0,21
35	Gądkowice	1,12%	0,20
36	Wziąchowo Wielkie	1,03%	0,18
37	Tworzymirki Górne	0,96%	0,17
38	Ostrowąsy	0,91%	0,16
39	Dunkowa	0,90%	0,16
40	MILICZ - STREFA 6	0,86%	0,15
41	Ruda Sułowska	0,70%	0,13
42	MILICZ - STREFA 2	0,69%	0,12
43	Sulimierz	0,64%	0,11
44	Słaczno	0,61%	0,11

45	MILICZ - STREFA 7	0,56%	0,10
46	Świątoszyn	0,53%	0,10
47	MILICZ - STREFA 5	0,51%	0,09
48	Duchowo	0,47%	0,08
49	Wszewilki	0,42%	0,08
50	Stawiec	0,32%	0,06
51	Ruda Milicka	0,00%	0,00
52	MILICZ - STREFA 4	0,00%	0,00
53	Olsza	0,00%	0,00
54	Niesułowice	0,00%	0,00
55	Wróbliniec	0,00%	0,00
56	Wałkowa	0,00%	0,00
57	Wilkowo	0,00%	0,00
58	Grabówka	0,00%	0,00
59	Gogołowice	0,00%	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 10. Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015 r.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „niebieskiej karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W gminie Milicz w przeliczeniu na 1000 mieszkańców założono w 2015 roku 1,85 niebieskich kart. Z uwagi na to, że liczba niebieskich kart w większości miejscowości była niewielka (problem wykazywał się znacznym rozproszeniem terytorialnym), przyjęto, że problem występuje wtedy, kiedy stwierdzono występowanie minimum jednej niebieskiej karty w danej miejscowości. Tym samym, mając na uwadze skalę ilościową zjawiska opisywanego przez niebieskie karty – koncentracja zjawisk przemocy w rodzinie występuje w przestrzeni miejskiej Milicza – oprócz strefy 4.

Tabela 13. Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 10	
		Średnia	1,85
		Liczba wystawionych NIEBIESKICH KART na 1000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Baranowice	12,50	1,00
2	Poradów	12,50	1,00
3	Henrykowice	11,49	0,92
4	Ruda Milicka	11,36	0,91
5	Kaszowo	7,69	0,62
6	Wrocławice	7,25	0,58
7	Kolęda	6,49	0,52
8	Łatkowa	6,21	0,50
9	Piotrkosice	5,97	0,48
10	Piękocin	5,56	0,44
11	Godnowa	4,81	0,38
12	Duchowo	4,69	0,38
13	Ostrowąsy	4,57	0,37
14	Czątkowice	4,52	0,36
15	MILICZ - STREFA 1	3,65	0,29
16	Stawiec	3,23	0,26
17	Sułów	3,19	0,26
18	MILICZ - STREFA 3	3,14	0,25
19	Świątoszyn	2,66	0,21
20	Gądkowice	2,24	0,18
21	MILICZ - STREFA 7	1,88	0,15

22	MILICZ - STREFA 2	0,86	0,07
23	MILICZ - STREFA 6	0,78	0,06
24	MILICZ - STREFA 5	0,63	0,05
25	Tworzymirki	0,00	0,00
26	Wałkowa	0,00	0,00
27	Łąki	0,00	0,00
28	Węgrzynów	0,00	0,00
29	Wiąchowo Małe	0,00	0,00
30	Niesułowice	0,00	0,00
31	Brzezina Sułowska	0,00	0,00
32	Bartniki	0,00	0,00
33	Gruszcza	0,00	0,00
34	Borzynowo	0,00	0,00
35	Grabownica	0,00	0,00
36	Dunkowa	0,00	0,00
37	Wiąchowo Wielkie	0,00	0,00
38	Gogołowice	0,00	0,00
39	Sławoszewice	0,00	0,00
40	Młodzianów	0,00	0,00
41	Sulimierz	0,00	0,00
42	Pracze	0,00	0,00
43	Olsza	0,00	0,00
44	Miłochowice	0,00	0,00
45	Wodników Górny	0,00	0,00
46	Miłosławice	0,00	0,00
47	Gołkowo	0,00	0,00
48	Wszewilki	0,00	0,00
49	Słaczno	0,00	0,00
50	Postolin	0,00	0,00
51	Wróbliniec	0,00	0,00
52	Potasznia	0,00	0,00
53	Tworzymirki Górne	0,00	0,00
54	MILICZ - STREFA 4	0,00	0,00
55	Grabówka	0,00	0,00
56	Wielgie Milickie	0,00	0,00
57	Nowy Zamek	0,00	0,00
58	Ruda Sułowska	0,00	0,00
59	Wilkowo	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 11. Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W gminie Milicz w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku odnotowano 12,31 przestępstw kryminalnych. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w sołectwie Łatkowa (31,07). Następnie w strefie 2 miasta Milicz (26,45), sołectwie Wrocławice (21,74) oraz sołectwie Wszewilkach (21,01). Biorąc pod uwagę przelicznik ludnościowy należy stwierdzić, że to właśnie przestrzeń miasta Milicz koncentruje w największym stopniu zjawiska przestępczości kryminalnej w gminie (w szczególności strefa 2, strefa 7 oraz strefa 1).

Tabela 14. Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 11	
		średnia	12,31
		Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Łatkowa	31,06	1,00
2	MILICZ - STREFA 2	26,45	0,85
3	Wrocławice	21,74	0,70
4	Wszewilki	21,01	0,68
5	Gruszcza	18,18	0,59
6	MILICZ - STREFA 7	16,26	0,52
7	Tworzymirki	16,26	0,52
8	Sułów	14,68	0,47

9	Wilkowo	14,29	0,46
10	Ruda Sułowska	14,08	0,45
11	Pracze	14,02	0,45
12	Ostrowąsy	13,70	0,44
13	Czatkowice	13,57	0,44
14	Dunkowa	13,57	0,44
15	Gogołowice	12,82	0,41
16	MILICZ - STREFA 1	12,76	0,41
17	Miłochowice	11,85	0,38
18	Ruda Milicka	11,36	0,37
19	Piękocin	11,11	0,36
20	MILICZ - STREFA 3	10,99	0,35
21	MILICZ - STREFA 6	10,95	0,35
22	Świętoszyn	10,64	0,34
23	Niesułowice	10,42	0,34
24	Stawiec	9,68	0,31
25	Godnowa	9,62	0,31
26	Grabówka	9,43	0,30
27	Sławoszowice	9,09	0,29
28	Gądkowice	8,95	0,29
29	Nowy Zamek	8,62	0,28
30	Borzynowo	7,94	0,26
31	Młodzianów	7,87	0,25
32	Wodników Górny	7,46	0,24
33	Wziąchowo Małe	7,14	0,23
34	Potasznia	7,11	0,23
35	Węgrzynów	6,85	0,22
36	MILICZ - STREFA 4	6,56	0,21
37	Kolęda	6,49	0,21
38	Brzezina Sułowska	5,75	0,19
39	MILICZ - STREFA 5	5,70	0,18
40	Kaszowo	5,13	0,17
41	Duchowo	4,69	0,15
42	Bartniki	3,19	0,10
43	Baranowice	0,00	0,00
44	Poradów	0,00	0,00
45	Henrykowice	0,00	0,00
46	Piotrkosice	0,00	0,00
47	Wałkowa	0,00	0,00
48	Łąki	0,00	0,00
49	Grabownica	0,00	0,00
50	Wziąchowo Wielkie	0,00	0,00
51	Sulimierz	0,00	0,00
52	Olsza	0,00	0,00
53	Miłosławice	0,00	0,00
54	Gołkowo	0,00	0,00
55	Słaczno	0,00	0,00
56	Postolin	0,00	0,00
57	Wróbliniec	0,00	0,00
58	Tworzymirki Górne	0,00	0,00
59	Wielgie Milickie	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 12. Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W większości obszarów gminy Milicz w 2015 roku nie odnotowano przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Średnio w gminie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku popełnionych zostało 0,95 takich przestępstw. Najwyższe wartości przedmiotowego wskaźnika odnotowano w sołectwach: Tworzymirki (8,13), Piękocin (5,56), Dunkowa (4,42) oraz Gądkowice (4,47). Uwzględniając jednak przelicznik ludnościowy należy stwierdzić, że to przestrzeń miasta Milicz koncentruje w największym stopniu zjawiska przestępczości kryminalnej przeciw życiu i zdrowiu (w szczególności strefa 2 i strefa 7).

Tabela 15. Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 12	
		Średnia	0,95
		Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Tworzymirki	8,13	1,00
2	Piękocin	5,56	0,68
3	Dunkowa	4,52	0,56
4	Gądkowice	4,47	0,55
5	Sułów	2,55	0,31
6	MILICZ - STREFA 2	2,01	0,25
7	MILICZ - STREFA 7	1,88	0,23
8	Sławoszowice	1,52	0,19
9	Wszewilki	1,40	0,17
10	MILICZ - STREFA 6	0,78	0,10
11	MILICZ - STREFA 5	0,63	0,08
12	Łatkowa	0,00	0,00
13	Wrocławice	0,00	0,00
14	Gruszcza	0,00	0,00
15	Wilkowo	0,00	0,00
16	Ruda Sułowska	0,00	0,00
17	Pracze	0,00	0,00
18	Ostrowąsy	0,00	0,00
19	Czątkowice	0,00	0,00
20	Gogołowice	0,00	0,00
21	MILICZ - STREFA 1	0,00	0,00
22	Miłochowice	0,00	0,00
23	Ruda Milicka	0,00	0,00
24	MILICZ - STREFA 3	0,00	0,00
25	Świętoszyn	0,00	0,00
26	Niesułowice	0,00	0,00
27	Stawiec	0,00	0,00
28	Godnowa	0,00	0,00
29	Grabówka	0,00	0,00
30	Nowy Zamek	0,00	0,00
31	Borzynowo	0,00	0,00
32	Młodzianów	0,00	0,00
33	Wodników Górny	0,00	0,00
34	Wiąchowo Małe	0,00	0,00
35	Potasznia	0,00	0,00
36	Węgrzynów	0,00	0,00
37	MILICZ - STREFA 4	0,00	0,00
38	Kolęda	0,00	0,00
39	Brzezina Sułowska	0,00	0,00
40	Kaszowo	0,00	0,00
41	Duchowo	0,00	0,00
42	Bartniki	0,00	0,00
43	Baranowice	0,00	0,00
44	Poradów	0,00	0,00
45	Henrykowice	0,00	0,00
46	Piotrkosice	0,00	0,00
47	Wałkowa	0,00	0,00
48	Łąki	0,00	0,00
49	Grabownica	0,00	0,00
50	Wiąchowo Wielkie	0,00	0,00
51	Sulimierz	0,00	0,00
52	Olsza	0,00	0,00
53	Miłosławice	0,00	0,00
54	Gołkowo	0,00	0,00
55	Słaczno	0,00	0,00
56	Postolin	0,00	0,00
57	Wróbliniec	0,00	0,00
58	Tworzymirki Górne	0,00	0,00
59	Wielgie Milickie	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Wskaźnik 13. Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W 2015 roku w gminie Milicz w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano 6,09 przestępstw przeciwko mieniu. Ich największą liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w Łatkowej (31,06). Po uwzględnieniu udziału liczby mieszkańców danego obszaru w liczbie mieszkańców gminy ogółem można stwierdzić, że koncentracja przestępczości przeciw mieniu koncentruje się w przestrzeni miejskiej Milicza (w szczególności w strefie 2).

Tabela 16. Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA – Wskaźnik 13	
		średnia	6,09
		Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Łatkowa	31,06	1,00
2	Wilkowo	14,29	0,46
3	Ruda Sułowska	14,08	0,45
4	MILICZ - STREFA 2	13,80	0,44
5	Ruda Milicka	11,36	0,37
6	Niesułowice	10,42	0,34
7	Wszewilki	9,80	0,32
8	Godnowa	9,62	0,31
9	Grabówka	9,43	0,30
10	MILICZ - STREFA 3	9,42	0,30
11	Pracze	9,35	0,30
12	Ostrowąsy	9,13	0,29
13	Dunkowa	9,05	0,29
14	Nowy Zamek	8,62	0,28
15	Młodzianów	7,87	0,25
16	Wrocławice	7,25	0,23
17	Wziąchowo Małe	7,14	0,23
18	Miłochowice	7,11	0,23
19	Kolęda	6,49	0,21
20	Stawiec	6,45	0,21
21	Sławoszowice	6,06	0,20
22	Sułów	5,74	0,18
23	MILICZ - STREFA 7	5,63	0,18
24	MILICZ - STREFA 4	5,47	0,18
25	Kaszowo	5,13	0,17
26	MILICZ - STREFA 1	5,01	0,16
27	Potasznia	4,74	0,15
28	MILICZ - STREFA 6	4,69	0,15
29	Czątkowice	4,52	0,15
30	Gogołowice	4,27	0,14
31	Świętoszyn	2,66	0,09
32	Gądkowice	2,24	0,07
33	MILICZ - STREFA 5	1,90	0,06
34	Tworzymirki	0,00	0,00
35	Piękocin	0,00	0,00
36	Gruszczecka	0,00	0,00
37	Borzynowo	0,00	0,00
38	Wodników Górny	0,00	0,00
39	Węgrzynów	0,00	0,00
40	Brzezina Sułowska	0,00	0,00
41	Duchowo	0,00	0,00
42	Bartniki	0,00	0,00
43	Baranowice	0,00	0,00
44	Poradów	0,00	0,00
45	Henrykowice	0,00	0,00
46	Piotrkosice	0,00	0,00
47	Wałkowa	0,00	0,00
48	Łąki	0,00	0,00
49	Grabownica	0,00	0,00

50	Wiąchowo Wielkie	0,00	0,00
51	Sulimierz	0,00	0,00
52	Olsza	0,00	0,00
53	Miłosławice	0,00	0,00
54	Gołkowo	0,00	0,00
55	Słaczno	0,00	0,00
56	Postolin	0,00	0,00
57	Wróbliniec	0,00	0,00
58	Tworzymirki Górne	0,00	0,00
59	Wielgie Milickie	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Milicz

Koncentracja problemów społecznych w przestrzeni gminy Milicz – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy społeczne w gminie Milicz poszczególne wartości 13 analizowanych wskaźników sfery społecznej zestawiono ze sobą za pomocą standaryzacji liniowej. Należy podkreślić, że ocena danego zjawiska, jako kryzysowego, następowała, jeśli wartość wskaźnika je oceniającego przekraczała wartość średnią dla gminy (za wyjątkiem wskaźnika dotyczącego liczby niebieskich kart w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, gdzie przyjęto, że problem występuje wtedy, kiedy stwierdzono występowanie minimum jednej niebieskiej karty w danej miejscowości). Zastosowanie powyższego podejścia dało możliwość zidentyfikowania tych obszarów, na których stwierdzono wysokie natężenie danego zjawiska. Aby wskazać ostateczną koncentrację problemów w przestrzeni całej gminy (52 sołectwa oraz 7 stref w mieście Milicz) użyto przelicznika udziału liczby ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy ogółem. Jak już wcześniej wspomniano, istotną barierą rewitalizacji w gminie Milicz mogłoby być nadmierne rozproszenie poszczególnych problemów, a tym samym działań rewitalizacyjnych. Użycie przelicznika liczby ludności, a z drugiej strony użycie wskaźników oceniających natężenie danych zjawisk, pozwoliło wskazać zarówno skalę jak i charakter problemów w przestrzeni całej gminy – a także pozwoliło ostatecznie wskazać, gdzie te problemy się koncentrują.

Wykorzystując 13 dostępnych wskaźników, pozwalających porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów społecznych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Milicza, a konkretnie w strefie 2 i w strefie 1.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości cząstkowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 13 wskaźników problemów społecznych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy 2 w mieście Milicz (1,0000). Kolejną najwyższą wartość uzyskano dla strefy 1 w mieście Milicz (0,7079). Tym samym zasadne jest wskazanie tych dwóch stref w mieście Milicz – jako tych, na których koncentrują się problemy społeczne, w szczególności związane z depopulacją, starzeniem się społeczeństwa, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, przemocą w rodzinie, alkoholizmem oraz przestępczością kryminalną oraz przeciwko mieniu.

Tabela 17. Koncentracja problemów społecznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	Sfera SPOŁECZNA			
		SUMA WYSTANDARYZOWANYCH PUNKTÓW (max. 13)	UDZIAŁ LUDNOŚCI DO LUDNOŚCI OGÓŁEM (%)	IŁOZYN SUMY WYSTANDARYZOWANYCH PUNKTÓW I UDZIAŁU LUDNOŚCI	SYNTETYCZNY WSKAŹNIK WYSTANDARYZOWANY (uwzględniający wagę ludności) (0-1)
1	MILICZ - STREFA 2	4,18	14,32%	0,5989	1,0000
2	MILICZ - STREFA 1	4,70	9,03%	0,4247	0,7079
3	MILICZ - STREFA 6	4,74	5,26%	0,2492	0,4137
4	Sułków	3,14	6,45%	0,2027	0,3357
5	MILICZ - STREFA 7	2,67	6,58%	0,1757	0,2905
6	MILICZ - STREFA 5	2,23	6,50%	0,1448	0,2387
7	Sławoszowice	3,76	2,72%	0,1021	0,1670
8	MILICZ - STREFA 3	3,38	2,62%	0,0887	0,1446
9	Wszewilki	2,40	2,94%	0,0707	0,1144
10	Kaszowo	4,27	1,61%	0,0686	0,1108
11	Czatkowice	3,53	1,82%	0,0642	0,1034
12	MILICZ - STREFA 4	1,44	3,76%	0,0542	0,0868
13	Potasznia	3,10	1,74%	0,0539	0,0863
14	Gądkowice	2,93	1,84%	0,0539	0,0862
15	Świętoszyn	2,99	1,55%	0,0464	0,0736
16	Łatkowa	6,49	0,66%	0,0430	0,0679
17	Piotrkosice	2,97	1,38%	0,0410	0,0646
18	Wrocławice	6,60	0,57%	0,0375	0,0587
19	Piękocin	4,93	0,74%	0,0366	0,0572
20	Bartniki	2,73	1,29%	0,0352	0,0548
21	Węgrzynów	5,81	0,60%	0,0349	0,0544
22	Dunkowa	3,74	0,91%	0,0340	0,0529
23	Pracze	3,76	0,88%	0,0331	0,0514
24	Kolęda	5,20	0,63%	0,0330	0,0511
25	Miłochowice	1,88	1,74%	0,0327	0,0506
26	Tworzymirki	5,64	0,51%	0,0286	0,0438
27	Godnowa	3,28	0,86%	0,0281	0,0430
28	Ślężno	1,36	2,01%	0,0273	0,0417
29	Stawiec	2,10	1,28%	0,0268	0,0408
30	Ostrowąsy	2,69	0,90%	0,0242	0,0365
31	Brzezina Sułowska	3,38	0,72%	0,0242	0,0364
32	Nowy Zamek	2,51	0,96%	0,0240	0,0361
33	Duchowo	2,46	0,88%	0,0216	0,0320
34	Wiąchowo Wielkie	1,77	1,20%	0,0212	0,0314
35	Młodzianów	3,89	0,52%	0,0204	0,0300
36	Wiąchowo Małe	3,39	0,58%	0,0195	0,0286
37	Baranowice	5,90	0,33%	0,0194	0,0285
38	Ruda Miłicka	2,64	0,72%	0,0192	0,0280
39	Postolin	1,82	0,95%	0,0173	0,0249
40	Borzynowo	3,17	0,52%	0,0164	0,0234
41	Wodników Górny	2,97	0,55%	0,0164	0,0234
42	Gruszcza	3,51	0,45%	0,0159	0,0226
43	Henrykowice	4,43	0,36%	0,0159	0,0225
44	Ruda Sułowska	2,50	0,58%	0,0146	0,0204
45	Łąki	2,54	0,52%	0,0133	0,0181
46	Miłosławice	1,29	1,01%	0,0130	0,0177
47	Tworzymirki Górne	3,00	0,43%	0,0129	0,0174
48	Gogołowice	1,33	0,96%	0,0128	0,0174
49	Wielgie Miłickie	2,52	0,49%	0,0125	0,0168
50	Sulimierz	1,73	0,65%	0,0112	0,0146
51	Niesułowice	2,36	0,40%	0,0093	0,0115
52	Grabownica	2,50	0,36%	0,0091	0,0110
53	Olsza	2,11	0,38%	0,0080	0,0093
54	Gołkowo	3,23	0,23%	0,0076	0,0086
55	Poradów	1,79	0,33%	0,0059	0,0058
56	Grabówka	1,17	0,44%	0,0051	0,0044
57	Wróbliniec	1,47	0,32%	0,0046	0,0037
58	Wilkowo	1,56	0,29%	0,0045	0,0034
59	Wałkowa	1,39	0,18%	0,0025	0,0000

Źródło: opracowanie własne

1.3. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Milicz z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa a miasta Milicz na strefy

Jak już wcześniej wspomniano obszar zdegradowany może być wyznaczony, jeśli stwierdzi się, że na obszarze, na którym koncentrują się problemy społeczne – zdiagnozowane zostaną inne problemy, w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne.

Aby wykazać współwystępowanie pozostałych problemów w przestrzeni koncentracji problemów społecznych wykorzystano dostępne wskaźniki opisujące te problemy. Zachowany został także podział gminy Milicz na 52 sołectwa oraz 7 stref w mieście Milicz. Tym samym stwierdzenie niekorzystnej wartości danego wskaźnika dla danej strefy umożliwiało zestawienie tej oceny z oceną w sferze społecznej.

Aby wskazać ostatecznie, czy obszar, na którym koncentrują się problemy społeczne (dla przypomnienia: strefa 2 oraz strefa 1 w mieście Milicz) można uznać za zdegradowany – konieczne jest wykazanie, że w tej przestrzeni współwystępują inne problemy, w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne, co jest przedmiotem dalszych analiz.

Poniżej przedstawiono analizę występowania problemów z pozostałych sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) dla całej gminy Milicz.

SFERA GOSPODARCZA

Wskaźnik 14. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Liczba aktywnych indywidualnych działalności gospodarczych informuje o poziomie przedsiębiorczości społeczności danego obszaru. W gminie Milicz na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 roku przypadało 9,8 osób prowadzących działalność gospodarczą. W przestrzeni miasta Milicza niższą wartość od średniej gminnej odnotowano jedynie w strefie 6. Strefy 1 oraz 2, czyli miejsca koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Milicz – charakteryzowały się wyraźnie wyższymi wartościami tego wskaźnika (strefa 2 – 13,59; strefa 1 – 12,91). Wynika to z faktu, iż są to tereny całkowicie zainwestowane, obszary koncentracji usług centrotwórczych i podstawowych, gdzie funkcjonuje wiele obiektów infrastruktury społecznej: szkoły, urzędy, banki, kościoły. Stąd wysokie wskaźniki aktywności gospodarczej.

Tabela 18. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	SFERA GOSPODARCZA – Wskaźnik 14	
			średnia	9,80
			Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar			0-1
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	13,59	0,00
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	12,91	0,00
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137	8,25	0,16
4	Sułów	0,3357	10,54	0,00
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	13,36	0,00
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387	7,82	0,20
7	Sławoszowice	0,1670	12,50	0,00
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446	19,41	0,00
9	Wszewilki	0,1144	13,30	0,00

10	Kaszowo	0,1108	6,88	0,30
11	Czatkowice	0,1034	4,32	0,56
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868	14,88	0,00
13	Potasznia	0,0863	2,17	0,78
14	Gądkowice	0,0862	8,96	0,09
15	Świątoszyn	0,0736	6,19	0,37
16	Łatkowa	0,0679	5,38	0,45
17	Piotrkosice	0,0646	4,74	0,52
18	Wrocławwice	0,0587	4,35	0,56
19	Piękocin	0,0572	6,72	0,31
20	Bartniki	0,0548	1,96	0,80
21	Węgrzynów	0,0544	4,76	0,51
22	Dunkowa	0,0529	6,45	0,34
23	Pracze	0,0514	11,76	0,00
24	Kolęda	0,0511	2,97	0,70
25	Miłochowice	0,0506	6,91	0,30
26	Tworzymirki	0,0438	6,17	0,37
27	Godnowa	0,0430	10,45	0,00
28	Słężno	0,0417	5,94	0,39
29	Stawiec	0,0408	9,86	0,00
30	Ostrowąsy	0,0365	5,76	0,41
31	Brzezina Sułowska	0,0364	4,50	0,54
32	Nowy Zamek	0,0361	2,56	0,74
33	Duchowo	0,0320	7,09	0,28
34	Wiąchowo Wielkie	0,0314	3,80	0,61
35	Młodzianów	0,0300	4,94	0,50
36	Wiąchowo Małe	0,0286	7,69	0,22
37	Baranowice	0,0285	36,00	0,00
38	Ruda Miłicka	0,0280	10,48	0,00
39	Postolin	0,0249	5,07	0,48
40	Borzynowo	0,0234	2,63	0,73
41	Wodników Górny	0,0234	2,86	0,71
42	Gruszcza	0,0226	5,80	0,41
43	Henrykowice	0,0225	3,70	0,62
44	Ruda Sułowska	0,0204	8,08	0,18
45	Łąki	0,0181	4,82	0,51
46	Miłostawice	0,0177	11,46	0,00
47	Tworzymirki Górne	0,0174	4,55	0,54
48	Gogołowice	0,0174	7,41	0,24
49	Wielgie Miłickie	0,0168	1,37	0,86
50	Sulimierz	0,0146	3,70	0,62
51	Niesułowice	0,0115	6,35	0,35
52	Grabownica	0,0110	0,00	1,00
53	Olsza	0,0093	3,33	0,66
54	Gołkowo	0,0086	4,88	0,50
55	Poradów	0,0058	2,08	0,79
56	Grabówka	0,0044	2,94	0,70
57	Wróbliniec	0,0037	8,00	0,18
58	Wilkowo	0,0034	2,08	0,79
59	Wałkowa	0,0000	7,41	0,24

Zielonym kolorem zaznaczono obszary, na których występuje sytuacja kryzysowa (tzn. wskaźnik poniżej średniej gminnej)

Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik 15. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców 2015 r.

Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON informuje o aktywności gospodarczej danej przestrzeni. W gminie Milicza w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wpisanych do rejestru REGON w 2015 roku było 44,05 podmiotów. Podobnie jak przypadku indywidualnej działalności gospodarczej, obszar koncentracji problemów społecznych charakteryzował się wyższą od średniej gminnej aktywnością gospodarczą. Warto jednak zwrócić uwagę na wyraźnie niższą aktywność gospodarczą w strefie 2, czyli w centrum miasta, w porównaniu do strefy 1.

Tabela 19. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA	SFERA GOSPODARCZA – Wskaźnik 15	
			Średnia	44,05

		KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA 0-1
	Obszar			
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	46,00	0,00
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	72,93	0,00
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137	62,60	0,00
4	Sułów	0,3357	31,91	0,28
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	31,27	0,29
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387	12,67	0,71
7	Stawoszowice	0,1670	212,12	0,00
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446	125,59	0,00
9	Wszewilki	0,1144	84,03	0,00
10	Kaszowo	0,1108	51,28	0,00
11	Czatkowice	0,1034	113,12	0,00
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868	21,88	0,50
13	Potasznia	0,0863	0,00	1,00
14	Gądkowice	0,0862	67,11	0,00
15	Świątoszyn	0,0736	0,00	1,00
16	Łatkowa	0,0679	0,00	1,00
17	Piotrkosice	0,0646	29,85	0,32
18	Wrocławice	0,0587	0,00	1,00
19	Piękocin	0,0572	0,00	1,00
20	Bartniki	0,0548	31,95	0,27
21	Węgrzynów	0,0544	0,00	1,00
22	Dunkowa	0,0529	0,00	1,00
23	Pracze	0,0514	0,00	1,00
24	Kołęda	0,0511	0,00	1,00
25	Miłochowice	0,0506	23,70	0,46
26	Tworzymirki	0,0438	0,00	1,00
27	Godnowa	0,0430	48,08	0,00
28	Słaczno	0,0417	40,98	0,07
29	Stawiec	0,0408	32,26	0,27
30	Ostrowąsy	0,0365	0,00	1,00
31	Brzezina Sułowska	0,0364	0,00	1,00
32	Nowy Zamek	0,0361	43,10	0,02
33	Duchowo	0,0320	0,00	1,00
34	Wiąchowo Wielkie	0,0314	0,00	1,00
35	Młodzianów	0,0300	0,00	1,00
36	Wiąchowo Małe	0,0286	0,00	1,00
37	Baranowice	0,0285	0,00	1,00
38	Ruda Miłicka	0,0280	0,00	1,00
39	Postolin	0,0249	86,58	0,00
40	Borzynowo	0,0234	0,00	1,00
41	Wodników Górny	0,0234	149,25	0,00
42	Gruszcza	0,0226	0,00	1,00
43	Henrykowice	0,0225	0,00	1,00
44	Ruda Sułowska	0,0204	70,42	0,00
45	Łąki	0,0181	0,00	1,00
46	Miłostawice	0,0177	0,00	1,00
47	Tworzymirki Górne	0,0174	0,00	1,00
48	Gogołowice	0,0174	0,00	1,00
49	Wielgie Miłickie	0,0168	166,67	0,00
50	Sulimierz	0,0146	0,00	1,00
51	Niesułowice	0,0115	0,00	1,00
52	Grabownica	0,0110	0,00	1,00
53	Olsza	0,0093	0,00	1,00
54	Gołkowo	0,0086	0,00	1,00
55	Poradów	0,0058	0,00	1,00
56	Grabówka	0,0044	0,00	1,00
57	Wróbliniec	0,0037	0,00	1,00
58	Wilkowo	0,0034	0,00	1,00
59	Wałkowa	0,0000	0,00	1,00

Zielonym kolorem zaznaczono obszary, na których występuje sytuacja kryzysowa (tzn. wskaźnik poniżej średniej gminnej)

Źródło: opracowanie własne

SFERA ŚRODOWISKOWA

Wskaźnik 16. Powierzchnia ogółem (w m²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Występowanie materiałów zawierających azbest stanowić może zagrożenie dla zdrowia ludzi. Występowanie materiałów azbestowych związane jest z koniecznością modernizacji obiektów je zawierających. Z reguły są to obiekty budowane w dalszym okresie czasu, a występowanie materiałów azbestowych wskazuje na stopień dekapitalizacji obiektów budowlanych. W Miliczu występowanie materiałów zawierających azbest odnotowano w przestrzeni strefy 2, 1, 7 oraz 3, jednak wartość wskaźnika dla tych stref nie przekroczyła wartości średniej dla gminy.

Tabela 20. Powierzchnia ogółem (w m²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	SFERA ŚRODOWISKOWA – Wskaźnik 16	
			średnia	1466,73
			Powierzchnia ogółem (w m ²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar			0-1
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	36,00	0,00
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	304,00	0,04
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137	0,00	0,00
4	Sułów	0,3357	2770,00	0,36
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	281,00	0,04
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387	0,00	0,00
7	Sławoszowice	0,1670	1570,00	0,21
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446	36,00	0,00
9	Wszewilki	0,1144	1633,00	0,21
10	Kaszowo	0,1108	579,00	0,08
11	Czatkowice	0,1034	2216,00	0,29
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868	0,00	0,00
13	Potasznia	0,0863	7645,00	1,00
14	Gądkowice	0,0862	1079,00	0,14
15	Świętoszyn	0,0736	427,00	0,06
16	Łatkowa	0,0679	3558,00	0,47
17	Piotrkosice	0,0646	2925,00	0,38
18	Wrocławwice	0,0587	549,00	0,07
19	Piękocin	0,0572	1626,00	0,21
20	Bartniki	0,0548	3349,00	0,44
21	Węgrzynów	0,0544	1851,00	0,24
22	Dunkowa	0,0529	1922,00	0,25
23	Pracze	0,0514	1916,00	0,25
24	Kolęda	0,0511	3805,00	0,50
25	Miłochowice	0,0506	2153,00	0,28
26	Tworzymirki	0,0438	1538,00	0,20
27	Godnowa	0,0430	843,00	0,11
28	Słaczno	0,0417	1293,00	0,17
29	Stawiec	0,0408	1082,00	0,14
30	Ostrowąsy	0,0365	3853,00	0,50
31	Brzezina Sułowska	0,0364	604,00	0,08
32	Nowy Zamek	0,0361	1713,00	0,22
33	Duchowo	0,0320	1196,00	0,16
34	Wziąchowo Wielkie	0,0314	3461,00	0,45
35	Młodzianów	0,0300	1293,00	0,17
36	Wziąchowo Małe	0,0286	318,00	0,04
37	Baranowice	0,0285	2686,00	0,35
38	Ruda Milicka	0,0280	445,00	0,06
39	Postolin	0,0249	767,00	0,10
40	Borzynowo	0,0234	1246,00	0,16
41	Wodników Górny	0,0234	3582,00	0,47
42	Gruszcza	0,0226	597,00	0,08
43	Henrykowice	0,0225	134,00	0,02

44	Ruda Sułowska	0,0204	2388,00	0,31
45	Łąki	0,0181	110,00	0,01
46	Miłostawice	0,0177	799,00	0,10
47	Tworzymirki Górne	0,0174	1555,00	0,20
48	Gogołowice	0,0174	922,00	0,12
49	Wielgie Milickie	0,0168	1938,00	0,25
50	Sulimierz	0,0146	667,00	0,09
51	Niesułowice	0,0115	1443,00	0,19
52	Grabownica	0,0110	857,00	0,11
53	Olsza	0,0093	1166,00	0,15
54	Gołkowo	0,0086	1348,00	0,18
55	Poradów	0,0058	1851,00	0,24
56	Grabówka	0,0044	716,00	0,09
57	Wróbliniec	0,0037	1148,00	0,15
58	Wilkowo	0,0034	580,00	0,08
59	Wałkowa	0,0000	168,00	0,02

Zielonym kolorem zaznaczono obszary, na których występuje sytuacja kryzysowa (tzn. wskaźnik powyżej średniej gminnej)

Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik 17. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m²) w 2015 r.²

Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni (mamy tu na myśli tzw. zieleni zorganizowaną – czyli: parki, zieleńce, zieleni osiedlową) na 100 mieszkańców wskazuje w jaki sposób dana przestrzeń wyposażona jest tereny rekreacji i wypoczynku. Na 1000 mieszkańców gminy w 2015 roku przypadało 4375,23 m² terenów zieleni. Wartość wyraźnie niższą od średniej odnotowano w przestrzeni strefy 1, 4 oraz 5.

Tabela 21. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m²) w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	SFERA ŚRODOWISKOWA – Wskaźnik 17	
			średnia	4375,23
			Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m ²) w 2015 r.	STANDARYZACJA 0-1
	Obszar			
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	16309,66	0,37
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	84,78	1,00
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137	11826,29	0,54
4	Sułów	0,3357	1196,81	0,95
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	6321,45	0,75
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387	3317,29	0,87
7	Sławoszowice	0,1670	78,48	1,00
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446	25715,86	0,00
9	Wszewilki	0,1144	0,00	1,00
10	Kaszowo	0,1108	2217,95	0,91
11	Czatkowice	0,1034	2036,20	0,92
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868	2754,92	0,89
13	Potasznia	0,0863	2180,09	0,92
14	Gądkowice	0,0862	0,00	1,00
15	Świętoszyn	0,0736	0,00	1,00
16	Łatkowa	0,0679	0,00	1,00
17	Piotrkosice	0,0646	0,00	1,00
18	Wrocławice	0,0587	0,00	1,00
19	Piękocin	0,0572	4333,33	0,83
20	Bartniki	0,0548	0,00	1,00
21	Węgrzynów	0,0544	4383,56	0,83
22	Dunkowa	0,0529	0,00	1,00
23	Pracze	0,0514	0,00	1,00
24	Kołęda	0,0511	2792,21	0,89
25	Miłochowice	0,0506	0,00	1,00
26	Tworzymirki	0,0438	0,00	1,00
27	Godnowa	0,0430	0,00	1,00

² Wskaźnik dot. zieleni zorganizowanej (publicznej)

28	Słaczno	0,0417	1962,70	0,92
29	Stawiec	0,0408	967,74	0,96
30	Ostrowąsy	0,0365	915,53	0,96
31	Brzezina Sułowska	0,0364	0,00	1,00
32	Nowy Zamek	0,0361	0,00	1,00
33	Duchowo	0,0320	2203,76	0,91
34	Wziąchowo Wielkie	0,0314	3092,78	0,88
35	Młodzianów	0,0300	0,00	1,00
36	Wziąchowo Małe	0,0286	0,00	1,00
37	Baranowice	0,0285	12000,00	0,53
38	Ruda Milicka	0,0280	56,82	1,00
39	Postolin	0,0249	4545,45	0,82
40	Borzynowo	0,0234	0,00	1,00
41	Wodników Górny	0,0234	1641,79	0,94
42	Gruszcza	0,0226	0,00	1,00
43	Henrykowice	0,0225	8850,57	0,66
44	Ruda Sułowska	0,0204	333,10	0,99
45	Łąki	0,0181	937,80	0,96
46	Miłosławice	0,0177	5528,46	0,79
47	Tworzymirki Górne	0,0174	0,00	1,00
48	Gogołowice	0,0174	4725,21	0,82
49	Wielgie Milickie	0,0168	8500,00	0,67
50	Sulimierz	0,0146	0,00	1,00
51	Niesułowice	0,0115	0,00	1,00
52	Grabownica	0,0110	0,00	1,00
53	Olsza	0,0093	9891,30	0,62
54	Gołkowo	0,0086	0,00	1,00
55	Poradów	0,0058	3250,00	0,87
56	Grabówka	0,0044	0,00	1,00
57	Wróbliniec	0,0037	0,00	1,00
58	Wilkowo	0,0034	11618,57	0,55
59	Wałkowa	0,0000	7209,30	0,72

Zielonym kolorem zaznaczono obszary, na których występuje sytuacja kryzysowa (tzn. wskaźnik poniżej średniej gminnej)

Źródło: opracowanie własne

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Wskaźnik 18. Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym 2015³

Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych wskazuje na stopień wyposażenia danej przestrzeni w infrastrukturę rekreacji i wypoczynku, która jest łatwo dostępna dla mieszkańców. W 2015 roku na 1000 mieszkańców gminy przypadało 1,59 obiektów sportowych (poza obiektami szkolnymi). Brak takiej infrastruktury w przestrzeni miasta Milicza stwierdzono w strefie 1 oraz strefie 4.

Tabela 22. Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA – Wskaźnik 18	
			średnia	1,59
			liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym w 2015 r.	STANDARYZACJA
				0-1
	Obszar			
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	0,74	0,96
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	0,00	1,00
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137	2,13	0,87

³ Wskaźnik odniesiony został do ludności w wieku przed i poprodukcyjnej. W grupach znajdują się osoby tej np. w wieku np. 2-12 oraz seniorzy, dla których brak dostępu do tego typu infrastruktury powoduje ograniczenia w możliwości socjalizacji, integracji, uskuteczniania aktywności sportowej, rekreacyjnej itp.

4	Sułów	0,3357	0,76	0,95
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	2,95	0,82
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387	0,82	0,95
7	Sławoszowice	0,1670	1,82	0,89
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446	5,54	0,67
9	Wszewilki	0,1144	0,00	1,00
10	Kaszowo	0,1108	0,00	1,00
11	Czatkowice	0,1034	2,60	0,84
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868	0,00	1,00
13	Potasznia	0,0863	2,77	0,83
14	Gądkowice	0,0862	2,75	0,83
15	Świątoszyn	0,0736	3,23	0,81
16	Łatkowa	0,0679	7,14	0,57
17	Piotrkosice	0,0646	0,00	1,00
18	Wrocławice	0,0587	8,13	0,51
19	Piękocin	0,0572	0,00	1,00
20	Bartniki	0,0548	3,75	0,78
21	Węgrzynów	0,0544	8,06	0,52
22	Dunkowa	0,0529	0,00	1,00
23	Pracze	0,0514	0,00	1,00
24	Kolęda	0,0511	0,00	1,00
25	Miłochowice	0,0506	0,00	1,00
26	Tworzymirki	0,0438	0,00	1,00
27	Godnowa	0,0430	0,00	1,00
28	Słaczno	0,0417	2,35	0,86
29	Stawiec	0,0408	0,00	1,00
30	Ostrowąsy	0,0365	0,00	1,00
31	Brzezina Sułowska	0,0364	0,00	1,00
32	Nowy Zamek	0,0361	0,00	1,00
33	Duchowo	0,0320	5,49	0,67
34	Wziąchowo Wielkie	0,0314	0,00	1,00
35	Młodzianów	0,0300	0,00	1,00
36	Wziąchowo Małe	0,0286	0,00	1,00
37	Baranowice	0,0285	0,00	1,00
38	Ruda Miłicka	0,0280	6,45	0,61
39	Postolin	0,0249	5,21	0,69
40	Borzynowo	0,0234	0,00	1,00
41	Wodników Górny	0,0234	0,00	1,00
42	Gruszcza	0,0226	0,00	1,00
43	Henrykowice	0,0225	12,99	0,22
44	Ruda Sułowska	0,0204	0,00	1,00
45	Łąki	0,0181	8,77	0,47
46	Miłosławice	0,0177	0,00	1,00
47	Tworzymirki Górne	0,0174	0,00	1,00
48	Gogołowice	0,0174	4,72	0,72
49	Wielgie Miłickie	0,0168	0,00	1,00
50	Sulimierz	0,0146	0,00	1,00
51	Niesułowice	0,0115	12,82	0,23
52	Grabownica	0,0110	0,00	1,00
53	Olsza	0,0093	0,00	1,00
54	Gołkowo	0,0086	0,00	1,00
55	Poradów	0,0058	0,00	1,00
56	Grabówka	0,0044	10,75	0,35
57	Wróbliniec	0,0037	0,00	1,00
58	Wilkowo	0,0034	16,67	0,00
59	Wałkowa	0,0000	0,00	1,00

Zielonym kolorem zaznaczono obszary, na których występuje sytuacja kryzysowa (tzn. wskaźnik poniżej średniej gminnej)

Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik 19. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.

Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r. w gminie Milicz wynosiła 1,40. Dostępność do tej infrastruktury w przestrzeni miasta Milicza była zróżnicowana. Brak takich obiektów stwierdzono w przestrzeni strefy 1, natomiast wartość poniżej średniej gminnej w strefie 2, 3, 4, 6, 7.

Tabela 23. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA – Wskaźnik 19	
			średnia	1,40
			Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.	STANDARYZACJA 0-1
	Obszar			
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	1,24	0,94
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	0,00	1,00
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137	0,43	0,98
4	Sułów	0,3357	0,33	0,98
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	0,36	0,98
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387	8,61	0,57
7	Sławoszowice	0,1670	0,81	0,96
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446	0,96	0,95
9	Wszewilki	0,1144	0,60	0,97
10	Kaszowo	0,1108	1,16	0,94
11	Czątkowice	0,1034	0,00	1,00
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868	0,56	0,97
13	Potasznia	0,0863	1,18	0,94
14	Gądkowice	0,0862	1,05	0,95
15	Świętoszyn	0,0736	1,19	0,94
16	Łatkowa	0,0679	2,13	0,89
17	Piotrkosice	0,0646	0,00	1,00
18	Wrocławice	0,0587	0,00	1,00
19	Piękocin	0,0572	0,00	1,00
20	Bartniki	0,0548	1,59	0,92
21	Węgrzynów	0,0544	0,00	1,00
22	Dunkowa	0,0529	1,69	0,92
23	Pracze	0,0514	0,00	1,00
24	Kolęda	0,0511	2,94	0,85
25	Miłochowice	0,0506	0,00	1,00
26	Tworzymirki	0,0438	0,00	1,00
27	Godnowa	0,0430	2,17	0,89
28	Słaczno	0,0417	0,95	0,95
29	Stawiec	0,0408	3,13	0,84
30	Ostrowąsy	0,0365	1,96	0,90
31	Brzezina Sułowska	0,0364	2,86	0,86
32	Nowy Zamek	0,0361	0,00	1,00
33	Duchowo	0,0320	2,44	0,88
34	Wziąchowo Wielkie	0,0314	1,52	0,92
35	Młodzianów	0,0300	0,00	1,00
36	Wziąchowo Małe	0,0286	3,85	0,81
37	Baranowice	0,0285	5,26	0,74
38	Ruda Milicka	0,0280	3,23	0,84
39	Postolin	0,0249	1,85	0,91
40	Borzynowo	0,0234	3,23	0,84
41	Wodników Górny	0,0234	2,78	0,86
42	Gruszczyca	0,0226	0,00	1,00
43	Henrykowice	0,0225	0,00	1,00
44	Ruda Sułowska	0,0204	5,56	0,72
45	Łąki	0,0181	0,00	1,00
46	Miłosławice	0,0177	2,04	0,90
47	Tworzymirki Górne	0,0174	0,00	1,00
48	Gogołowice	0,0174	2,00	0,90
49	Wielgie Milickie	0,0168	4,17	0,79
50	Sulimierz	0,0146	4,17	0,79
51	Niesułowice	0,0115	0,00	1,00
52	Grabownica	0,0110	0,00	1,00
53	Olsza	0,0093	0,00	1,00
54	Gołkowo	0,0086	20,00	0,00
55	Poradów	0,0058	0,00	1,00
56	Grabówka	0,0044	0,00	1,00
57	Wróbliniec	0,0037	0,00	1,00
58	Wilkowo	0,0034	0,00	1,00
59	Wałkowa	0,0000	11,11	0,44

Zielonym kolorem zaznaczono obszary, na których występuje sytuacja kryzysowa (tzn. wskaźnik poniżej średniej gminnej)

Źródło: opracowanie własne

SFERA TECHNICZNA

Wskaźnik 20. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.⁴

Liczba obiektów zabytkowych, ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków wskazuje na charakter przestrzeni danego obszaru. Duże nagromadzenie obiektów zabytkowych świadczy o szczególnym charakterze danej przestrzeni, jak również wskazuje na znaczące potrzeby takiego obszaru. W przestrzeni miejskiej obiekty zabytkowe, w tym mieszkalne charakteryzują się z reguły dekapitalizacją stanu technicznego, wymagają poniesienia znacznych nakładów remontowo-modernizacyjnych. Są to obiekty posiadające długą historię istnienia, a tym samym znacznie gorzej wyposażone w infrastrukturę techniczną, charakteryzujące się gorszymi parametrami np. efektywności cieplnej.

W gminie Milicz w Gminnej Ewidencji Zabytków ujętych jest pokaźna liczba obiektów zabytkowych – w sumie jest ich 1409, co daje średnią na jednostkę delimitacyjną równą 23,88. W przestrzeni miasta Milicza szczególną koncentrację obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków stwierdzono w strefie 1 (130) oraz w strefie 2 (104).

Tabela 24. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	SFERA TECHNICZNA – Wskaźnik 20	
			średnia	23,88
			Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar			0-1
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	104	0,79
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	130	0,99
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137	0	0,00
4	Sułów	0,3357	131	1,00
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	17	0,13
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387	0	0,00
7	Sławoszowice	0,1670	34	0,26
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446	1	0,01
9	Wszewilki	0,1144	29	0,22
10	Kaszowo	0,1108	29	0,22
11	Czatkowice	0,1034	46	0,35
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868	0	0,00
13	Potasznia	0,0863	23	0,18
14	Gądkowice	0,0862	26	0,20
15	Świątoszyn	0,0736	35	0,27
16	Łatkowa	0,0679	10	0,08
17	Piotrkosice	0,0646	39	0,30
18	Wrocławice	0,0587	18	0,14
19	Piękocin	0,0572	19	0,15
20	Bartniki	0,0548	20	0,15
21	Węgrzynów	0,0544	19	0,15
22	Dunkowa	0,0529	12	0,09
23	Pracze	0,0514	30	0,23
24	Kolęda	0,0511	23	0,18
25	Miłochowice	0,0506	14	0,11
26	Tworzymirki	0,0438	10	0,08
27	Godnowa	0,0430	19	0,15
28	Słaczno	0,0417	18	0,14

⁴ Gmina Milicz nie dysponuje danymi nt. stanu zabytków. Użycie tego wskaźnika wskazuje pośrednio na to, że dany obszar narażony jest na ponoszenie dużych kosztów związanych z utrzymaniem i poprawą stanu technicznego tych obiektów;

29	Stawiec	0,0408	34	0,26
30	Ostrowąsy	0,0365	10	0,08
31	Brzezina Sułowska	0,0364	17	0,13
32	Nowy Zamek	0,0361	9	0,07
33	Duchowo	0,0320	23	0,18
34	Wziąchowo Wielkie	0,0314	17	0,13
35	Młodzianów	0,0300	36	0,27
36	Wziąchowo Małe	0,0286	10	0,08
37	Baranowice	0,0285	12	0,09
38	Ruda Milicka	0,0280	19	0,15
39	Postolin	0,0249	49	0,37
40	Borzynowo	0,0234	23	0,18
41	Wodników Górny	0,0234	10	0,08
42	Gruszcza	0,0226	10	0,08
43	Henrykowice	0,0225	22	0,17
44	Ruda Sułowska	0,0204	16	0,12
45	Łąki	0,0181	13	0,10
46	Miłosławice	0,0177	19	0,15
47	Tworzymirki Górne	0,0174	11	0,08
48	Gogołowice	0,0174	22	0,17
49	Wielgie Milickie	0,0168	36	0,27
50	Sulimierz	0,0146	10	0,08
51	Niesułowice	0,0115	14	0,11
52	Grabownica	0,0110	16	0,12
53	Olsza	0,0093	13	0,10
54	Gołkowo	0,0086	10	0,08
55	Poradów	0,0058	20	0,15
56	Grabówka	0,0044	10	0,08
57	Wróbliniec	0,0037	11	0,08
58	Wilkowo	0,0034	25	0,19
59	Wałkowa	0,0000	6	0,05

Zielonym kolorem zaznaczono obszary, na których występuje sytuacja kryzysowa (tzn. wskaźnik powyżej średniej gminnej)

Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik 21. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Dane na temat liczby obiektów komunalnych wymagających remontów przypadających na daną jednostkę delimitacyjną informują pośrednio o jakości życia osób zamieszkujących w tego typu obiekty. Są to najczęściej osoby w trudnej sytuacji życiowej (spowodowanej np. przez bezrobocie czy też ubóstwo). Jeśli do tego przychodzi im mieszkać w obiektach, które często charakteryzuje zły stan techniczny i wymagają one gruntownych remontów, to można stwierdzić, że jakość życia tych osób ulega zdecydowanemu pogorszeniu. Ponadto koncentracja liczby obiektów komunalnych wymagających remontów na obszarze danej jednostki delimitacyjnej świadczy o istotnym zapotrzebowaniu na środki finansowe niezbędne do poprawy stanu technicznego tych obiektów.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że 59 na 75 (czyli niemal 79% wszystkich) obiektów komunalnych wymagających remontów w gminie Milicz, zlokalizowanych jest w strefie 2 oraz w strefie 1.

Tabela 25. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	SFERA TECHNICZNA – Wskaźnik 20	
			Średnia	1,27
			Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar			0-1
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	24	0,69
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	35	1,00
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137		0,00

4	Sułów	0,3357	4	0,11
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	3	0,09
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387		0,00
7	Sławoszowice	0,1670		0,00
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446		0,00
9	Wszewilki	0,1144		0,00
10	Kaszowo	0,1108		0,00
11	Czatkowice	0,1034		0,00
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868		0,00
13	Potasznia	0,0863		0,00
14	Gądkowice	0,0862	1	0,03
15	Świętoszyn	0,0736		0,00
16	Łatkowa	0,0679		0,00
17	Piotrkosice	0,0646		0,00
18	Wrocławice	0,0587		0,00
19	Piękocin	0,0572		0,00
20	Bartniki	0,0548		0,00
21	Węgrzynów	0,0544	1	0,03
22	Dunkowa	0,0529	1	0,03
23	Pracze	0,0514		0,00
24	Kolęda	0,0511		0,00
25	Miłochowice	0,0506		0,00
26	Tworzymirki	0,0438		0,00
27	Godnowa	0,0430		0,00
28	Słaczno	0,0417	1	0,03
29	Stawiec	0,0408	1	0,03
30	Ostrowąsy	0,0365		0,00
31	Brzezina Sułowska	0,0364		0,00
32	Nowy Zamek	0,0361		0,00
33	Duchowo	0,0320		0,00
34	Wziąchowo Wielkie	0,0314	1	0,03
35	Młodzianów	0,0300		0,00
36	Wziąchowo Małe	0,0286		0,00
37	Baranowice	0,0285		0,00
38	Ruda Miłicka	0,0280		0,00
39	Postolin	0,0249		0,00
40	Borzynowo	0,0234	1	0,03
41	Wodników Górny	0,0234		0,00
42	Gruszcza	0,0226		0,00
43	Henrykowice	0,0225		0,00
44	Ruda Sułowska	0,0204		0,00
45	Łąki	0,0181	1	0,03
46	Miłosławice	0,0177		0,00
47	Tworzymirki Górne	0,0174		0,00
48	Gogołowice	0,0174		0,00
49	Wielgie Miłickie	0,0168	1	0,03
50	Sulimierz	0,0146		0,00
51	Niesułowice	0,0115		0,00
52	Grabownica	0,0110		0,00
53	Olsza	0,0093		0,00
54	Gołkowo	0,0086		0,00
55	Poradów	0,0058		0,00
56	Grabówka	0,0044		0,00
57	Wróbliniec	0,0037		0,00
58	Wilkowo	0,0034		0,00
59	Wałkowa	0,0000		0,00

Zielonym kolorem zaznaczono obszary, na których występuje sytuacja kryzysowa (tzn. wskaźnik powyżej średniej gminnej)

Źródło: opracowanie własne

Koncentracja problemów w pozostałych sferach w gminie Milicz – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy w pozostałych sferach (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) w gminie Milicz poszczególne wartości 8 analizowanych wskaźników pozostałych sfer zestawiono ze sobą za pomocą standaryzacji liniowej. Aby wskazać ostateczną koncentrację problemów w przestrzeni całej gminy (52 sołectwa

oraz 7 stref w mieście Milicz) użyto przelicznika udziału liczby ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy ogółem.

Wykorzystując 8 dostępnych wskaźników, pozwalających porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, poszukiwano koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej na obszarze gminy Milicz.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne wyniki diagnozy negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Milicz z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa a miasta Milicz na strefy.

Tabela 26. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Milicz z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa a miasta Milicz na strefy.

Lp.	Gmina	SFERA SPOŁECZNA STANDARYZACJA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	Sfery łącznie GOSPODARCZA ŚRODOWISKOWA PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA TECHNICZNA	UDZIAŁ LUDNOŚCI DO LUDNOŚCI OGÓŁEM GMINY (%)	ILOZYN SUMY WYSTANDARYZOWANYCH PUNKTÓW I UDZIAŁU LUDNOŚCI	SYNTETYCZNY WSKAŹNIK WYSTANDARYZOWANY (uwzględniający wagę ludności) (0-1)
			SUMA WYSTANDARYZOWANYCH PUNKTÓW (max. 8)			
	Obszar					
1	MILICZ - STREFA 2	1,0000	3,744	14,32%	0,5361	1,00
2	MILICZ - STREFA 1	0,7079	5,029	9,03%	0,4542	0,85
3	MILICZ - STREFA 6	0,4137	2,549	5,26%	0,1341	0,24
4	Sułów	0,3357	4,644	6,45%	0,2996	0,55
5	MILICZ - STREFA 7	0,2905	3,102	6,58%	0,2042	0,37
6	MILICZ - STREFA 5	0,2387	3,305	6,50%	0,2149	0,39
7	Sławoszowice	0,1670	3,312	2,72%	0,0900	0,16
8	MILICZ - STREFA 3	0,1446	1,632	2,62%	0,0428	0,07
9	Wszewilki	0,1144	3,405	2,94%	0,1001	0,18
10	Kaszowo	0,1108	3,451	1,61%	0,0554	0,09
11	Czatkowice	0,1034	3,965	1,82%	0,0722	0,12
12	MILICZ - STREFA 4	0,0868	3,368	3,76%	0,1267	0,23
13	Potasznia	0,0863	5,644	1,74%	0,0981	0,17
14	Gądkowice	0,0862	3,237	1,84%	0,0596	0,10
15	Świętoszyn	0,0736	4,438	1,55%	0,0687	0,12
16	Łatkowa	0,0679	4,458	0,66%	0,0296	0,04
17	Piotrkosice	0,0646	4,519	1,38%	0,0623	0,11
18	Wrocławwice	0,0587	4,278	0,57%	0,0243	0,03
19	Piękocin	0,0572	4,503	0,74%	0,0334	0,05
20	Bartniki	0,0548	4,361	1,29%	0,0562	0,09
21	Węgrzynów	0,0544	4,276	0,60%	0,0257	0,04
22	Dunkowa	0,0529	4,629	0,91%	0,0421	0,07
23	Pracze	0,0514	4,480	0,88%	0,0395	0,06
24	Kolęda	0,0511	5,115	0,63%	0,0324	0,05
25	Miłochowice	0,0506	4,146	1,74%	0,0720	0,12
26	Tworzymirki	0,0438	4,648	0,51%	0,0235	0,03
27	Godnowa	0,0430	3,147	0,86%	0,0269	0,04
28	Słaczno	0,0417	3,534	2,01%	0,0710	0,12
29	Stawiec	0,0408	3,504	1,28%	0,0447	0,07
30	Ostrowąsy	0,0365	4,860	0,90%	0,0438	0,07
31	Brzezina Sułowska	0,0364	4,606	0,72%	0,0330	0,05

32	Nowy Zamek	0,0361	4,053	0,96%	0,0387	0,06
33	Duchowo	0,0320	4,071	0,88%	0,0357	0,06
34	Wziąchowo Wielkie	0,0314	5,027	1,20%	0,0602	0,10
35	Młodzianów	0,0300	4,940	0,52%	0,0258	0,04
36	Wziąchowo Małe	0,0286	4,141	0,58%	0,0239	0,03
37	Baranowice	0,0285	3,713	0,33%	0,0122	0,01
38	Ruda Milicka	0,0280	3,653	0,72%	0,0265	0,04
39	Postolin	0,0249	3,375	0,95%	0,0321	0,05
40	Borzynowo	0,0234	4,937	0,52%	0,0256	0,04
41	Wodników Górny	0,0234	4,051	0,55%	0,0223	0,03
42	Gruszczyca	0,0226	4,563	0,45%	0,0207	0,03
43	Henrykowice	0,0225	3,684	0,36%	0,0132	0,01
44	Ruda Sułowska	0,0204	3,320	0,58%	0,0194	0,03
45	Łąki	0,0181	4,088	0,52%	0,0214	0,03
46	Miłostawice	0,0177	3,933	1,01%	0,0398	0,06
47	Tworzymirki Górne	0,0174	4,824	0,43%	0,0207	0,03
48	Gogołowice	0,0174	3,966	0,96%	0,0382	0,06
49	Wielgie Milickie	0,0168	3,878	0,49%	0,0192	0,02
50	Sulimierz	0,0146	4,577	0,65%	0,0296	0,04
51	Niesułowice	0,0115	3,879	0,40%	0,0153	0,02
52	Grabownica	0,0110	5,234	0,36%	0,0190	0,02
53	Olsza	0,0093	4,527	0,38%	0,0171	0,02
54	Gołkowo	0,0086	3,755	0,23%	0,0088	0,01
55	Poradów	0,0058	5,056	0,33%	0,0167	0,02
56	Grabówka	0,0044	4,225	0,44%	0,0184	0,02
57	Wróbliniec	0,0037	4,418	0,32%	0,0140	0,01
58	Wilkowo	0,0034	3,602	0,29%	0,0104	0,01
59	Wałkowa	0,0000	3,476	0,18%	0,0062	0,00

Źródło: opracowanie własne

2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

2.1. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, **można wyznaczyć jako obszar zdegradowany** w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- *gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub*
- *środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*
- *przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub*
- *technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz нефunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.*

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w gminie Milicz, wskazała w pierwszej kolejności, że koncentrują się one w przestrzeni miejskiej Milicza, w szczególności w strefach 1 i 2, obejmujących swoim zasięgiem północną oraz centralną część miasta.

Analiza negatywnych zjawisk z pozostałych sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) ujawniła, że:

- Strefa 1:
  - w sferze środowiskowej:
    - powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m²) wynosząca 84,78 m² zdecydowanie odstaje od średniej gminnej, która wynosi 4375,23 m²
  - w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:
    - brakuje ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) do dyspozycji mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym
    - brakuje ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) do dyspozycji mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym

- w sferze technicznej:
  - obszar charakteryzuje się występowaniem licznych obiektów zabytkowych (z czym wiąże się konieczność ponoszenia istotnych nakładów inwestycyjnych na utrzymanie tych obiektów w należytym stanie)
  - obszar charakteryzuje się występowaniem licznych obiektów komunalnych wymagających remontów – aż 46,7% wszystkich tego typu obiektów w gminie Milicz zlokalizowanych jest w strefie 1.
- Strefa 2:
  - w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:
    - jest ograniczony dostęp do ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) do dyspozycji mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym (wskaźnik dla obszaru = 0,74, średnia dla gminy = 1,59)
    - jest ograniczony dostęp do ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) do dyspozycji mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (wskaźnik dla obszaru = 1,24, średnia dla gminy = 1,40)
  - w sferze technicznej:
    - obszar charakteryzuje się występowaniem licznych obiektów zabytkowych (z czym wiąże się konieczność ponoszenia istotnych nakładów inwestycyjnych na utrzymanie tych obiektów w należytym stanie).
    - obszar charakteryzuje się występowaniem licznych obiektów komunalnych wymagających remontów – aż 32,0% wszystkich tego typu obiektów w gminie Milicz zlokalizowanych jest w strefie 2.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że na obszarach: strefa 1 oraz strefa 2 w mieście Milicz, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępują negatywne zjawiska w pozostałych sferach, tj. środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Istnieją zatem przesłanki umożliwiające uznanie tej przestrzeni miasta jako zdegradowanej. Biorąc pod uwagę fakt, że strefy 1 i 2 sąsiadują ze sobą, uznano, że można je połączyć i utworzyć dzięki temu jeden, spójny obszar. Poniżej przedstawiono wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowanym.

Dla zobrazowania poziomu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występujących w przestrzeni strefy 1 oraz 2 – przedstawiono zbiorcze wartości wskaźników, które wykorzystane zostały w delimitacji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Milicz. Widoczna jest wyraźnie wyższa wartość tych wskaźników (przekroczenie wartości dla średniej gminnej) dla zdecydowanej ich większości. Ponadto dla zobrazowania poziomu koncentracji negatywnych zjawisk w przestrzeni sfery 1 oraz 2 – przedstawiono dane bezwzględne odpowiadające za wartości danych wskaźników, np. liczbę osób bezrobotnych. Wskazuje to na skalę tych zjawisk oraz ich procentowy udział w skali zjawiska notowanego w całej gminie. Warto przy tym dodać, że przestrzeń strefy 1 oraz 2 w Miliczu zamieszkała jest przez 23,35% ludności gminy Milicz.

Tabela 27. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany - sfera społeczna

Lp.	Wskaźnik	Źródło danych	Koncentracja problemu	Odsetek skali zjawiska w Gminie	Średnia wartość wskaźnika dla Gminy	Wartość wskaźnika
1	Dynamika zmiany liczby ludności (depopulacja) 2015/2010	UM	zmiana liczby mieszkańców wyniosła -321 osób	59,55%*	-2,23%	-5,36%
2	Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	UM	liczba osób w wieku poprodukcyjnym wyniosła 1126 osób	26,67%	27,63	32,45
3	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła 396 osób	29,14%	5,60%	6,98%
4	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa wyniosła 353 osoby	32,65%	4,45%	6,22%
5	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności wyniosła 68 osób	25,47%	1,10%	1,20%
6	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej wyniosła 18 osób	20,93%	0,35%	0,32%
7	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu wyniosła 14 osób	35,90%	0,16%	0,25%
8	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia wyniosła 81 osób	26,91%	1,24%	1,43%
9	Odsetek długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ogółem 2015	PUP	liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 157 osób	27,54%	3,73%	4,52%
10	Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015	OPS	liczba wystawionych Niebieskich Kart wyniosła 11 kart	24,44%	1,85	1,94
11	Liczba przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych wyniosła 120 przypadków	40,13%	12,31	21,16
12	Liczba przestępstw kryminalnych przeciw życiu i zdrowiu na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych przeciw życiu i zdrowiu wyniosła 7 przypadków	30,43%	0,95	1,23
13	Liczba przestępstw kryminalnych przeciw mieniu na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych przeciw mieniu wyniosła 59 przypadków	39,86%	6,09	10,40

* udział w całkowitej ujemnej liczbie ludności

Źródło: opracowanie własne

Poniższe wskaźniki odnoszą się do pozostałych sfer, tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Analiza danych zawartych w tabeli pozwala stwierdzić, że na obszarze zdegradowanym mamy do czynienia z istotnym brakiem ogólnodostępnych obiektów sportowych i placów zabaw. Ponadto w tej przestrzeni zlokalizowana jest duża liczba zabytków (niemal 18% wszystkich zabytków w gminie Milicz) oraz bardzo duża liczba obiektów komunalnych wymagających remontów (niemal 79% wszystkich tego typu obiektów w gminie Milicz znajduje się na obszarze zdegradowanym).

Tabela 28. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany – pozostałe sfery

Lp.	Miernik	Źródło danych	Średnia wartość wskaźnika dla Gminy	Wartość wskaźnika
1	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	CEIDG	9,80	13,31
2	Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców 2015	KRS	44,05	56,42
3	Powierzchnia ogółem materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną (miasto) (m2)	UM	657,00*	51,75%**
4	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (m2)	UM	4 375,23	10 033,67
5	Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym 2015	UM	1,59	0,44
6	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym 2015	UM	1,40	0,74
7	Liczba obiektów zabytkowych (wg GEZ) na jednostkę delimitacyjną (miasto) 2015	UM	1409 ^a	252 ^b (17,9)%
8	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną 2015	UM	75 ^c	59 ^d (78,7%)

* - wartość dla obszaru zdegradowanego

** - udział wartości dla obszaru zdegradowanego w wartości ogółem dla miasta Milicz

a – liczba obiektów w gminie Milicz

b – liczba obiektów na obszarze zdegradowanym oraz ich udział w łącznej liczbie obiektów na obszarze gminy Milicz

c – liczba obiektów w gminie Milicz

d – liczba obiektów na obszarze zdegradowanym oraz ich udział w łącznej liczbie obiektów na obszarze gminy Milicz

Źródło: opracowanie własne

Mając na uwadze przeprowadzoną diagnozę zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gminy Milicz, za obszar zdegradowany uznano przestrzeń stref 1 oraz 2 w Miliczu.

Na wskazanych powyżej strefach mieszkają łącznie 5 672 osoby, co stanowi 23,35% mieszkańców gminy Milicz. Strefy te obejmują łącznie 409 ha tj. 0,94% powierzchni gminy Milicz. Ulice wchodzące w skład obszaru zdegradowanego w gminie Milicz przedstawiono w poniżej tabeli.

Tabela 29. Ulice miasta Milicz znajdujące się na obszarze zdegradowanym

Strefa	Ulice	Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2015 r.)
Strefa 1	Boczna, Długa, Garncarska, Jasna, Kościelna, Kazimierza Pułaskiego, Krotoszyńska, Krucza, Kuźnicza, Lwowska, Łąkowa, Mostowa, Osiedle, Piaskowa, Polna, Polska, Rawicka, Rynek, Rzeczna, Strzelecka, Szewska, Topolowa, Wałowa, Wodociągowa, Zamkowa	2194
Strefa 2	11 Listopada, 1 Maja, Armii Krajowej, Aleja Lipowa, Aleja Spacerowa, Budowlana, Cicha, Generała Stefana Grot-Roweckiego, Grunwaldzka, Kasztelańska, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Plac Ks. Eugeniusza Waresiaka, Sułowska, Tadeusza Kościuszki, Wojska Polskiego, Wrocławska	3478

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji

- nie może obejmować terenów większych niż **20% powierzchni** gminy,
- oraz zamieszkanym przez więcej niż **30% mieszkańców**.

Po przeprowadzeniu analiz prowadzących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, niezbędne jest wyznaczenie (w ramach tego obszaru) **obszaru rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji jest obszarem, na którym prowadzona będzie rewitalizacja.

Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji następuje w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich jest stwierdzenie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z innymi problemami. Do wniosku tego można dojść za pomocą metod badawczych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (porównanie wartości mierników, ich koncentracji terytorialnej).

Drugą z przesłanek jest uznanie danego obszaru jako posiadającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy. To bardzo szeroka przesłanka, która pozwala gminie na zachowanie marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego poddana ma zostać rewitalizacji. Znaczenie dla rozwoju gminy oceniać można na różne sposoby, przede wszystkim istotność danego obszaru powinna jednak wynikać z gminnych dokumentów strategicznych, być w nich wskazana jako obszar szczególnej troski władz publicznych, obszar, na którym skupiać się będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie. Do oceny istotności obszaru można posłużyć się przykładowo analizami urbanistycznymi, które wskażą obszar wpisujący się w zasady ogólne planowania przestrzennego, takie jak np. zasada miasta zwarte, zasada niskoemisyjności.⁵

Jak już wspomniano na obszarze zdegradowanym zamieszkuje w sumie 23,35% ludności gminy Milicz. Tym samym możliwe jest uznanie całej przestrzeni zdegradowanej w gminie Milicza – jako obszaru rewitalizacji, gdyż obszar zdegradowany nie przekraczał 20% powierzchni gminy i nie był zamieszkanym przez więcej niż 30% jej mieszkańców. Zachowany został w ten sposób poziom koncentracji działań rewitalizacyjnych wskazany w Wytycznych w zakresie rewitalizacji.

Obszar wskazany do rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi oraz technicznymi. Obszar posiada również istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Obszar rewitalizacji położony w północnej oraz centralnej części miasta Milicz. Część północna (strefa 1 w delimitacji) to stosunkowo nowa dzielnica o przeważającej zabudowie jednorodzinnej. Na tym obszarze w porównaniu do innych części miasta można zaobserwować znaczący rozwój przemysłu nieuciążliwego tj. mięsny, drzewny, rolniczy oraz kumulację usług i zakładów pracy państwowych oraz prywatnych. Teren ten z uwagi na bliskość drogi krajowej nr 15 (alternatywna trasa Wrocław-Poznań) jest więc dogodny dla funkcjonowania przedsiębiorstw handlowych i usługowych. Dużym atutem obszaru jest dostępność powierzchni magazynowych czy wolnych

---

⁵ Źródło: Ustawa o rewitalizacji - praktyczny komentarz, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016

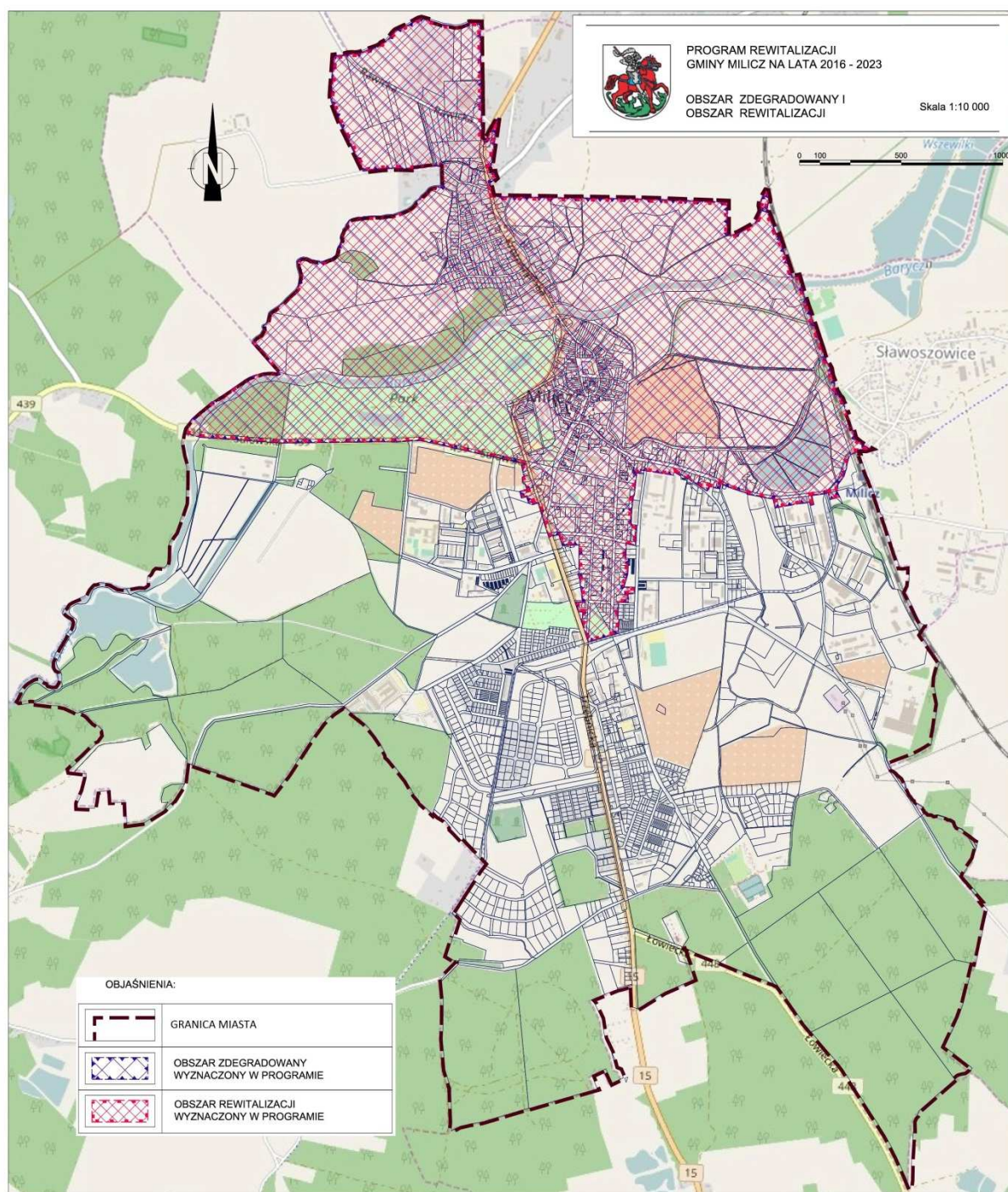
działek usługowych, które mogą być zagospodarowane na cele rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Atutem jest też bliskość do centrum miasta, dostateczny stan infrastruktury komunikacyjnej – przy drodze głównej są chodniki i ścieżka rowerowa prowadzące do centrum miasta. Duży poziom przedsiębiorczości na tym terenie stwarza możliwości zatrudnienia mieszkańców obszaru, dlatego też obszar ma szczególne znaczenie w kontekście walki z bezrobociem i ubóstwem. Na obszarze istnieje duża przestrzeń przeznaczona na działania społeczne i socjalne. Przy ulicach Krotoszyńskiej i Rawickiej funkcjonują mieszkania socjalne, które wymagają gruntownej przebudowy i uzupełnienia bazy o nowe lokale, co również jest szansą dla osób, które w tych lokalach zamieszkają i będą mogły podjąć pracę w okolicznych przedsiębiorstwach.

Obszar centrum miasta (strefa 2 w delimitacji) obejmuje swoim zasięgiem najstarszą część miasta, w tym Rynek z zachowaną zwartą zabudową, kościoły, restauracje, szkoły, boiska, place zabaw, hotel, instytucje, ośrodki, sklepy małe i większe (supermarkety), stacje benzynowe oraz zabudowa wielorodzinna - kamienice (z przewagą starej zabudowy) oraz blokowa (z przewagą nowej zabudowy). Obszar ten jest w bliskości z rzeką Barycz i Młynówką, posiada jedną obwodnicę oraz zabytkowy zespół pałacowo-parkowy ze starym zamkiem. Na obszarze tym przebiega ścieżka rowerowa. Strefa ta stanowi centrum miasta Milicz a zatem jest miejscem kumulacji imprez kulturalnych i edukacyjnych, ośrodków i instytucji szkolno-wychowawczych oraz sportowych. Obszar boryka się z wieloma problemami społecznymi oraz infrastrukturalnymi. Niezaprzeczalnym atutem tej części miasta jest lokalizacja różnorodnych podmiotów społecznych, edukacyjnych, gospodarczych, służących mieszkańcom (m. in. Szkoła Podstawowa nr 2 w Miliczu licząca ponad 1000 uczniów, Gimnazjum, Ośrodek Kultury, Urząd Miejski w Miliczu, Przedszkole Samorządowe czy Ośrodek Pomocy Społecznej). Ponadto w tej przestrzeni zlokalizowane są liczne podmioty gospodarcze, związane z handlem i usługami na rzecz mieszkańców. Przestrzeń zamieszкана w centrum miasta sąsiaduje z terenem rekreacyjnym w postaci zabytkowego parku. W parku zlokalizowany jest klasycystyczny pałac Maltzanów, w którym obecnie funkcjonuje Technikum Leśne prowadzone przez Ministerstwo Środowiska. Park jest często odwiedzany przez mieszkańców i turystów, wymaga jednak uporządkowania.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji w gminie Milicz zamieszkuje łącznie 5672 osoby, co stanowi 23,35% mieszkańców gminy. Obszary wyznaczone do rewitalizacji w gminie Milicz zajmują powierzchnię 409 ha tj. 0,94% powierzchni gminy.

Mapa 3. Obszar rewitalizacji w Miliczu.

Źródło: opracowanie własne

2.2. Pogłębiona analiza potencjałów i problemów obszaru rewitalizacji

Istotne dla dalszej części prac nad strukturą operacyjną programu rewitalizacji jest pogłębienie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na obszarze zdegradowanym/rewitalizacji, jak również wskazanie mocnych stron obszaru, na których można oprzeć pomysły na rewitalizację. Istotne jest również dokonanie analizy otoczenia obszaru rewitalizacji i wskazanie szans oraz zagrożeń dla potencjalnych działań rewitalizacyjnych.

W tym celu konieczne było przeprowadzenia dalszych analiz, w tym o charakterze jakościowym. W tej części analiz wykorzystano również wiedzę zdobytą w trakcie wywiadów oraz pozyskaną na bazie opinii liderów społeczności lokalnych, jak również wizji lokalnych.

SFERA SPOŁECZNA

Jak już wcześniej wskazano w części delimitacyjnej – obszar rewitalizacji doświadcza szeregu negatywnych zjawisk społecznych, spośród których za najistotniejsze, ze względu na skalę i natężenie, należy uznać: depopulację, wysokie obciążenie demograficzne, niepełnosprawność i ciężką chorobę, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie oraz przestępczość.

Depopulacja – w latach 2015/2010 na obszarze wskazanym do rewitalizacji ubyło 321 osób.

Oznacza to, że każdego roku z obszaru rewitalizacji w Miliczu ubywała dość pokaźna liczba osób. Można założyć, że migrują głównie osoby w wieku produkcyjnym, w dużej mierze poszukujące lepszych warunków do życia. Negatywne zjawiska migracji korespondują więc z negatywnymi zjawiskami związanymi z ubóstwem oraz bezrobociem. Tym samym można wysnuć wniosek, że obszar rewitalizacji ubożeje w kapitał ludzki. Warto także zaznaczyć, że dość pokaźny odsetek migracji, to migracje zagraniczne. Potwierdza to tezę, że przyczyną migracji są warunki związane z jakością życia oraz chęcią poprawy statusu materialnego.

Bardzo wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego, widoczne w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (32,45).

Oznacza to, że obszar rewitalizacji to miejsce zamieszkane przez pokaźną liczbę osób w wieku senioralnym. Tym samym potrzeby przestrzeni obszaru rewitalizacji powinny uwzględniać potrzeby tej grupy osób. Mieszkańcy Milicza w badaniu ankietowym wskazywali na niski poziom uczestnictwa w ofercie kulturalnej miasta. Mając na uwadze, że prawie co trzeci mieszkaniowiec obszaru rewitalizacji to osoba wieku poprodukcyjnym – dotyczy to również tej grupy osób.

Znaczna skala zjawiska związana z niepełnosprawnością widoczna w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności (68 osób).

Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (6,98%), na obszarze rewitalizacji z tej pomocy korzystało 396 osób, w tym wysoki odsetek osób korzystający z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (6,22%), na obszarze rewitalizacji z tej pomocy korzystało 353 osób.

Głównym dokumentem określającym działania gminy w zakresie pomocy społecznej jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Milicz na lata 2006-2016. Misję sformułowano następująco: Skuteczne wspomaganie zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją mieszkańców gminy Milicz. Planując działania rewitalizacyjne w gminie Milicz należy wyraźnie podkreślić komplementarność tych działań z działaniami podejmowanymi w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny wzmacniać wysiłki podejmowane w ramach tej strategii, w szczególności poprzez projekty

i przedsięwzięcia wzmacniające lokalny potencjał instytucjonalny, rozwój infrastruktury społecznej wspierającej jakość usług publicznych, w tym kształtujących wysoką jakość oferty kulturalnej, integrującej mieszkańców, edukacyjnej i oświatowej.

Wskazane jest również, o ile to możliwe, wykorzystanie dodatkowych instrumentów i źródeł wsparcia, np. dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, jak też kompetencji i zaangażowania społecznego, czyli potencjału organizacji pozarządowych.

Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych (4,52%), na obszarze rewitalizacji liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 157 osób.

Te dane korespondują z wynikami badań z mieszkańcami Milicza. Uważają oni, że w pierwszej kolejności działania rewitalizacyjne powinny przeciwdziałać bezrobociu, w szczególności poprzez przyciąganie inwestorów i rozwój przedsiębiorczości.

Gminę Milicz nadal charakteryzowały wyższe wskaźniki bezrobocia, w porównaniu do średniej dolnośląskiej. Niepokojącym zjawiskiem jest natomiast znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych. W Miliczu w 2015 roku wyniósł on 59,2%. W perspektywie długoletniej należy założyć, że poziom bezrobocia będzie się w gminie Milicz jeszcze zmniejszał, choć niepokojące zjawisko to właśnie duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych, czyli takich osób, które nie mogą odnaleźć się na lokalnym rynku pracy lub celowo decydują się na taki status (pracują np. w szarej strefie).

Wskaźniki bezrobocia warto również zestawić ze wskaźnikami liczby pracujących, wynagrodzeniami, migracjami, odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej oraz dynamiką rozwoju gospodarczego na obszarze gminy Milicz. Gminę Milicz charakteryzowały bardzo niskie wskaźniki pracujących na 1000 mieszkańców, co poniekąd można tłumaczyć rolniczym charakterem gminy. Niemniej jednak wskaźniki pracujących na 1000 mieszkańców wskazują, że bardzo niski odsetek mieszkańców gminy posiada stały dochód, związany z wykonywaną pracą. Duży odsetek mieszkańców uczestniczy natomiast w systemie opieki społecznej. Niski poziom wynagrodzeń nie wpływa pozytywnie na aktywność zawodową. Ograniczona oferta rynku pracy, np. niedostosowana do oczekiwań i aspiracji mieszkańców – skutkuje poszukiwaniem pracy poza gminą i migracjami.

W tym miejscu warto również odnotować, że pomimo spadku bezrobocia, zaobserwowano również spadek liczby pracujących w gminie Milicz. Oznacza to, że za spadek bezrobocia nie odpowiada tylko liczba nowotworzonych miejsc pracy, a jest on związany z postępującymi procesami demograficznymi (przechodzenie osób z kategorii wieku produkcyjnego do poprodukcyjnego oraz migracje osób w wieku produkcyjnym poza obszar gminy Milicz).

Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie poziomu bezrobocia na obszarze rewitalizacji, a w szczególności bezrobocia długotrwałego, powinno odbywać się m.in. poprzez **wzmocnienie potencjału gospodarczego** tego obszaru. Dzięki działaniom prowadzonym na rzecz wzmacniania potencjału gospodarczego możliwe jest eliminowanie negatywnych zjawisk społecznych.

Dalszy rozwój gospodarczy gminy Milicz (w tym obszaru rewitalizacji) oraz rozwój przedsiębiorstw działających w gminie Milicz (w tym na obszarze rewitalizacji), może napotkać istotne bariery rozwojowe, związane z dostępnością ludzi do pracy, która z kolei jest uzależniona od gotowości podjęcia zatrudnienia przy danym poziomie zarobków. Do barier rozwojowych można

również zaliczyć umiejętności osób dostępnych na rynku pracy oraz zmniejszającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym.

Zwiększenie konkurencyjności lokalnej gospodarki, w tym obszaru rewitalizacji, powinno być oparte na specjalizacjach gminy Milicz, które na starcie dają pewne przewagi konkurencyjne, np. związane ze skróceniem dostaw, wykorzystaniem unikalności lokalnych produktów i usług, kooperacją na miejscu. Specyfika gospodarki gminy Milicz związana jest również z jej lokalizacją w przestrzeni kraju. Oddalenie od dużych ośrodków wzrostu sugeruje konieczność silniejszego oparcia na lokalnych potencjałach. Utrudniony w takim obszarze jest m.in. dostęp do wykwalifikowanych kadr, np. w branżach związanych z IT, nowoczesnymi technologiami.

Plan działania związany ze wzmacnianiem konkurencyjności lokalnej gospodarki – a tym samym zmierzający do podniesienia atrakcyjności rynku pracy gminy Milicz – powinien być oparty na lokalnych uwarunkowaniach i potencjałach, powinien również zakładać podnoszenie poziomu kapitału ludzkiego, w tym kompetencji i umiejętności wymaganych przez lokalny rynek pracy.

Jednym z lokalnych potencjałów gminy Milicz jest przyroda i czyste środowisko oraz wysoka atrakcyjność turystyczna.

Działania wzmacniające potencjał turystyczny powinny być uzupełniane o działania podnoszące jakość kapitału ludzkiego, w szczególności o wiedzę i umiejętności istotne w działalnościach gospodarczych związanych z obsługą ruchu turystycznego, jak też kompetencji związanych z prowadzeniem własnych przedsiębiorstw.

Kierunki działań rewitalizacyjnych powinny więc z jednej strony wzmacniać wiedzę i kompetencje mieszkańców, jak również wspierać warunki prowadzenia działalności gospodarczej, np. poprzez podniesienie atrakcyjności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji, poprawę estetyki obszaru, tworzenie miejsc atrakcyjnych dla turystów lub usług obsługujących ruch turystyczny. Komplementarność do tych działań wykazywać będzie także promocja i informacja oraz działania organizacyjne, np. związane z tworzeniem produktów turystycznych. Ponadto wskazane jest wzmacnianie lokalnej gospodarki, w tym producentów i usługodawców, poprzez tworzenie lokalnych obiektów gospodarczych, umożliwiających wykorzystanie synergii współpracy przedsiębiorców z obszaru gminy, kształtowanie wartości dodanych nieprzetworzonych produktów, lub też nowych kanałów sprzedaży.

Wsparcie dla podnoszenia atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, a tym samym do rozwoju potencjału gospodarczego tego obszaru, związane będzie również ze wzmacnianiem oferty kulturalnej oraz rekreacyjnej.

Wysokie wartości wskaźnika przestępczości (21,16 przestępstw na 1000 mieszkańców), na obszarze rewitalizacji popełniono 120 przestępstw kryminalnych.

Pomimo tego, że przestrzeń całej gminy należy uznać za bezpieczną na tle wskaźników przestępczości notowanych w województwie, to należy pokreślić wyraźną koncentrację zjawisk przestępczości właśnie na obszarze rewitalizacji. W tej przestrzeni popełniono bowiem aż 40% wszystkich przestępstw kryminalnych w skali całej gminy. Wysokie na tyle gminy wskaźniki korespondują ze wskaźnikami ubóstwa oraz bezrobocia – co świadczy o współwystępowaniu tych negatywnych zjawisk w niewielkiej przestrzeni gminy. W tej sferze wskazana jest dodatkowa interwencja w postaci zwiększonej liczby patroli policyjnych i uruchomienie monitoringu miejskiego.

Wśród problemów, które potwierdziły wyniki wywiadów jakościowych z liderami lokalnymi w trakcie spotkań warsztatowych, zwrócono uwagę na niedostateczny poziom bezpieczeństwa mieszkańców miasta, co potwierdzają dane dot. liczby popełnionych przestępstw oraz wyniki badań ilościowych.

Wyżej wymienione negatywne zjawiska społeczne nie wyczerpują pełnego katalogu problemów występujących w przestrzeni obszaru rewitalizacji. Szczególnie istotnym problemem, odnotowanym w tej przestrzeni miasta, wydaje się być niski poziom kapitału społecznego.

Niski poziom kapitału społecznego jest cechą społeczności lokalnej, którą bardzo trudno zmierzyć. Dostępne są co prawda wybrane wskaźniki, takie jak liczba organizacji pozarządowych, aktywność w życiu publicznym (wybory lokalne, parlamentarne, prezydenckie, europejskie), uczestnictwo w sesjach rady gminy lub zebraniach lokalnych, liczba zgłaszanych inicjatyw w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi – jednak nie opisują one w pełni skali tego zjawiska. Wyższą aktywnością społeczną w gminie Milicz na pewno charakteryzują się mieszkańcy obszarów wiejskich, czyli mieszkańcy niedużych wspólnot, które z reguły dobrze się znają, integrują i współpracują. Trudno natomiast porównać poziom kapitału społecznego z danej miejscowości/sołectwa. Jednym z objawów wysokiego kapitału społecznego może być natomiast wygląd danych miejscowości, w tym estetyka przestrzeni publicznych i mieszkalnych, stan obejść i podwórek, stopień uporządkowania przestrzeni wspólnych, dbałość o wygląd obiektów mieszkalnych, jak też uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach społecznych, kulturalnych.

Wywiady jakościowe prowadzone w trakcie sesji warsztatowych oraz wybrane wskaźniki, np. dot. liczby organizacji społecznych, wskazują na to, że zdecydowanie wyższy poziom kapitału społecznego obserwowany jest na obszarach wiejskich gminy Milicz. Tym samym można wysnuć wniosek, że problem niskiego kapitału społecznego dotyczy w pierwszej kolejności miasta Milicz. Potwierdzają to również badania jakościowe, prowadzone w trakcie warsztatów z liderami lokalnymi. Liderzy wskazują, że problemem Milicza jest właśnie niska aktywność społeczno-kulturalna mieszkańców.

Kapitał społeczny należy wzmacniać lub też budować poprzez organizację działań rozwijających kompetencje społeczne, zawodowe, działania integrujące społeczności lokalne, inicjatywy w ramach których grupa osób / mieszkańców, działać będzie we wspólnym celu. Kapitał społeczny budować można również poprzez wydarzenia kulturalne, edukacyjne. Niestety zaangażowanie mieszkańców obszaru w takie inicjatywy jest znikome, co potwierdzono podczas rozmów w lokalnymi liderami czy przedstawicielami OPS czy Ośrodka Kultury w Miliczu. Konieczne jest więc zatem stworzenie ciekawej oferty, celowanej właśnie do mieszkańców obszaru, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: seniorów, bezrobotnych, młodzieży. Konieczne są również inicjatywy kształtujące tożsamość lokalną, poczucie współodpowiedzialności, a także aktywność na rzecz wspólnych problemów. Do tej pory mieszkańcy obszaru rewitalizowanego wykazywali się biernością, brakiem zaufania wobec siebie, brakiem woli działania dla wspólnej sprawy, co przejawia się również w zdegradowanych, zaniedbanych przestrzeniach sąsiedzkich. Mieszkańcy są często wobec siebie wrogo nastawieni, konfliktowi lub roszczeniowi – nie angażując przy tym swoich zasobów czy pracy własnej, wymagając zaangażowania od innych mieszkańców lub samorządu jako właściciela posesji.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ ORAZ TECHNICZNA

Degradacja przestrzenno-funkcjonalna miasta Milicz, w szczególności jego centrum oraz zły stan techniczny obiektów mieszkalnych.

Pogłębiona diagnoza pozwala stwierdzić że problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji związane są przede wszystkim z niską estetyką i funkcjonalnością przestrzeni publicznych oraz prywatnych.

Fakt ten potwierdzają wyniki spotkań warsztatowych z mieszkańcami. Mieszkańcy oczekują m. in. poprawy sposobu funkcjonowania komunikacji i przemieszczania się mieszkańców, m. in. poprzez poprawę sposobu funkcjonowania komunikacji publicznej, modernizację i remonty dróg, rozwój sieci ścieżek pieszych i rowerowych.

Mieszkańcy wskazują ponadto na oczekiwaną poprawę estetyki przestrzeni miejskich oraz poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych.

Miasto Milicz, predysponujące do funkcji lokalnego ośrodka wzrostu, będące centrum obsługi administracyjnej, kulturalnej, oświatowej, jak też lokalnym centrum gospodarczym – charakteryzuje się znacznym stopniem degradacji przestrzeni, jej niską jakością, nieuporządkowaniem struktury przestrzennej, niską estetyką wielu miejsc, zarówno publicznych, ale przede wszystkim prywatnych posesji, podwórek, miejsc parkingowych, otoczenia obiektów mieszkalnych oraz samych obiektów mieszkalnych. Potwierdziła to wizja terenowa – której efektem jest materiał zdjęciowy.

Dodatkowa analiza obszaru rewitalizacji w zakresie aktywności społecznej, dokonana na podstawie obserwacji osób współpracujących ze wspólnotami mieszkaniowymi, pokazuje istotny brak integracji między mieszkańcami wspólnot, brak poczucia odpowiedzialności za estetykę i porządek w miejscu swojego zamieszkania, a także wiele sytuacji konfliktowych i brak woli współpracy i porozumienia dla dobra wspólnego. Taki stan rzeczy powoduje, iż wiele wielorodzinnych obiektów mieszkalnych jest zaniedbanych ponieważ mieszkańcy nie potrafią podjąć wspólnych działań remontowych na rzecz swoich domostw lub zdarzają się pojedyncze jednostki blokujące pozostałych mieszkańców.

Skalę degradacji przestrzeni miasta obrazują m. in. wyniki wizji lokalnej oceniającej stan podwórek i przestrzeni przy obiektach mieszkalnych. Na poniższej mapie umieszczono wyniki tej inwentaryzacji, tj. wskazano lokalizacje przestrzeni o znaczącym stopniu degradacji.

Ich wyraźna koncentracja widoczna jest w przestrzeni obszaru rewitalizacji, a w szczególności w przestrzeni okołorynkowej.

Stan niektórych przestrzeni został zobrazowany dokumentacją zdjęciową.

Mapa 4. Zdegradowane podwórka oraz przestrzeni sąsiadujące z obiektami mieszkalnymi na obszarze rewitalizacji

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Miliczu

Niska estetyka przestrzeni miasta związana jest z wieloletnim brakiem działań modernizacyjnych i remontowych, niskim poziomem zamożności mieszkańców miasta (dane dot. ubóstwa) oraz niskim poziomem kapitału społecznego.

Opisane wyżej zjawiska wpływają na negatywny obraz przestrzeni miasta, w szczególności jego centrum. Obok zrewitalizowanej już przestrzeni rynku w Miliczu, występują bowiem liczne zdegradowane przestrzenie oraz obiekty znajdujące się na tyłach frontowej linii zabudowy Rynku.

Wśród problemów przestrzenno-funkcjonalnych, które potwierdziły wyniki wywiadów jakościowych z liderami lokalnymi w trakcie spotkań warsztatowych, zwrócono uwagę przede wszystkim na:

- niedostateczną liczbę miejsc parkingowych w centrum miasta co powoduje nieustanny chaos, konflikty między mieszkańcami obszaru, wspólnotami zamieszkującymi obszar, podmiotami gospodarczymi funkcjonującymi w lokalach użytkowych w centrum miasta,
- źle zorganizowany ruch kołowy w ścisłym centrum powodujący, iż mieszkańcy obszaru nie mogą dojechać do swoich domostw i podwórek, wynikający również z bliskiego sąsiedztwa drogi krajowej,
- zdegradowaną lub niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną (chodniki, deptaki), co potwierdzają także badania ilościowe z mieszkańcami,
- zniszczone/zaniedbane obiekty użyteczności publicznej i wielorodzinne obiekty mieszkalne, co potwierdziła również wizja lokalna oraz poniższa dokumentacja fotograficzna,
- brak podstawowej infrastruktury dla mieszkańców: pojemniki na segregację odpadów, wiaty na odpady, mała architektura: ławki, klomby, skwerki, place zabaw,
- niedostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- wymagające modernizacji oraz rozbudowy obiekty infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, co koresponduje z niską aktywnością społeczną oraz rosnącymi potrzebami starzejącego się społeczeństwa.

Przestrzeń centrum miasta charakteryzuje ponadto zły stan techniczny znacznej liczby obiektów mieszkalnych, jak też niezadowalający stan części dróg i chodników. Wiele obiektów mieszkalnych wymaga podjęcia pilnych remontów i modernizacji, co potwierdziła analiza liczby obiektów komunalnych wymagających remontów - niemal 79% wszystkich obiektów komunalnych wymagających remontów w gminie Milicz, zlokalizowanych jest w strefie 2 oraz w strefie 1.

Istotny wysiłek, związany z rewitalizacją przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną przestrzeni miasta Milicz spoczywać będzie więc na właścicielach posesji i obiektów mieszkalnych, w tym m.in. na wspólnotach mieszkaniowych. Kluczowe dla efektywności tego procesu będzie włączenie jak największej liczby wspólnot do działań remontowych, modernizacyjnych.

Gmina powinna realizować komplementarne działania, związane z poprawą stanu technicznego dróg i chodników oraz poprawą stanu technicznego obiektów będących w jej zarządzie. Uzupełnieniem będą przedsięwzięcia wspierające estetyzację miasta, np. poprzez kształtowanie zieleni miejskiej.

Degradację przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną obszaru centrum miasta (okolice Rynku) obrazuje poniższa dokumentacja fotograficzna (źródło: dokumentacja własna Urzędu Miejskiego w Miliczu).

**ZDEGRADOWANE BUDYNKI MIESZKALNE W CENTRUM MIASTA OBJĘTE GMINNĄ EWIDENCJĄ
ZABYTKÓW – RYNEK I OKOLICE**

Fot. 1. Okolice Rynku - ul. Wąłowa.

Fot. 2. Okolice Rynku – ul. Polska (budynek niezamieszkały- prywatny)

Fot. 3 Okolice Rynku - ul. Szewska (budynek starej rzeźni, własność Gminy)

ZDEGRADOWANE PRZESTRZENIE PUBLICZNE I WSPÓLNOTOWE W CENTRUM MIASTA

Fot. 4. Okolice Rynku – jedno z większych gminnych podwórek przy ul. Garncarskiej

Fot. 5. Okolice Rynku – jedno z większych gminnych podwórek przy ul. Garncarskiej

Fot. 6. Okolice Rynku – jedno z większych gminnych podwórek przy ul. Garncarskiej

Fot. 7. Okolice Rynku – jedno z większych gminnych podwórek przy ul. Garncarskiej

Fot. 8. Okolice Rynku – jedno z większych gminnych podwórek przy ul. Garncarskiej

Fot. 9. Okolice Rynku – jedno z większych gminnych podwórek przy ul. Garncarskiej

DIAGNOZA – PODSUMOWANIE

Jak już wcześniej wykazano obszar rewitalizacji dotyka szereg różnorodnych problemów, które współwystępują ze sobą na stosunkowo niedużej przestrzeni. Oprócz bezrobocia, ubóstwa, których skala i natężenie wskazuje na to, że są to najważniejsze problemy w tej przestrzeni gminy, należy wymienić także problem niskiej aktywności społecznej, zjawisko starzejącego się społeczeństwa, jak również znaczną skalę zjawiska związanego z niepełnosprawnością oraz ciężką lub długotrwałą chorobą. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się również wysokimi wskaźnikami przestępczości.

Oprócz problemów społecznych na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano problem degradacji przestrzenno-funkcjonalnej tkanki miejskiej, w tym degradację przestrzeni publicznych (podwórek, przestrzeni pomiędzy budynkami), niską estetykę oraz zły stan techniczny obiektów mieszkalnych. Na obszarze rewitalizacji występuje duża liczba obiektów zabytkowych oraz duża liczba obiektów komunalnych wymagających remontu.

Obszar rewitalizacji niewątpliwie posiada istotne atuty, które powinny zostać wykorzystane w tworzeniu części operacyjnej programu rewitalizacji.

Tymi atutami są m. in. lokalizacja obszaru rewitalizacji w centrum miasta, centralne położenie w przestrzeni powiatu milickiego, w ciągu drogi krajowej – umożliwiającej dogodne powiązania komunikacyjne.

Ponadto centrum miasta to także z funkcja administracyjna, oświatowa, kulturalna, rekreacyjną oraz po części wizerunkowa (częściowo odrestaurowana przestrzeń rynku, zabytki). Te funkcje przestrzeni miasta opierają się na potencjale instytucjonalnym (szkoły, instytucje kultury, rekreacji) oraz podmiotach prywatnych (handel, usługi).

Tworząc program rewitalizacji warto również wykorzystać szanse pojawiające się w otoczeniu. Oprócz dostępności komunikacyjnej warto przy tym zwrócić uwagę na specyfikę przestrzeni otaczającą miasto Milicz. Milicz położony jest bowiem w otoczeniu przestrzeni o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (Dolina Baryczy, Stawy Milickie), na których opiera się kształtowanie i rozwój funkcji turystycznej oraz rekreacyjnej powiatu milickiego. Oznacza to, że rozwój turystyczny Doliny Baryczy może pozytywnie wpłynąć na rozwój samego Milicza oraz obszaru rewitalizacji. Aby tak się stało należy umiejętnie połączyć poszczególne elementy rozwoju turystycznego oraz wzmocnić funkcję usługowo-turystyczną przestrzeni Milicza, w tym obszarów rewitalizacji.

W celu zobrazowania jakie elementy rzeczywistości należy w szczególny sposób uwzględnić w kształtowaniu pomysłu na rewitalizację w Miliczu, ukazano je za pomocą klasycznej analizy SWOT.

W analizie tej mocne strony to uwarunkowania wewnętrzne, mające pozytywny charakter, natomiast słabe strony to uwarunkowania wewnętrznych o negatywnym charakterze.

Do szans, należy zaliczyć uwarunkowania zewnętrzne o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem rewitalizacji lub poza zakresem kompetencji władz publicznych. Do zagrożeń zaliczono natomiast uwarunkowania zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój obszaru rewitalizacji.

ANALIZA SWOT

Najistotniejsze atuty (mocne strony) obszaru rewitalizacji

1. Centrum usługowe miasta, gminy, powiatu, na którym zlokalizowane są istotne dla rozwoju lokalnego instytucje publiczne, których potencjał może zostać wykorzystany do zmniejszania skali negatywnych zjawisk społecznych.
2. Funkcja wizerunkowa, w tym położenie rynku, miejsca częściowo odrestaurowanego i zrewitalizowanego. Zachowany historyczny układ urbanistyczny, wraz z zabytkami – co może wspierać rozwój gospodarczy i usługowy przestrzeni miasta.
3. Sąsiedztwo terenów zamieszkania z terenami rekreacji i wypoczynku, m. in. rzeki Barycz, parku – pozytywnie kształtującej jakość życia na obszarze rewitalizacji.
4. Lokalizacja szeregu działalności gospodarczych, w tym w ścisłym centrum, o charakterze usługowym, a w części Zabarycze także produkcyjnym i handlowym, których potencjał może zostać wykorzystany do dalszej aktywizacji gospodarczej, a tym samym zmniejszania skali negatywnych zjawisk społecznych.

Największe problemy (słabe strony) obszaru rewitalizacji

1. Znaczna koncentracja problemów społecznych, w tym ubóstwa, długotrwałego bezrobocia oraz przestępczości, jak też niskiej aktywności społecznej (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni), znacznej skali niepełnosprawności, które współwystępują ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa i depopulacji.
2. Znaczna degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna, związana m. in. ze złym stanem technicznym obiektów mieszkalnych, podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg, brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej – co wpływa na negatywny obraz przestrzeni śródmiejskiej (w tym dysproporcja pomiędzy częściowo zrewitalizowaną przestrzenią rynku, a jej sąsiedztwem).
3. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru, na którą składają się: brak miejsc integracji społecznej i zawodowej, brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.

Najistotniejsze szanse dla obszaru rewitalizacji:

1. Wykorzystanie potencjału przestrzeni miasta oraz jego otoczenia funkcjonalnego do kształtowania funkcji reprezentacyjnej oraz turystycznej (w tym przyciąganie inwestycji na obszar rewitalizacji, w szczególności w sferze usług na rzecz ludności, w tym usług wzmacniających potencjał turystyczny) – co wpłynie na aktywizację społeczno-gospodarczą tej części miasta.
2. Powiązanie funkcjonalno-przestrzenne centrum miasta z otoczeniem (m. in. przebieg drogi krajowej), w tym skomunikowanie (rozwój ciągów pieszo-rowerowych, poprawa stanu dróg i chodników, poprawa bezpieczeństwa przemieszczania się, co umożliwi efektywniejsze wykorzystanie infrastruktury społecznej miasta przez mieszkańców obszarów rewitalizacji.

3. Zaangażowanie do współpracy na rzecz rewitalizacji podmiotów prywatnych (właścicieli obiektów mieszkalnych, usługowych) oraz mieszkańców – co przyczyniać się będzie do podnoszenia stanu technicznego tych obiektów oraz estetyki.
4. Inwestycje w infrastrukturę społeczną, rozwój oferty rekreacyjno-wypoczynkowej, oświatowej miasta - wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w zakresie edukacji, kultury oraz rozrywki, także poza obszarem rewitalizacji, która pozytywnie wpływać będzie na zmniejszanie skali negatywnych zjawisk społecznych.

Najważniejsze zagrożenia dla obszaru rewitalizacji:

1. Niedostatek środków finansowych, w odniesieniu do skali potrzeb rewitalizacyjnych, w szczególności związanych z poprawą stanu technicznego obiektów mieszkalnych oraz estetyki przestrzeni – co związane jest z ograniczeniem dostępności funduszy zewnętrznych oraz niskim poziomem zamożności mieszkańców miasta.
2. Niska świadomość mieszkańców, w szczególności w kwestii dot. estetyki, zadbania o części wspólne – co wskazuje na niski poziom kapitału społecznego. Tym samym nieefektywność prowadzonych działań rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, gdyż działania podejmowane przez część wspólnoty mieszkańców, będą korespondować z brakiem zaangażowania, a nawet negatywnymi zjawiskami, np. niszczeniem mienia.
3. Niska efektywność prowadzonych działań prospołecznych na rzecz w szczególności ograniczania ubóstwa, podnoszenia aktywności społecznej, ograniczania bezrobocia długotrwałego – w tym brak zasadniczej przemiany mentalności oraz dziedziczenie problemów.
4. Spadek aktywności społecznej, w tym brak zainteresowania ofertą kulturalną i rekreacyjną, brak odpowiedniej oferty dla starzejącego się społeczeństwa i pogłębianie się wykluczenia społecznego.
5. Niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy, co skutkować będzie dalszym odpływem mieszkańców, w celu poszukiwanie lepszych warunków do życia, spełnienia aspiracji.

3. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

Wizja przemian na **obszarze rewitalizacji** (czyli wizja tego obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych) **POWINNA BYĆ SPÓJNA** z wizją rozwoju całego obszaru, w skład którego wchodzi obszar rewitalizacji.

Spójność wizji obszarów wskazanych do rewitalizacji, analizowana była w odniesieniu do **Lokalnej Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Milicz na lata 2014-2020**

Wizja Gminy Milicz zdefiniowana w wyżej wymienionej strategii brzmi:

„GMINA MILICZ POSIADAJĄCA UNIKATOWE WALORY PRZYRODNICZE, AKTYWNYCH I KREATYWNYCH MIESZKAŃCÓW TWORZY ATRAKCYJNE I PRZYJAZNE MIEJSCE DO ŻYCIA I WYPOCZYNKU”

Wizja obszaru rewitalizacji powinna nawiązywać do celów rozwoju zdefiniowanych dla Gminy. W ten sposób działania rewitalizacyjne wpisywać się będą w cele polityki rozwoju, co umożliwi komplementarne rozwiązywanie problemów obszaru rewitalizacji oraz wykorzystanie jego atutów.

Wizja rozwoju gminy podkreśla szczególne znaczenie walorów przyrodniczych do rozwoju funkcji usługowej i turystycznej. Kolejnym czynnikiem przemian będzie aktywność i kreatywność mieszkańców. Gmina powinna być także przyjaznym miejscem do życia i wypoczynku.

Obszar centrum miasta powinien więc wykorzystywać atuty gminy Milicz, tym samym stając się miejscem istotnym na mapie turystycznej Doliny Baryczy. Obszar rewitalizacji powinien także posiadać kreatywnych i aktywnych mieszkańców, a aktywność i kreatywność powinna być wzmacniana przez działalność szeregu instytucji publicznych oraz inicjatywy oddolne. Przestrzeń śródmiejska powinna być także atrakcyjnym miejscem do życia.

Wizja obszaru powinna również odnieść się do głównych problemów obszaru rewitalizacji, które zostały przedstawione poniżej w usystematyzowanej formie:

Tabela 30. Główne problemy obszaru rewitalizacji

	PROBLEM	W TYM:
SFERA SPOŁECZNA	1. Koncentracja problemów społecznych	1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia 1.2. Wysoki poziom przestępczości 1.3. Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni), 1.4. Znaczna skala niepełnosprawności, które współwystępują ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa i depopulacji.

SFERA SPOŁECZNA	2. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru	2.1. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej. 2.2. Brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna	3.1. duża liczba obiektów zabytkowych generujących potrzeby finansowe związane w ich utrzymaniem, 3.2. zły stan techniczny obiektów mieszkalnych, 3.3. zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg, 3.4. brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej

Źródło: opracowanie własne

Tym samym proponuje się, aby wizja obszaru rewitalizacji brzmiała następująco:

**Obszar rewitalizacji stanie się centrum społeczno-gospodarczym gminy Milicz oraz bezpiecznym miejscem spotkań, atrakcyjnym dla mieszkańców, turystów oraz przedsiębiorców.
Będzie to miejsce zamieszkałe przez aktywnych i zintegrowanych mieszkańców, wspierające włączenie społeczne i wzrost gospodarczy.**

Tym samym wizja obszaru rewitalizacji wskazuje na następujące punkty ciężkości działań rewitalizacyjnych:

- zmniejszanie skali negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności ubóstwa oraz bezrobocia,
- wspieranie aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w szczególności usług w obrębie śródmiejskiej przestrzeni, która pozytywnie wpływać będzie na zmniejszanie skali bezrobocia i ubóstwa,
- zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców, m. in. poprzez ofertę kulturalną, rekreacyjną lub rozrywkową,
- zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych,
- poprawa estetyki przestrzeni miejskiej poprzez różnorodne działania o charakterze infrastrukturalnym, porządkowym, organizacyjnym, społecznym (w tym podnoszenie świadomości społecznej),
- poprawa stanu technicznego obiektów mieszkalnych,
- rozwój i uporządkowanie zieleni miejskiej,
- wspieranie aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w szczególności usług w obrębie śródmiejskiej przestrzeni.

Nawiązując do wizji obszaru rewitalizacji, zdefiniowano następujące cele rewitalizacji:

Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.

Cel jest odpowiedzią na zdiagnozowane i koncentrujące się na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, w szczególności ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, przestępczość. Oczekiwane kierunki działań związane będą przede wszystkim z przedsięwzięciami i projektami angażującymi bezpośrednio mieszkańców miasta, które podnosić będą poziom wiedzy, umiejętności, zdolności, jak też wpływać będą na aktywność społeczną. Oczekiwane są więc projekty edukacyjne, animacyjne, szkoleniowe, integracyjne – dotyczące zarówno kompetencji i umiejętności wymaganych przez rynek pracy, jak też wpływające na rozwój kapitału ludzkiego.

Istotną rolę w zmniejszaniu negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia oraz ubóstwa będzie mieć zwiększenie aktywności gospodarczej oraz rozwój przedsiębiorczości. W tym względzie istotne będzie tworzenie lepszych warunków do funkcjonowania i rozwoju podmiotów gospodarczych, zlokalizowanych w przestrzeni obszaru rewitalizacji.

W związku z tym oczekiwane kierunki działań rewitalizacyjnych związane będą z poprawą funkcjonowania przestrzeni obszaru rewitalizacji, ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej, np. poprzez poprawę infrastruktury komunikacyjnej, tworzenie miejsc parkingowych. Istotne będzie również eksponowanie walorów kulturowych, w tym poprzez udostępnianie ich do zwiedzania, jak też zachowanie i ratowanie obiektów zabytkowych (rozwój turystyki). Wzmacniana oraz rozwijana będzie również infrastruktura obsługująca turystów, np. szlaki rowerowe, piesze, wodne, co wzmocni potencjał usług obszaru rewitalizacji.

Oczekiwane kierunki rewitalizacji:

- pobudzanie szeroko pojętej aktywności społecznej,
- działania integrujące społeczność do uczestnictwa w życiu miasta,
- działania aktywizujące i wspierające środowiska seniorskie,
- kształtowanie tożsamości lokalnej,
- wspieranie osób w rozwiązywaniu problemów społecznych, m.in. radzenia sobie z ubóstwem, uzależnieniem,
- wykorzystanie mechanizmów ekonomii społecznej do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom, w tym ubóstwu oraz bezrobociu,
- prowadzenie szkoleń, kursów zwiększających szanse osób bezrobotnych na znalezienie pracy,
- wspieranie rozwoju i kształtowania postaw przedsiębiorczych i przedsiębiorczości,
- rozwój oferty kulturalnej i rozrywkowej.
- poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez modernizację dróg, chodników, ścieżek rowerowych wraz z nową organizacją ruchu,
- tworzenie bezpłatnych miejsc parkingowych,
- rozbudowa sieci ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszych,
- rozbudowa monitoringu miejskiego,
- tworzenie przestrzeni, które umożliwiają lokalizację nowych lub rozwój istniejących działalności gospodarczych, w tym usług,
- wzmacnianie potencjału turystycznego poprzez tworzenie nowych atrakcji turystycznych,
- rozwój infrastruktury turystycznej,
- promocja gospodarcza i turystyczna, w tym promocja przedsiębiorców oraz usług i produktów.

Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.

Jednym z istotnych problemów Milicza oraz obszaru rewitalizacji jest niska aktywność społeczna. Przejawia się ona w wielu aspektach funkcjonowania społeczności lokalnej. W przestrzeni Milicza notowane są niskie wskaźniki liczby organizacji pozarządowych, pracownicy szeregu instytucji publicznych, w tym kultury wskazują na nikłe zainteresowanie mieszkańców ich ofertą, w przestrzeni miejskiej widoczne są przejawy braku odpowiedzialności za wspólną przestrzeń zamieszkania (degradacja techniczna budynków, niska estetyka). Zwiększenie aktywności społecznej jest jednym z istotnych elementów budowy kapitału społecznego, a jego zwiększenie jest kluczowym czynnikiem sukcesu kompleksowej przemiany (rewitalizacji) obszaru rewitalizacji i skuteczności podejmowanych działań rewitalizacyjnych.

Zwiększenie aktywności społecznej realizowane będzie w oparciu o istniejący potencjał instytucjonalny miasta, w którym szczególną rolę powinny odgrywać instytucje kultury, a być może również aktywne organizacje społeczne. Oznacza to, że kierunki rewitalizacyjne dotyczyć będą wzmocnienia potencjału instytucjonalnego, który może wносить istotny wkład w budowanie kapitału społecznego. Odbywać się to będzie zarówno poprzez działania o charakterze inwestycyjnym (rozwój infrastruktury społecznej), jak też projekty miękkie, podobnie jak w celu 1, angażującym bezpośrednio mieszkańców miasta. Będą to przedsięwzięcia o charakterze animacyjnym, ale również edukacyjnym.

Oczekiwane kierunki rewitalizacji:

- tworzenie przestrzeni w centrum miasta, która sprzyjać będzie integracji społecznej,
- tworzenie zaplecza oraz miejsc, gdzie można realizować przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym, animacyjnym, ukierunkowane na integrację społeczną oraz aktywność na rynku pracy,
- wzmocnienie potencjału instytucjonalnego pomocy społecznej poprzez rozwój infrastruktury pomocy społecznej,
- utworzenie przestrzeni lub miejsc, które można wykorzystać do aktywizacji środowisk seniorskich,
- stworzenie bazy umożliwiającej wykorzystanie mechanizmów ekonomii społecznej do działań aktywizacji społecznej i zawodowej,
- modernizacja obiektów oświaty, w celu zwiększenia efektywności i jakości nauczania,
- rozwój infrastruktury żłobków wspierających również aktywizację zawodową kobiet planujących powrócić na rynek pracy.

Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.

Przestrzeń obszaru rewitalizacji zamieszkała jest przez znaczną część populacji gminy. Oprócz problemów społecznych w tej przestrzeni koncentruje się szereg negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, które kształtują jakość życia. Należą do nich m. in. zły stan techniczny wielu obiektów mieszkalnych, zdegradowane przestrzenie pomiędzy budynkami oraz niska estetyka przestrzeni. Zły stan obiektów mieszkalnych wpływa na koszty ich utrzymania. Przestarzałe rozwiązania techniczne, np. związane ze sposobem ogrzewania budynków, wpływają na pogorszenie stanu powietrza w sezonie zimowym. Działania realizowane w ramach niniejszego celu związane będą z projektami inwestycyjnymi, realizowanymi głównie przez właścicieli obiektów mieszkalnych, ukierunkowane na poprawę stanu technicznego tych obiektów, zagospodarowanie

wspólnych przestrzeni mieszkalnych, w tym otoczenia budynków oraz podnoszenie estetyki przestrzeni. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w tym celu są komplementarne do działań ujętych w celu 2., w szczególności w odniesieniu do podnoszenia aktywności społecznej i budowania kapitału społecznego. Efektywność wysiłków związanych z przemianą przestrzenno-funkcjonalną obszaru rewitalizacji zależy bowiem od zaangażowania się mieszkańców obszaru rewitalizacji w tą przemianę, początkowo poprzez wykorzystanie zewnętrznych źródeł wsparcia na remonty i modernizacje tkanki miejskiej, np. przez wspólnoty, a później poprzez utrzymywanie przestrzeni zamieszkania w dobrym stanie (np. poprzez przeciwdziałanie wandalizmowi).

Oczekiwane kierunki rewitalizacji:

- remonty oraz modernizacje obiektów mieszkalnych,
- poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, w tym podwórek, miejsc pomiędzy obiektami mieszkalnymi, przestrzeni wspólnych,
- tworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, zwiększającej komfort zamieszkania, np. terenów zieleni.

4. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje zdefiniowane na etapie tworzenia Programu rewitalizacji projekty i zadania, charakteryzujące się znacznym stopniem zaawansowania planów realizacji. Są to ponadto projekty, które co do zasady zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji oraz wykazują silną zbieżność z celami rewitalizacji (wysoki wpływ na rozwiązywanie przede wszystkim problemów społecznych oraz pobudzanie aktywności gospodarczej).

Lista podstawowych projektów podzielona została ze względu na oczekiwane źródło finansowania na listę A (środki dedykowane rewitalizacji w RPO WD 2014-2020 – Działanie 6.3) oraz listę B (pozostałe projekty rewitalizacyjne, realizowane poza Działaniem 6.3).⁶

Poniżej ujęto schemat podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zdefiniowanych w programie – w odniesieniu do celów rewitalizacji – w podziale na listę A oraz B.

---

⁶ Zakres wsparcia dla Działania 6.3 „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020 przewiduje wsparcie dla następujących projektów:

- 6.3.A Remont, przebudowa, rozbudowa, adaptacja, wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, obiektów, zagospodarowanie terenów i przestrzeni (np. monitoring miejski lub dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych) – w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych,
- 6.3.B Remont, odnowa części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych (nie ma możliwości budowy nowych obiektów),
- 6.3.C Inwestycje w tzw. drogi lokalne (gminne i powiatowe) wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Wsparcie będzie możliwe jedynie wtedy, gdy inwestycje takie będą stanowiły element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją (fizyczną, gospodarczą i społeczną) i będą stanowiły element lokalnego programu rewitalizacji.

Tabela 31. Schemat celów oraz podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.
Lista A	<p>Projekt nr A.1. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingu przy ul. Polskiej - ETAP I</p> <p>Projekt nr A.2. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingów - ETAP II.</p> <p>Projekt nr A.3. Milicki rynek bezpieczny i przyjazny - monitoring miejski.</p> <p>Projekt nr A.4. Milicki rynek dla lokalnych przedsiębiorców.</p>	<p>Projekt nr A.5. Nowa przestrzeń społeczna - Adaptacja przestrzeni zlokalizowanej w ścisłym centrum miasta, na cele organizacji miejsca integracji społecznej i zawodowej, m.in. wydarzeń: kulturalnych, edukacyjnych, szkoleniowych, a także służącemu promocji miasta i regionu doliny Baryczy.</p> <p>Projekt nr A.6. Kompleksowa przebudowa Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu Chatka Puchatka wraz z uruchomieniem nowych usług społecznych.</p> <p>Projekt nr A.7. Klub Seniora w Miliczu.</p> <p>Projekt nr A.8. Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej.</p>	<p>Projekt nr A.9. „Nasze podwórka” – poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni sąsiedzkich zlokalizowanych w ścisłym centrum Milicza</p> <p>Projekt nr A.10. „Kolorowe kamienice” – remont części wspólnych budynków wielorodzinnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizowanych Milicza.</p> <p>Projekt nr A.11. „Zielone serce Milicza” – zagospodarowanie w zieleń miejską milickiego centrum.</p> <p>Projekt nr A.12. Remont, odnowa części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych.</p>
Lista B	<p>Projekt nr B.1. Rozwój aktywności społecznej w centrum miasta.</p> <p>Projekt nr B.2. Aktywna integracja - kompleksowy program wsparcia rodzin z gminy Milicz.</p> <p>Projekt nr B.3. Program "Aktywny Senior".</p> <p>Projekt nr B.4. Działalność podmiotu</p>	<p>Projekt nr B.11. Działania na rzecz podniesienia jakości edukacji na obszarach rewitalizowanych w: Przedszkolu Samorządowym w Miliczu, Gimnazjum im. M. Kopernika w Miliczu.</p> <p>Projekt nr B.12. Tworzenie miejsc integracji sąsiedzkiej</p>	-

	<p>ekonomii społecznej.</p> <p>Projekt nr B.5. „Zielone serce Milicza” – działania dla mieszkańców podnoszące poczucie tożsamości lokalnej i odpowiedzialności za jakość miejsca zamieszkania.</p> <p>Projekt nr B.6. Rozwój oferty Ośrodka Kultury w Miliczu.</p> <p>Projekt nr B.7. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu – promocja lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>Projekt nr B.8. „Aktywny rynek” program promujący aktywność gospodarczą i inicjatywy odbywające się na milickim rynku.</p> <p>Projekt nr B.9. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu - Budowa ścieżek rowerowych kierujących ruch turystyczny do centrum miasta.</p> <p>Projekt nr B.10. „Przystań kajakowa Milicz Miasto"</p>	<p>Projekt nr B.13. Remont i przebudowa budynków socjalnych.</p>	
--	--	--	--

W tej części dokumentu znajduje się szczegółowy opis wszystkich podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

LISTA A

Tabela 32 Projekty Listy A.

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.1	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i parkingu przy ul. Polskiej - ETAP I	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	1. ul. Polska (parking); 2. ul. Szewska; 3. ul. Garncarska, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1. ul. Polska (parking): 200 000; 2. ul. Szewska: 400 000 zł, ul. Garncarska: 400 000 zł. Łącznie: 1 000 000 zł	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna / 3.3. zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg,	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Brak odpowiedniej infrastruktury technicznej – bezpiecznych, oświetlonych dróg, parkingów publicznych - ograniczający możliwość dojazdu mieszkańców do swoich domów, ograniczających dostępność oferty miasta (niski ruch handlowy w centrum). Konieczna jest poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty handlowo-usługowej, społecznej poprzez modernizację głównych ciągów komunikacyjnych. Przedsięwzięcia uporządkują i zorganizują przestrzeń miejską, zwiększą jej jakość i bezpieczeństwo. Pozytywnie wpłyną na jakość życia mieszkańców i wizerunek miasta.	
Zakres przedsięwzięcia	Przygotowanie koncepcji nowej organizacji ruchu, przygotowanie dokumentacji technicznej, generalny remont nawierzchni chodników i dróg, remont parkingu przy ul. Polskiej, oświetlenie.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba wyremontowanych dróg gminnych, liczba nowych miejsc parkingowych
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.2	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingów - ETAP II	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	1. ul. Długa; 2. ul. Kuźnicza; 3. Rzeczna; 4.ul. Wałowa; 5.ul. Zamkowa	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1. ul. Długa: 500 000; 2. ul. Kuźnicza: 400 000; 3. Rzeczna: 400 000; 4.ul. Wałowa:500 000; 5.ul. Zamkowa: 300 000 zł. Łącznie: 2 100 000 zł.	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna / 3.3. zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg,	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Brak odpowiedniej infrastruktury technicznej – bezpiecznych, oświetlonych dróg, parkingów publicznych - ograniczający możliwość dojazdu mieszkańców do swoich domów, ograniczający dostępność oferty miasta (niski ruch handlowy w centrum), problem nieuporządkowania miejsc parkingowych stwarzający chaos, konflikty pomiędzy mieszkańcami. Przedsięwzięcia uporządkują i zorganizują przestrzeń miejską, zwiększą jej jakość i bezpieczeństwo.	
Zakres przedsięwzięcia	Przygotowanie koncepcji nowej organizacji ruchu, przygotowanie dokumentacji technicznej, generalny remont nawierzchni chodników i dróg, parkingów, oświetlenie.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Wskaźnik rezultatu (WR):liczba nowych miejsc parkingowych
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.3	Milicki rynek bezpieczny i przyjazny - monitoring miejski	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Rynek, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1000000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych / 1.2.Wysoki poziom przestępczości	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Obszar wskazany do rewitalizacji charakteryzuje się koncentracją problemów społecznych, w szczególności ubóstwa oraz bezrobocia, co często występuje z niskim poziomem bezpieczeństwa mieszkańców, czy osób odwiedzających centrum nie zamieszkujących obszaru. Wysoki wskaźnik przestępczości na tym obszarze wymusza podjęcie działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców.	
Zakres przedsięwzięcia	Zakres: instalacja systemu monitoringu miejskiego wraz z centrum obsługi oraz odpowiednie doświetlenie ulic, podwórek, w celu efektywnego odbioru sygnału	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP):Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją, liczba zainstalowanych systemów monitoringu miejskiego	Wskaźnik rezultatu (WR): podniesienie bezpieczeństwa na terenach rewitalizowanych
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.4	Milicki rynek dla lokalnych przedsiębiorców	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Rynek, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	500000	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych: 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.3.Mała aktywność społeczna	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Obszar wskazany do rewitalizacji charakteryzuje się znaczącym spadkiem swojej dotychczasowej funkcji tj. centrum społeczno-gospodarczego miasta, w szczególności funkcji handlowych. Wynika to z globalnych trendów wskazujących preferencje na wielkopowierzchniowe obiekty handlowe, ale też z technicznych problemów, które ograniczają dostępność centrum miasta. Lokalni przedsiębiorcy niejednokrotnie wskazują na brak miejsc parkingowych w pobliżu rynku, brak odpowiedniej organizacji ruchu (obecnie rynek ma 1 ulicę przejazdową), a także brak odpowiedniej infrastruktury na działalność sezonową.	

Zakres przedsięwzięcia	Zakres: stworzenie nowych miejsc parkingowych w pobliżu centrum, nowa organizacja ruchu określająca i porządkująca miejsca parkingowe, wyznaczenie miejsc na działalność sezonową na głównej płycie rynku, stworzenie ogólnodostępnej toalety/pokoju dla matki z dzieckiem, punktu, z których będą mogli korzystać klienci sezonowych punktów gospodarczych (ogródki piwne, lodziarnie, gastronomie), stworzenia bazy dostępnych lokali, programu zamiany parterów/lokalu w celu tworzenia większych przestrzeni usługowych.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Wskaźnik rezultatu (WR): podniesienie atrakcyjności centrum, wzrost aktywności społecznej i gospodarczej na terenie centrum, udostępnienie atrakcyjnych przestrzeni miejskich
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.5	Nowa przestrzeń społeczna - Adaptacja przestrzeni zlokalizowanej w ścisłym centrum miasta, na cele organizacji miejsca integracji społecznej i zawodowej, m.in. wydarzeń: kulturalnych, edukacyjnych, szkoleniowych, a także służącemu promocji miasta i regionu Doliny Baryczy.	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Rynek, ul. Szewska, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1000000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	2. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru: 2.1. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej / 2.2. Brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Kapitał społeczny należy wzmacniać lub też budować poprzez organizację działań rozwijających kompetencje społeczne, zawodowe, działania integrujące społeczności lokalne, inicjatywy w ramach których grupa osób / mieszkańców, działać będzie we wspólnym celu. Kapitał społeczny budować można również poprzez wydarzenia kulturalne, edukacyjne. Stworzenie ciekawej oferty, celowanej właśnie do mieszkańców obszaru, będzie możliwe dzięki stworzeniu miejsca / przestrzeni dla organizacji tego typu działań.	
Zakres przedsięwzięcia	Przygotowanie koncepcji funkcjonalno-użytkowej, przygotowanie dokumentacji technicznej, remont i adaptacja powierzchni, wyposażenie pomieszczeń w niezbędny sprzęt, zagospodarowanie terenu w zieleń, udostępnienie nowych miejsc parkingowych.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba nowych aktywności gospodarczych na zrewitalizowanym obszarze, liczba wydarzeń społecznych organizowanych na zrewitalizowanym obszarze, liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru, dokumentacja techniczna	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.6	Kompleksowa przebudowa Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu Chatka Puchatka wraz z uruchomieniem nowych usług społecznych	Gmina Milicz / Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Milicz, al. Lipowa 1	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1500000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	2.Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru: 2.1. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej / 2.2. Brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Celem przedsięwzięcia jest rozbudowa infrastruktury służącej rozszerzeniu oferty świetlicy środowiskowej w celu objęcia wsparciem większej liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i różnych grup: dzieci, młodzież, rodziny dysfunkcyjne, bezrobotne. Takie działania mają charakter prewencyjny i podejmują próbę kształtowania świadomości mieszkańców w taki sposób, aby w przyszłości podejmowali aktywność społeczną i zawodową. Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym jest szczególnie ważne w kontekście niwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej.	
Zakres przedsięwzięcia	Przygotowanie dokumentacji projektowej, rozbudowa Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu Chatka Puchatka wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz wyposażeniem (stołówka, świetlica, toalety, sala komputerowa, sala terapeutyczna, sala zabaw, biuro), montaż monitoringu obiektu, zagospodarowanie terenu: place, ogrodzenie, chodniki, oświetlenie, donice, ławki pełen system monitoringu).	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP):Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba nowych usług społecznych
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.7	Klub Seniora w Miliczu	Gmina Milicz / Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Wojska Polskiego 3, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	500000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	2.Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru: 2.1. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej / 2.2. Brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.	

Cel przedsięwzięcia	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Konieczne są działania zmierzające do stworzenia przestrzeni dla osób w wieku senioralnym, miejsca ze stałą ofertą integracyjną i aktywizującą, udostępnienie miejsca spotkań, dziennej opieki dla osób starszych.	
Zakres przedsięwzięcia	Przygotowanie dokumentacji projektowej, generalny remont pomieszczeń i adaptacja na potrzeby organizacji Klubu Seniora:- sala spotkań,- aneks kuchenny,- sala komputerowa, - toalety przystosowane do osób niepełnosprawnych,- zagospodarowanie terenu, w zieleń, małą infrastrukturę, parking i podjazd dla wózków inwalidzkich, zagospodarowanie terenu, dostosowanie obiektu dla osób niepełnosprawnych, remont parkingu.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba nowych usług społecznych
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.8	Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej	Gmina Milicz / Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu / organizacja pozarządowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	Rynek / al. Lipowa, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1000000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	2.Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru: 2.1. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej / 2.2. Brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Spora grupa mieszkańców Milicza, a w szczególności mieszkańców obszaru ścisłego centrum boryka się z problemami związanymi z bezrobociem, problemem nie jest brak ofert pracy, ale brak chęci podjęcia pracy czy jakichkolwiek aktywności społecznej. Dlatego też konieczna jest organizacja miejsca, w którym klienci OPS będą mieli możliwość podjęcia pierwszych kroków w kierunku aktywizacji zawodowej, często są o osoby przebywające poza systemem, nie zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy, biernie, bez chęci i motywacji do działania (działania inwestycyjne służące przygotowaniu obiektu)	
Zakres przedsięwzięcia	Zakres: przygotowanie koncepcji funkcjonowania podmiotu, przygotowanie formalne i proceduralne dla funkcjonowania podmiotu, przygotowanie dokumentacji projektowej, generalny remont pomieszczeń i adaptacja na potrzeby organizacji podmiotu ekonomii społecznej	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba nowych usług społecznych
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.9	„Nasze podwórka” – poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni sąsiedzkich zlokalizowanych w ścisłym centrum Milicza	Gmina Milicz / Wspólnoty mieszkaniowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	1. ul. Wałowa / Rynek / Zamkowa, Milicz; 2. ul. Wrocławska, Milicz; 3. ul. Polska / Rynek 13, Milicz; 4. ul. Garncarska-Lwowska-Rynek, Milicz;	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1. ul. Wałowa / Rynek /Zamkowa (wraz z remontem drogi): 800 000 zł; 2. ul. Wrocławska: 400 000; 3. ul. Polska / Rynek 13: 200 000; 4. ul. Garncarska-Lwowska-Rynek:300 000; 5. łącznie koszt przedsięwzięcia: 1 700 000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna / 3.3. zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg, / 3.4. brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej	
Cel przedsięwzięcia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	
Uzasadnienie	Niska jakość przestrzeni sąsiedzkich. Podwórka leżące w ścisłym centrum to obszary wysoce zdegradowane, w szczególności pod kątem technicznym. Brak odpowiednio wyznaczonej i uporządkowanej infrastruktury komunikacyjnej, brak miejsc parkingowych, brak przestrzeni dla integracji mieszkańców powoduje ogromny chaos na tych obszarach, zniechęca do osiedlania się innych mieszkańców, prowadzi do stygmatyzacji mieszkańców. Powyższe czynniki wpływają ogólnie na zły wizerunek obszaru i jego mieszkańców, potęgując zniechęcenie i bierność w podstawowych sferach życia.	
Zakres przedsięwzięcia	Przygotowanie koncepcji funkcjonalno-użytkowych dla poszczególnych podwórek, sporządzenie koncepcji funkcjonalno-użytkowej, sporządzenie dokumentacji technicznej, uporządkowanie terenu wraz z rozbiórką obiektów zdegradowanych, niwelacja terenu, uporządkowanie lub stworzenie miejsc na składowanie odpadów komunalnych, remont dróg wewnętrznych oraz chodników wraz niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, instalacja nowego oświetlenia w podwórkach, zagospodarowanie terenów w zieleń, wykonanie kompleksowych nasadzeń i zielonych ścian, budowa parkingów, budowa placów zabaw, montaż małej architektury w tym ławek, koszy, nowa organizacja ruchu i oznakowania. Zagospodarowanie przestrzeni sąsiedzkich będzie konsultowane z mieszkańcami w fazie projektowania i tworzenia koncepcji funkcjonalno-przestrzennych oraz w fazie realizacji projektu. Dla uzyskania pełnego efektu działania infrastrukturalne muszą być uzupełniona aktywizacją społeczną i budowaniem współodpowiedzialności za miejsce swojego zamieszkania.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją, długość wyremontowanych dróg gminnych	Wskaźnik rezultatu (WR): wzrost bezpieczeństwa mieszkańców, liczba uporządkowanych przestrzeni sąsiedzkich
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.10	Kolorowe kamienice – remont części wspólnych budynków wielorodzinnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizowanym Milicza	Gmina Milicz / wspólnoty mieszkaniowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Milicz, ul. Grota Roweckiego 5, ul. Piłsudskiego 6, ul. Zamkowa 21, ul. Rynek 6, Zamkowa 1,3, ul. 1-go Maja 27, ul. Rynek 13, ul. Szewska 26, ul. Rynek 16a, ul. Garncarska 5, ul. Krotoszyńska 4, ul. Wojska Polskiego 14, ul. Rynek 5, ul. Wojska Polskiego 19, ul. Garncarska 1, ul. Wrocławska 2, ul. Rynek 20	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	2000000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna / 3.1. duża liczba obiektów zabytkowych generujących potrzeby finansowe związane z ich utrzymaniem / 3.2. zły stan techniczny obiektów mieszkalnych,	
Cel przedsięwzięcia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	
Uzasadnienie	Duża część budynków zlokalizowanych w centrum miasta będących własnością wspólnot mieszkaniowych znajduje się w złym stanie technicznym stwarzającym zagrożenie dla jego mieszkańców oraz tworzącą niekorzystny wizerunek przestrzeni miejskich, tym samym centrum miasta nie tworzy spójnej i atrakcyjnej całości przestrzenno-funkcjonalnej. Poprawa jakości przestrzeni publicznej na obszarze przyczyni się łącznie z innymi przedsięwzięciami do kompleksowej przemiany tego obszaru i przywrócenia mu statusu centrum społeczno-gospodarczego miasta.	
Zakres przedsięwzięcia	Dokumentacja techniczna. Remont części wspólnych budynków mieszkalnych i istniejących w nim urządzeń: ściany zewnętrzne, fundamenty, dach, strychy, korytarze, kominy, pralnie, suszarnie, przechowalnie wózków dziecięcych, instalacje centralnego ogrzewania, kanalizacyjne, czy elektryczne, ściany nośne, windy. Projekt zakłada współpracę ze wspólnotami mieszkaniowymi i realizację projektu partnerskiego, którego celem głównym będzie estetyzacja centralnej części miasta. Współpraca dotyczyć będzie w szczególności obiektów wysoce zdegradowanych.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach, wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich	Wskaźnik rezultatu (WR): nie dotyczy
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.11	„Zielone serce Milicza” – zagospodarowanie w zieleni miejską milickiego centrum	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Rynek, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1000000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna / 3.4. brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej	
Cel przedsięwzięcia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki	
Uzasadnienie	Obszar wskazany do rewitalizacji charakteryzuje się niskim udziałem zieleni w przestrzeniach publicznych, wspólnych i prywatnych. Problemem w tej materii jest również czynnik społeczny: brak poczucia współodpowiedzialności za wygląd przestrzeni, istniejące konflikty między członkami wspólnot mieszkaniowych, w kwestiach zagospodarowania części wspólnych. Głównym celem są zintegrowane działania zmierzające do uporządkowania i optymalnego zagospodarowania w zieleni przestrzeni miejskich, co znacznie poprawi wizerunek obszaru, a także jakość życia jego mieszkańców dzięki estetyzacji ich miejsca zamieszkania.	
Zakres przedsięwzięcia	Zakres: I SFERA TECHNICZNA: stworzenie koncepcji funkcjonalno-użytkowych wraz z zagospodarowaniem w zieleni przestrzeni, przygotowanie dokumentacji technicznej, uporządkowanie i nasadzenia, zagospodarowanie terenów w małą infrastrukturę. Działania infrastrukturalne wymagają uzupełnienia o działania aktywizujące społeczność lokalną w zakresie współodpowiedzialności za estetykę przestrzeni sąsiedzkich (Projekt B.5)	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Wskaźnik rezultatu (WR): podniesienie atrakcyjności centrum, wzrost aktywności społecznej i gospodarczej na terenie centrum, udostępnienie atrakcyjnych przestrzeni miejskich
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
A.12	Remont, odnowa części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych	Wspólnoty mieszkaniowe
	Lokalizacja przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt
12.1	· 1-go Maja 2	140 000,00 zł
12.2	· 1-go Maja 3	45 000,00 zł
12.3	· 1-go Maja 4, 4a	133 000,00 zł
12.4	· 1-go Maja 6,6A	145 000,00 zł
12.5	· 1-go Maja 7,7A	155 000,00 zł

12.6	· 1-go Maja 27	70 100,00 zł
12.7	· Plac Księdza Waresiaka 14	180 000,00 zł
12.8	· Plac Księdza Waresiaka 4 i 4a	43 000,00 zł
12.9	· Ul. Tadeusza Kościuszki 12	125 000,00 zł
12.10	· Ul. 1-go Maja 25	35 000,00 zł
12.11	· Ul. Rynek 16	16 499,00 zł
12.12	· Ul. Szewska 2b	80 000,00 zł
12.13	· Ul. Wałowa 6	40 000,00 zł
12.14	· Ul. Armii Krajowej 1	110 000,00 zł
12.15	· Ul. Cicha 4	140 000,00 zł
12.16	· Ul. Garncarska 1	151 857,79 zł
12.17	· Ul. Garncarska 2	80 000,00 zł
12.18	· Ul. Garncarska 4	80 000,00 zł
12.19	· Ul. Garncarska 5	125 000,00 zł
12.20	· Ul. Garncarska 11	80 000,00 zł
12.21	· Ul. Garncarska 19	180 000,00 zł
12.22	· Ul. Garncarska 21	50 000,00 zł
12.23	· Ul. Grota Roweckiego 5	172 612,42 zł
12.24	· Ul. Grunwaldzka 2	123 000,00 zł
12.25	· Ul. Grunwaldzka 2a	25 000,00 zł
12.26	· Ul. Jasna 14	25 000,00 zł
12.27	· Ul. Kościuszki 7	30 000,00 zł
12.28	· Ul. Kościuszki 12	125 000,00 zł
12.29	· Ul. Kościuszki 23	65 000,00 zł
12.30	· Ul. Krotoszyńska 4	170 000,00 zł
12.31	· Ul. Krotoszyńska 8	60 000,00 zł
12.32	· Ul. Kuźnicza 2	80 000,00 zł
12.33	· Ul. Lwowska 2	80 000,00 zł
12.34	· Ul. Lwowska 3-3a	80 000,00 zł
12.35	· Ul. Lwowska 4	80 000,00 zł
12.36	· Ul. Lwowska 6	200 000,00 zł
12.37	· Ul. Lwowska 8	80 000,00 zł
12.38	· Ul. Lwowska 9	60 000,00 zł
12.39	· Ul. Lwowska 10	120 000,00 zł
12.40	· Ul. Lwowska 11	80 000,00 zł
12.41	· Ul. Lwowska 18	90 000,00 zł
12.42	· Ul. Łąkowa 6	80 000,00 zł
12.43	· Ul. Osiedle 2	110 000,00 zł
12.44	· Ul. Piłsudskiego 1a,1b	110 000,00 zł
12.45	· Ul. Piłsudskiego 6	91 196,40 zł
12.46	· Ul. Piłsudskiego 7	35 000,00 zł
12.47	· Ul. Rynek 5	50 725,00 zł
12.48	· Ul. Rynek 6 i Zamkowa 1-3	55 100,00 zł
12.49	· Ul. Polska 11	70 000,00 zł
12.50	· Ul. Rynek 13	127 065,00 zł

12.51	· Ul. Rynek 14	80 000,00 zł
12.52	· Ul. Rynek 16A	16 500,00 zł
12.53	· Ul. Rynek 17	60 000,00 zł
12.54	· Ul. Rynek 20	72 031,27 zł
12.55	· Ul. Rynek 22	50 000,00 zł
12.56	· Ul. Rynek 25	50 000,00 zł
12.57	· Ul. Rynek 28	90 000,00 zł
12.58	· Ul. Rynek 29	90 000,00 zł
12.59	· Ul. Rynek 33	30 000,00 zł
12.60	· Ul. Rynek 36	30 000,00 zł
12.61	· Ul. Szewska 1	60 000,00 zł
12.62	· Ul. Szewska 2	50 000,00 zł
12.63	· Ul. Szewska 12,14	120 000,00 zł
12.64	· Ul. Szewska 26	87 000,00 zł
12.65	· Ul. Tadeusza Kościuszki 6	150 000,00 zł
12.66	· Ul. Tadeusza Kościuszki 19	100 000,00 zł
12.67	· Ul. Tadeusza Kościuszki 21	150 000,00 zł
12.68	· Ul. Wałowa 16-18	130 000,00 zł
12.69	· Ul. Wojska Polskiego 1	50 000,00 zł
12.70	· Ul. Wojska Polskiego 5a	90 000,00 zł
12.71	· Ul. Wojska Polskiego 7	200 000,00 zł
12.72	· Ul. Wojska Polskiego 10 a-b	200 000,00 zł
12.73	· Ul. Wojska Polskiego 11	150 000,00 zł
12.74	· Ul. Wojska Polskiego 14	130 500,00 zł
12.75	· Ul. Wojska Polskiego 14a	90 000,00 zł
12.76	· Ul. Wojska Polskiego 17	43 440,00 zł
12.77	· Ul. Wojska Polskiego 18	60 000,00 zł
12.78	· Ul. Wojska Polskiego 19	85 355,83 zł
12.79	· Ul. Wojska Polskiego 24	63 000,00 zł
12.80	· Ul. Wojska Polskiego 28	55 000,00 zł
12.81	· Ul. Wrocławska 2	87 730,97 zł
12.82	· Ul. Wrocławska 3	60 000,00 zł
12.83	· Ul. Wrocławska 4a	50 000,00 zł
12.84	· Ul. Wrocławska 4b	50 000,00 zł
12.85	· Ul. Wrocławska 6 i 6a	80 000,00 zł
12.86	· Ul. Wrocławska 8	50 000,00 zł
12.87	· Ul. Wrocławska 12a	15 000,00 zł
12.88	· Ul. Wrocławska 12b	35 000,00 zł
12.89	· Ul. Zamkowa 7/1	120 000,00 zł
12.90	· Ul. Zamkowa 17	80 000,00 zł
12.91	· Ul. Zamkowa 21	29 055,00 zł
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	7 968 768,68 zł	2017-2023

Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna / 3.1. duża liczba obiektów zabytkowych generujących potrzeby finansowe związane w ich utrzymaniem / 3.2. zły stan techniczny obiektów mieszkalnych,	
Cel przedsięwzięcia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	
Uzasadnienie	Zły stan techniczny obiektów mieszkalnych zagrażający życiu i zdrowiu mieszkańców. Brak estetyki przestrzeni miejskiej, negatywny wizerunek centrum miasta, emigracja mieszkańców do innych części miasta.	
Zakres przedsięwzięcia	Dokumentacja techniczna. Remont części wspólnych budynków mieszkalnych i istniejących w nim urządzeń: ściany zewnętrzne, fundamenty, dach, strychy, korytarze, kominy, pralnie, suszarnie, przechowalnie wózków dziecięcych, instalacje centralnego ogrzewania, kanalizacyjne, czy elektryczne, ściany nośne, windy.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu mieszkaniowego
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokół odbioru	Źródło danych dla WR: sprawozdania

LISTA B

Tabela 33 Projekty Listy B.

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.1	Rozwój aktywności społecznej w centrum miasta	Gmina Milicz / Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu / Ośrodek Kultury / organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Rynek, ul. Szewska, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1000000	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych: 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.3.Mała aktywność społeczna	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Na obszarze rewitalizowanym poziom aktywności społecznej jest bardzo niski, co w konsekwencji powoduje niski poziom integracji z otoczeniem, brak poczucia przynależności, brak możliwości rozwoju swoich zainteresowań czy umiejętności. Brakuje oferty pozasezonowej, skierowanej konkretnie dla mieszkańców obszaru, organizowanej bezpośrednio na obszarze. Konieczne jest wzmocnienie integracji i aktywizacja mieszkańców poprzez udostępnienie nowej oferty organizowanej przez różne podmioty: publiczne, pozarządowe, prywatne. Istnieje konieczność animacji działań, które pozwolą zmobilizować mieszkańców do działań w różnych sferach życia społecznego i zawodowego, do organizowania się we wspólnej sprawie, definiowania swoich problemów. Działania muszą niwelować powszechnie panującą bierność i nieufność nawet do najbliższego otoczenia.	
Zakres przedsięwzięcia	1) działania mobilizujące mieszkańców do wspólnych inicjatyw: spotkania aktywizujące, podczas których mieszkańcy dowiedzą się o możliwych formach aktywności na swoim obszarze (działalność organizacji pozarządowych, grupy nieformalne), 2) działania promujące instrument Inicjatywy lokalnej: spotkania informacyjne, wsparcie w przygotowaniu wniosku, 3) poszukiwanie lokalnych liderów aktywizujących swoje otoczenie do działań, 4) działania wzmacniające integrację: festyny podwórkowe, konkursy, 4) nowa oferta kulturalna w nowej przestrzeni społecznej: organizacja warsztatów podnoszących kompetencje dla dzieci i młodzieży, dorosłych, dla seniorów(szachy, plastyczne, wokalne, fotograficzne), cykle kameralnych koncertów, spotkań z artystami.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP):Liczba nowych inicjatyw społecznych organizowanych na obszarze rewitalizowanym	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba osób korzystających z nowej oferty
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru, dokumentacja techniczna	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
------------------	-----------------------	--------------

B.2	Aktywna integracja - kompleksowy program wsparcia rodzin z obszaru rewitalizowanego	Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu, ul. Trzebnicka 2, 56-300 Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	400 000,00 zł	2017-2019
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów społecznych: 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.2. Wysoki poziom przestępczości / 1.3. Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni),	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych. Cel 2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców.	
Zakres przedsięwzięcia	Kompleksowe wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem z terenu gminy Milicz. Projekt zakłada partnerstwo pomiędzy OPS w Miliczu i PUP w Miliczu w zakresie aktywizacji zawodowej. Osoby zostaną objęte co najmniej 3 instrumentami aktywnej integracji realizowanej w formie kontraktu socjalnego: 1. Aktywizacja społeczna: warsztaty z poprawy własnego wizerunku i kompetencji społecznych, warsztaty motywujące: rola pracy w życiu człowieka, spot. z przedsiębiorcami; zagadnienia prawne; indywidualne wsparcie psychologa, 2. Aktywizacja zawodowa: warsztaty sposoby poszukiwania pracy, kwestionariusz zainteresowań zawodowych, rozwój zawodowy; indywidualne doradztwo zawodowe, prace społecznie użyteczne. 3. Aktywizacja edukacyjna: warsztaty podnoszące kompetencje cyfrowe, kurs ECDL BASE: certyfikacja, kursy zawodowe, kursy prawa jazdy typu B, 4. Aktywizacja zdrowotna: Terapia odwykowa dla osób uzależnionych od alkoholu. II. Działania wspierające rodzinę i otoczenie: skierowane do najbliższego otoczenia osób objętych programem: uruchomienie centrum interwencji kryzysowej, stałej oferty doradztwa: psychologa, psychologa rodzinnego, pedagoga, zajęcia dla dzieci i rodziców, stałe zajęcia wyrównawcze dla dzieci z przedmiotów: matematyka, fizyka, chemia, itp.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba nowych ofert aktywizujących społeczność	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba osób, która wzięła udział we wsparciu
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.3	Program "Aktywny Senior"	Gmina Milicz / Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu / organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Wojska Polskiego 3, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	500000	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów społecznych: 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.3. Mała aktywność społeczna / 1.4. Znaczna skala niepełnosprawności, które współwystępują ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa i depopulacji	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	

Uzasadnienie	Starzejące się społeczeństwo, brak oferty skierowanej typowo dla ludzi w podeszłym wieku, brak odpowiedniej promocji oferty i motywacji do udziału w ofercie. Konieczna jest aktywizacja społeczna i wsparcie osób w wieku senioralnym poprzez stworzenie stałej oferty integracyjnej, edukacyjnej, zdrowotnej, a także dziennej opieki dla osób starszych	
Zakres przedsięwzięcia	Przygotowanie we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Ośrodkiem Kultury w Miliczu, organizacjami pozarządowymi (Uniwersytet Trzeciego Wieku, Caritas), stałej, regularnej oferty: 1) edukacyjnej: warsztaty, spotkania, pogadanki ze specjalistami, 2) zdrowotnej: zajęcia ruchowe, 3) dzienna opieka: organizacja posiłków, wsparcie w załatwianiu codziennych spraw	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba nowych ofert aktywizujących społeczność	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba osób, która korzysta ze wsparcia
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: sprawozdania

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.4	Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej	Gmina Milicz / Ośrodek Pomocy Społecznej / organizacja pozarządowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	al. Lipowa / Rynek, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1 000 000,00 zł	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów społecznych: 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.2. Wysoki poziom przestępczości / 1.3. Mała aktywność społeczna / 1.4. Znaczna skala niepełnosprawności, które współwystępują ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa i depopulacji.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Obszar rewitalizacji charakteryzuje długotrwałe bezrobocie, niska aktywność zawodowa mieszkańców, brak mobilizacji i chęci do podjęcia pracy, problemem nie jest brak ofert pracy, ale brak chęci podjęcia pracy czy jakichkolwiek aktywności społecznej. Dlatego też konieczna jest organizacja miejsca, w którym klienci OPS będą mieli możliwość podjęcia pierwszych kroków w kierunku aktywizacji zawodowej, często są o osoby przebywające poza systemem, nie zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy, bierne, bez chęci i motywacji do działania	
Zakres przedsięwzięcia	Proponowane jest uruchomienie następujących podmiotów: Klub Integracji Społecznej lub Centrum Integracji Społecznej lub spółdzielnia socjalna osób prawnych. Wybór ostatecznej formy podmiotu ekonomii społecznej odbędzie się po przeprowadzeniu wnikliwej analizy odnośnie zasobów i możliwości jego funkcjonowania. Odbiorcami będą mieszkańcy miasta, jednak w szczególności będą to mieszkańcy obszaru rewitalizowanego. Podmiot (CIS lub spółdzielnia socjalna) natomiast może funkcjonować poza obszarem	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba nowych podmiotów ekonomii społecznej	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba osób, które skorzystały ze wsparcia podmiotu ekonomii społecznej
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
------------------	-----------------------	--------------

B.5	„Zielone serce Milicza” – działania dla mieszkańców podnoszące poczucie tożsamości lokalnej i odpowiedzialności za jakość miejsca zamieszkania	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Rynek, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	100000	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych: 1.3.Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni),	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Obszar wskazany do rewitalizacji charakteryzuje się niską estetyką przestrzeni wspólnych i prywatnych, terenów zielonych. Problemem w tej materii jest również czynnik społeczny: brak poczucia współodpowiedzialności za wygląd przestrzeni, istniejące konflikty między członkami wspólnot mieszkaniowych, w kwestiach zagospodarowania części wspólnych. Konieczna są zintegrowane działania budujące integrację i współodpowiedzialność za miejsce swojego zamieszkania	
Zakres przedsięwzięcia	<p>Program działań:</p> <p>1) Organizacja warsztatów dla mieszkańców w zakresie tworzenia i pielęgnacji przydomowych ogrodów, organizacja konkursów w tym zakresie, wyłonienie lokalnych liderów, chętnie podejmujących działania w zakresie pielęgnacji zieleni wokół swoich domostw,</p> <p>2) organizacja wspólnych wydarzeń/inicjatyw przez wspólnoty poprawiających estetykę miejsca zamieszkania (np. poprzez konkursy, czy małe granty na zagospodarowanie przestrzeni),</p> <p>3) promocja, informacja, zachęcanie mieszkańców do pozyskiwania środków na działania np. w ramach inicjatywy lokalnej na przedsięwzięcia na zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni sąsiedzkich (nasadzenia, wiaty na śmieci, drobne remonty nawierzchni)</p>	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP):liczba inicjatyw / warsztatów dla mieszkańców obszaru o charakterze integracyjnym	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba osób biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach
	Źródło danych dla WP: protokół odbioru: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.6	Rozwój oferty Ośrodka Kultury w Miliczu	Gmina Milicz / Ośrodek Kultury w Miliczu
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul Piłsudskiego 14, 56-300 Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji

	500 000,00 zł	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych / 1.3. Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni),	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Kapitał społeczny należy wzmacniać lub też budować poprzez organizację działań rozwijających kompetencje społeczne, kulturowe, edukacyjne. Zaangażowanie mieszkańców obszaru w takie inicjatywy jest znikome, co potwierdzono podczas rozmów w lokalnymi liderami czy przedstawicielami OPS czy Ośrodka Kultury w Miliczu. Konieczne jest więc zatem stworzenie ciekawej oferty, celowanej właśnie do mieszkańców obszaru, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: seniorów, bezrobotnych, młodzież.	
Zakres przedsięwzięcia	Zwiększenia dostępności oferty dla różnych grup odbiorców i rozwój oferty kulturalnej: -oferta filmowa: uruchomienie kina 3d, stworzenie studia filmowego do nagrywania i montażu filmowego; -oferta teatralna i muzyczna: kola teatralne, wokalne, umożliwienie projekcji koncertów, przedstawień teatralnych online; wspieranie lokalnych artystów; - oferta promująca sztukę cyfrową: studio fotografii i filmu; - oferta promująca cyfrowe środki przekazu kulturalnego: sala multimedialna służąca kreowaniu nowych form (grafika, fotografia, dźwięk). - stworzenie innowacyjnego zintegrowanego systemu promocji oferty Ośrodka Kultury w Miliczu.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba nowych pozycji w ofercie Ośrodka Kultury	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba osób uczestniczących w nowej ofercie
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.7	Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	10 000,00 zł	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych / 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.3. Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni),	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Lokalna przedsiębiorczość wymaga wsparcia ze strony samorządu i współpracy. Szczególnie istotna jest wymiana informacji i dobra komunikacja pomiędzy różnymi podmiotami.	

	Zaplanowane działania wspomogą rozwój gospodarczy oraz wzrost aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu	
Zakres przedsięwzięcia	Zestaw działań wspierających i promujących lokalną przedsiębiorczość: 1) promocja i informowanie o dostępnych środkach i instrumentach na rozwój lub założenie działalności gospodarczej (konkursy w ramach Lokalnej Grupy Działania, konkursy ogłaszane w ramach RPO WD, promocja instrumentów PUP) - informacja na stronach internetowych, udzielanie informacji przez wydział funduszy europejskich, organizacja punktów informacyjnych; 2) powołanie podmiotu reprezentującego podmioty gospodarcze z obszarów rewitalizowanych, 3) utworzenie punktu w którym możliwa będzie całoroczna sprzedaż produktów lokalnych, 4) utworzenie bazy lokali dostępnych na wynajem lub wymianę.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba inicjatyw promujących przedsiębiorczość	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba przedsiębiorstw, która skorzystała z wsparcia
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.8	„Aktywny rynek” program promujący aktywność gospodarczą i inicjatywy odbywające się na milickim rynku.	Gmina Milicz / Ośrodek Kultury w Miliczu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Milicz	Gmina Milicz
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
Ramy realizacji	500 000,00 zł	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych: 1.3.Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni)	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Inicjatywy na obszarze rewitalizowanym wspierają przywrócenie centrum miasta jego funkcji społecznych i gospodarczych, integrują mieszkańców, mobilizują do aktywności, rozwijają kompetencje społeczne, wzrost liczby odwiedzających wspiera lokalną przedsiębiorczość.	
Zakres przedsięwzięcia	Stworzenie rocznego kalendarza wydarzeń organizowanych na milickim rynku: 1)Organizacja inicjatyw wspólnie z przedsiębiorcami (jarmarki świąteczne, wydarzenia promujące lokalnych przedsiębiorców), 2) stworzenie sezonowej oferty: sztuczne lodowisko i miejska plaża, 3) organizacja imprez i uroczystości z ofertą dla dzieci i rodziców (konkursy, animacje) 4) informacja turystyczna na milickim rynku promująca ofertę regionu, przyciągająca turystów do centrum.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba nowych ofert aktywizujących społeczność	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.9	Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu - Budowa ścieżek rowerowych kierujących ruch turystyczny do centrum miasta.	Gmina Milicz, ul Trzebnicka 2, 56-300 Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Milicz.	Gmina Milicz
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
Ramy realizacji	4 000 000,00 zł	2017-2020
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych / 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.3. Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni),	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Obecnie ruch turystyczny koncentruje się głównie na trasach poza centrum Milicza, ukierunkowanie lub stworzenie nowych tras prowadzących bezpośrednio do centrum spowoduje większy popyt na usługi zlokalizowane na rynku, w szczególności z zakresie małej gastronomii, sprzedaży lokalnych produktów, oferty kulturalnej/edukacyjnej, co pozytywnie wpłynie na aktywność gospodarczą i spadek bezrobocia na obszarze.	
Zakres przedsięwzięcia	Rozbudowa sieci tras rowerowych na terenie miasta i gminy Milicz, promocja gminy Milicz jako rowerowej stolicy Dolnego Śląska	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP):liczba nowych tras rowerowych	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba osób korzystających z oferty społecznej i gospodarczej obszaru rewitalizowanego, liczba nowych usług na obszarze rewitalizowanym
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.10	„Przystań kajakowa Milicz Miasto"	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres ul. Krotoszyńska, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1 500 000,00 zł	2019
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych / 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.3. Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni),	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	

Uzasadnienie	Na tym terenie obecnie znajduje się niewielka przystań z jedną altaną i przenośnym obudowanym WC oraz drogą z tłucznia, natomiast ilość osób jaka korzysta z tego terenu jest znacznie większa (ok 50 osób w trakcie jednego spływu) a z roku na rok zainteresowanie tego typu usługą turystyczną wzrasta. Zmodernizowany teren z uwagi na sąsiedztwo Rynku, wesprze rozwój gospodarczy i społeczny obszaru rewitalizowanego	
Zakres przedsięwzięcia	Dokumentacja projektowa wraz z wykonaniem rozbudowy przystani kajakowej Milicz Miasto związana jest ze wzrostem zainteresowania w/w usługą turystyczną w tym miejscu. Projekt zawierałby utworzenie rozbudowanej strefy parkingowej, drogi dojazdowej, ścieżki rowerowej, budynku z tarasem zewnętrznym, montaż tablic informacyjnych i oznakowania, oświetlenia terenu (za pomocą lamp solarnych), montaż systemu monitoringu, budowę studni głębinowej oraz systemu nawadniającego teren oraz ogrodzenia terenu. Projekt zawierałby również wykonanie nowych nasadzeń.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Wskaźnik rezultatu (WR): Powierzchnia obszarów zrewitalizowanych
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.11	Działania na rzecz podniesienia jakości edukacji na obszarach rewitalizowanych w: Przedszkolu Samorządowym w Miliczu, Gimnazjum im. M. Kopernika w Miliczu.	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	3 000 000,00 zł	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych: 1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.3.Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni),	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Jakość kapitału ludzkiego, zależy przede wszystkim od jakości oferty edukacyjnej. Rozwój kompetencji mieszkańców, poziom ich kwalifikacji, wiedzy i umiejętności jest szczególnie istotny w walce z ubóstwem czy bezrobociem. Profesjonalna edukacja gwarantuje zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców	
Zakres przedsięwzięcia	Działania na rzecz podniesienia jakości edukacji na obszarach rewitalizowanych: 1) wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny, 2) rozszerzenie oferty zajęć o nowe zagadnienia zwiększające poziom wiedzy w szczególności w zakresie ICT, 3)poprawa infrastruktury edukacyjnej szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – remont i termomodernizacja obiektów szkolnych oraz zagospodarowanie terenu, 4) wsparcie aktywności fizycznej poprzez rozbudowę bazy sportowej szkół.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): liczba przedsięwzięć wspierających rozwój edukacji	Wskaźnik rezultatu (WR): liczba osób, która skorzystała ze wsparcia
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.12	Tworzenie miejsc integracji sąsiedzkiej	Gmina Milicz
Lokalizacja przedsięwzięcia	Milicz, ul. Wrocławska, Wodociągowa, inne.	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	70 000,00 zł	2017-2023
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	2.Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru: 2.1. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej. 3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna / 3.3. zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg / 3.4. brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	
Uzasadnienie	Uporządkowane, zadbane tereny wspólne dają poczucie zadowolenia i zgody wśród mieszkańców, a tym samym integrują dzięki możliwości spędzania czasu wspólnie w przestrzeni sąsiedzkiej. Wzrost integracji to wzrost bezpieczeństwa, kompetencji społecznych. Konieczne jest zwiększenie ilości zagospodarowanych, zadbanych terenów i postawienie małej architektury sprzyjającej integracji mieszkańców w różnych grupach wiekowych.	
Zakres przedsięwzięcia	Tworzenie miejsc spotkań osób starszych, miejsca zabaw dla dzieci, ścieżek zdrowia, skwerów, we współpracy mieszkańców, przedsiębiorców, samorządu	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP):Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Wskaźnik rezultatu (WR): podniesienie atrakcyjności centrum, wzrost aktywności społecznej i gospodarczej na terenie centrum, udostępnienie atrakcyjnych przestrzeni miejskich
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
B.13	Remont i przebudowa budynków socjalnych	Gmina Milicz
	ul. Krotoszyńska 49, Milicz	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1 500 000,00 zł	2017-2018
Problem na który odpowiada przedsięwzięcie	1.Koncentracja problemów społecznych:1.1. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia / 1.2.Wysoki poziom przestępczości; 2.Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych. Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	

Uzasadnienie	Problem ubóstwa, bezrobocia występujący na obszarze rewitalizowanym wymaga rozszerzenia zasobu mieszkań socjalnych z uwagi na dużą liczbę oczekujących wsparcia mieszkaniowego. Brak takiej oferty generuje szereg problemów dotyczących zarówno osób oczekujących na mieszkania (bezdomność), a także osób oczekujących na mieszkania komunalne zajmowane przez osoby kwalifikujące się do wsparcia socjalnego. Konieczny jest wzrost dostępności oferty socjalnej i poprawa stanu technicznego obiektów socjalnych	
Zakres przedsięwzięcia	Projekt zakłada gruntowną przebudowę i wyposażenie budynku socjalnego w celu zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej. Przedsięwzięcie zakłada przebudowę i wyposażenie istniejących 21 lokali socjalnych, których stan techniczny wymaga poprawy.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba obiektów zdegradowanych poddanych modernizacji	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba obiektów mieszkalnych poddanych modernizacji
	Źródło danych dla WP: protokoły odbioru	Źródło danych dla WR: nie dotyczy

5. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W tym rozdziale ujęte zostały pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, tj. takie, których realizacja pozytywnie wpłynie na rozwiązywanie problemów społecznych występujących na obszarach rewitalizacji. Są to projekty, które wykazują się tylko częściowym oddziaływaniem na obszar rewitalizacji, np. dotyczą infrastruktury lub usług, która zlokalizowana jest poza obszarem rewitalizacji, a tylko w części będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji.

W tej kategorii ujęto również projekty i przedsięwzięcia, które na etapie tworzenia programu rewitalizacji nie zostały szczegółowo zaplanowane.

Pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące poszczególne cele:

Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.

- Programy i instrumenty Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu: zasiłki, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, praca socjalna, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, inne.
- Program realizowany przez Świetlicę Środowiskową w Miliczu „Chatka Puchatka” skierowany dla dzieci i młodzieży z rodzin objętych wsparciem OPS w Miliczu.
- Projekty i instrumenty Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu, wspierające aktywizację zawodową: Pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, formy wspierające podnoszenie kwalifikacji, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania, bon zatrudnieniowy, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej, pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej, dofinansowanie podjęcia działalności na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych i inne.
- Programy realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie: Powiatowy Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie 2016, Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej 2015 – 2017, Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar 2015 – 2020, Powiatowy Program Opieki nad Dzieckiem i Rodziną, Powiatowy Program Edukacyjno - Korekcyjny dla Sprawców Przemocy Domowej, Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych.
- Programy wspierające lokalną przedsiębiorczość realizowane w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, organizowane przez Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”. Podmioty mogą składać wnioski w zakresie: podejmowania działalności gospodarczej lub rozwijania działalności gospodarczej.
- Działania edukacyjne placówek oświatowych przedszkolnych, szkolnych, w celu zwiększania jakości edukacji w ramach podstawy programowej lub zajęć dodatkowych, w tym w zakresie edukacji obywatelskiej, edukacji ekologicznej, aktywizacji społecznej uczniów.
- Konkursy dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych.

Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.

- Modernizacja kompleksu wypoczynkowego Karłów – remont niecki basenowej, infrastruktura sportowa, zagospodarowanie terenu, uruchomienie obiektów gastronomicznych i hotelowych
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Milicz wraz z użyciem odnawialnych źródeł energii
- Działania promujące odnawialne źródła energii w gospodarstwach domowych i w obiektach publicznych
- Modernizacja infrastruktury sportowej: Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 2 i Szkoły Muzycznej I stopnia w Miliczu o salę gimnastyczną wraz z zapleczem socjalno-sanitarnym wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną
- Termomodernizacja Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Miliczu
- Wymiana całościowa chodnika głównego prowadzącego do budynku przedszkola
- Odnowienie nawierzchni wokół Przedszkola Samorządowego w Miliczu
- Budowa dwóch mostków na Młynówce udostępniających nowy teren dla mieszkańców przy ul. Kuźnicznej
- Park Cztery Pory Roku - zagospodarowanie przestrzeni wokół szkoły
- Szkoła w innych barwach - wyremontowanie i modernizacja pomieszczeń i korytarzy szkoły
- Nasadzenia przed przedszkolem o charakterze edukacyjnym „Przedszkolaki bliżej świata roślin”
- Budowa placu zabaw na skwerze przy targowisku i ul. Wojska Polskiego
- Siłownia miejska - utworzenie nawierzchni z niezbędną infrastrukturą, instalacjami, małą architekturą, oświetleniem i systemem monitoringu zamontowaniem urządzeń siłowni
- Odnowa ogrodzenia przy Hotelu Libero
- Zainstalowanie monitoringu przy Hotelu Libero
- Odnowa elewacji Hotelu Libero

Oczekiwane rezultaty: poprawa stanu infrastruktury społecznej, która służy do zwiększania aktywności społecznej.

Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.

- Realizacja Inicjatywy Lokalnej w ramach budżetu gminy Milicz
- Współpraca w zakresie możliwości pozyskania środków na remonty i termomodernizację
- Instrumenty lokalnych banków wspierające finansowanie przedsięwzięć remontowych
- Modernizacja ciągów komunikacyjnych na terenie miasta
- Pas zieleni przy ścieżce rowerowej - Wykonanie nasadzeń przy ścieżce rowerowej

- Piękniejszy teren przy Młynówce - lepsze życie mieszkańców – zagospodarowanie terenu przy rzeczce Młynówka w rejonie targowiska
- Odbudowa dwóch chodników przy kościele pw. św. Andrzeja Boboli w Miliczu
- Budowa brakującego chodnika przy ul. Cichej w Miliczu oraz utwardzenie wjazdów na podwórka sąsiadujące z ulica Cichą
- Budowa deptaków- modernizacja terenu wraz z oświetleniem w uliczkach prowadzących do Rynku i targowiska miejskiego
- Modernizacja skweru przy pomniku na placu ks. Waresiaka w Miliczu
- Odnowienie elewacji zewnętrznej oraz terenu wokół Budynku Przedszkola Parafialnego im. św. Feliksa Feliksa z Cantalicio

Oczekiwane rezultaty: poprawa stanu technicznego obiektów mieszkalnych, budynków , przestrzeni publicznych.

6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego, lub technicznego, lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wskazują na następujące rodzaje komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,
- komplementarność źródeł finansowania.

Poniżej opisano poszczególne komplementarności Programu Rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Projekty wpisane do Lokalnego Programu Rewitalizacji realizowane będą w najbardziej zdegradowanej części miasta Milicz, która jednocześnie ma największy potencjał rozwojowy i daje możliwość oddziaływania na pozostały obszar miasta, a nawet całej gminy. Zmodernizowana przestrzeń publiczna, nowe przestrzenie z ofertą społeczną, odnowione budynki mieszkalne i inne obiekty mają służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, ale również mieszkańców całego miasta. Zawarte w programie projekty posiadają wzajemne powiązania w sferach – społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej.

Istotne jest także nawiązanie w programie rewitalizacji do aktywizacji turystycznej obszaru Doliny Baryczy. Dolina Baryczy pozycjonuje się jako obszar turystyki aktywnej, wypoczynku z dala od miejskiego zgiełku, obcowania z przyrodą. Miasto Milicz położone jest centralnie w tym obszarze, stając się miejscem obsługi turystów (w tym: oferta noclegowa, gastronomiczna, rozrywkowa). Dogodne położenie Milicza związane jest również z układem komunikacyjnym, tj. położeniem Milicza w ciągu drogi krajowej. Tym samym Milicz predysponuje jako centralne miejsce turystycznego obszaru Doliny Baryczy. Stwarza to szansę na rozwijanie usług i działalności gospodarczych, które związane będą z obsługą ruchu turystycznego. Wykorzystanie lokalnej specjalizacji gospodarczej, jaką

jest turystyka, do aktywizacji gospodarczej, pozytywnie wpływać będzie na rozwiązywanie problemów społecznych takich jak ubóstwo oraz bezrobocie.

Istotne, w kontekście komplementarności przestrzennej są powiązania funkcjonalne w obszarze gminy. Milicz jest centralnym miejscem powiatu milickiego, skupiającym szereg usług publicznych i społecznych, których duża część zlokalizowana jest na obszarze rewitalizacji. Działania rewitalizacyjne zakładają wykorzystanie lokalnych potencjałów, np. istniejącej infrastruktury i oferty kulturalnej, usługowej, zlokalizowanej na obszarze rewitalizacji, do działań aktywizujących społeczność lokalne, zamieszkałe na obszarze powiatu milickiego.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Poszczególne cele programu rewitalizacji wykazują się silną spójnością i wzajemnym oddziaływaniem. Poszczególne cele zdefiniowane zostały w odpowiedzi na główne problemy. Pozwoliło to stworzyć logicznie powiązany plan operacyjny, opierający się ostatecznie na wybranych projektach rewitalizacyjnych.

Zaplanowane działania w sferze społecznej znajdują swoje odzwierciedlenie w sferze technicznej czy funkcjonalno-przestrzennej.

Poszczególne projekty i przedsięwzięcia programu rewitalizacji również wykazują się wzajemną komplementarnością. Projekty „miękkie/społeczne”, kierowane bezpośrednio do mieszkańców – ujęte zostały w celu 1. Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych. Poprzez działania infrastrukturalne wzmacniane będą efekty tych przedsięwzięć.

Poniżej zestawiono poszczególne projekty realizujące Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych wraz z projektami o charakterze inwestycyjnym/infrastrukturalnym, które wzmacniają rezultaty tych przedsięwzięć.

Tabela 33. Komplementarność pomiędzy projektami ujętymi w programie rewitalizacji

Lp.	Projekty realizujące Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych.	Projekty realizujące pozostałe cele.	Uzasadnienie
1.	Projekt nr B.1. Rozwój aktywności społecznej w centrum miasta.	<p>Projekt nr A.5. Nowa przestrzeń społeczna - Adaptacja przestrzeni zlokalizowanej w ścisłym centrum miasta, na cele organizacji miejsca integracji społecznej i zawodowej, m.in. wydarzeń: kulturalnych, edukacyjnych, szkoleniowych, a także służącemu promocji miasta i regionu doliny Baryczy.</p> <p>Projekt nr A.1. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingu</p>	<p>Projekt B.1 wykazuje się szczególną komplementarnością z projektem A.5</p> <p>Zakłada się realizację szeregu działań bezpośrednio angażujących mieszkańców obszaru rewitalizacji, a projekty infrastrukturalne pozwolą lepiej wykorzystać efekty tych działań (aktywizacji społecznej i zawodowej).</p>

		<p>przy ul. Polskiej - ETAP I</p> <p>Projekt nr A.2. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingów - ETAP II.</p> <p>Projekt nr B.12. Tworzenie miejsc integracji sąsiedzkiej</p> <p>Projekt nr A.4. Milicki rynek bezpieczny i przyjazny - monitoring miejski.</p>	
2.	Projekt nr B.2. Aktywna integracja - kompleksowy program wsparcia rodzin z gminy Milicz.	<p>Projekt nr A.6. Kompleksowa przebudowa Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu Chatka Puchatka wraz z uruchomieniem nowych usług społecznych.</p> <p>Projekt nr B.13. Remont i przebudowa budynków socjalnych.</p>	Projekty infrastrukturalne pozwolą wzmocnić potencjał instytucjonalny podmiotów realizujących projekt B.2.
3.	Projekt nr B.3. Program "Aktywny Senior".	Projekt nr A.7. Klub Seniora w Miliczu.	Utworzenie klubu seniora (projekt A.3) pozwoli efektywniej realizować działania bezpośrednio skierowane do seniorów (projekt B.3).
4.	Projekt nr B.4. Działalność podmiotu ekonomii społecznej.	Projekt nr A.8. Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej.	Projekt polegający na utworzenie podmiotu ekonomii społecznej (A.4) pozwoli na jego późniejsze funkcjonowanie i rozwiązywanie problemów społecznych obszaru rewitalizacji (B.4).
5.	Projekt nr B.5. „Zielone serce Milicza” – działania dla mieszkańców podnoszące poczucie tożsamości lokalnej i odpowiedzialności za jakość miejsca zamieszkania.	Projekt nr A.5. Nowa przestrzeń społeczna - Adaptacja przestrzeni zlokalizowanej w ścisłym centrum miasta, na cele organizacji miejsca integracji społecznej i zawodowej, m.in. wydarzeń: kulturalnych, edukacyjnych, szkoleniowych, a także służącemu promocji miasta i regionu doliny Baryczy.	Działania na rzecz podnoszenia poczucia lokalnej tożsamości i odpowiedzialności za jakość miejsca zamieszkania będą realizowane w tym samym czasie co przedsięwzięcia adaptacji przestrzeni w ścisłym centrum miasta – co

			pozwole uzyskać lepszy efekt włączenia społecznego i akceptacji podejmowanych działań.
6.	Projekt nr B.6. Rozwój oferty Ośrodka Kultury w Miliczu.	<p>Projekt nr A.1. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingów przy ul. Polskiej - ETAP I</p> <p>Projekt nr A.2. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingów - ETAP II.</p>	Ośrodek Kultury w Miliczu jest placówką obsługującą nie tylko obszar rewitalizacji. Istotne jest zwiększanie dostępności tego ośrodka. Komplementarne działania polegać będą na poprawie sfery komunikacyjnej w mieście.
7.	Projekt nr B.7. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu – promocja lokalnej przedsiębiorczości.	<p>Projekt nr A.4. Milicki rynek dla lokalnych przedsiębiorców.</p> <p>Projekt nr B.8. „Aktywny rynek” program promujący aktywność gospodarczą i inicjatywy odbywające się na milickim rynku.</p> <p>Projekt nr B.9. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu - Budowa ścieżek rowerowych kierujących ruch turystyczny do centrum miasta.</p> <p>Projekt nr B.10. „Przystań kajakowa Milicz Miasto”</p>	Promocja lokalnej przedsiębiorczości realizowana będzie równolegle do działań wzmacniających potencjał przestrzenny i funkcjonalny pod kątem działalności gospodarczej na obszarze Milicza.

Program rewitalizacji został tak zaplanowany, aby poszczególne działania, czy to osobno, czy też wspólnie, tworzyły przekrojowy plan działania. Program rewitalizacji w sposób kompleksowy ujmuje przedsięwzięcia oddziałujące na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Poniżej ujęto oddziaływania poszczególnych projektów na ww. sfery.

Tabela 34. Komplementarność poszczególnych projektów w odniesieniu do oczekiwanych efektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych (przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych) oraz środowiskowych

Lp.	Tytuł projektu	Cel rewitalizacji	Efekt społeczny	Efekt gospodarczy	Efekt przestrzenny	Efekt środowiskowy
Lista A						
1.	Projekt nr A.1. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingu przy ul. Polskiej - ETAP I	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	Umiarkowany	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany
2.	Projekt nr A.2. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingów - ETAP II.	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	Umiarkowany	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany
3.	Projekt nr A.3. Milicki rynek bezpieczny i przyjazny - monitoring miejski.	Cel 3. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza przestrzeni miejskiej.	Duży	Umiarkowany	Brak	Brak
4.	Projekt nr A.4. Milicki rynek dla lokalnych przedsiębiorców.	Cel 3. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza przestrzeni miejskiej.	Umiarkowany	Duży	Duży	Brak
5.	Projekt nr A.5. Nowa przestrzeń społeczna - Adaptacja przestrzeni zlokalizowanej w ścisłym centrum miasta, na cele organizacji miejsca	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	Duży	Umiarkowany	Duży	Duży

	integracji społecznej i zawodowej, m.in. wydarzeń: kulturalnych, edukacyjnych, szkoleniowych, a także służącemu promocji miasta i regionu doliny Baryczy.					
6.	Projekt nr A.6. Kompleksowa przebudowa Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu Chatka Puchatka wraz z uruchomieniem nowych usług społecznych.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak
7.	Projekt nr A.7. Klub Seniora w Miliczu.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak
8.	Projekt nr A.8. Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych	Duży	Umiarkowany	Brak	Brak
9.	Projekt nr A.9. „Nasze podwórka” – poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni sąsiedzkich zlokalizowanych w ścisłym centrum Milicza przy: 1. ul. Wałowej / Rynek, 2. ul. Wrocławskiej, 3. ul. Polska / Rynek 13, 4. ul. Garncarska-Lwowska-Rynek, 5. ul. Szewska, 6. ul. Wojska Polskiego 24.	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	Duży	Umiarkowany	Duży	Brak
10.	Projekt nr A.10. „Kolorowe kamienice” – remont części wspólnych budynków wielorodzinnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizowanych Milicza.	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	Umiarkowany	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany

11.	Projekt nr A.11. „Zielone serce Milicza” – zagospodarowanie w zieleń miejską milickiego centrum.	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.				
12.	Projekt nr A.12. Remont, odnowa części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych.	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	Umiarkowany	Umiarkowany	Duży	Duży
Lista B						
1.	Projekt nr B.1. Rozwój aktywności społecznej w centrum miasta.	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Duży	Umiarkowany	Brak	Brak
2.	Projekt nr B.2. Aktywna integracja - kompleksowy program wsparcia rodzin z gminy Milicz.	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Duży	Brak	Brak	Brak
3.	Projekt nr B.3. Program "Aktywny Senior".	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Duży	Brak	Brak	Brak
4.	Projekt nr B.4. Działalność podmiotu ekonomii społecznej.	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Duży	Umiarkowany	Brak	Brak
5.	Projekt nr B.5. „Zielone serce Milicza” – działania dla mieszkańców podnoszące poczucie tożsamości lokalnej i odpowiedzialności za jakość miejsca zamieszkania.	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Duży	Brak	Duży	Umiarkowany
6.	Projekt nr B.6. Rozwój oferty Ośrodka Kultury w Miliczu.	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Duży	Brak	Brak	Brak
7.	Projekt nr B.7. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności	Umiarkowany	Duży	Brak	Brak

	społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu – promocja lokalnej przedsiębiorczości.	społecznej i przedsiębiorczości.				
8.	Projekt nr B.11. „Aktywny rynek” program promujący aktywność gospodarczą i inicjatywy odbywające się na milickim rynku.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych	Duży	Duży	Brak	
9.	Projekt nr B.12. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu - Budowa ścieżek rowerowych kierunkujących ruch turystyczny do centrum miasta.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych	Umiarkowany	Duży	Duży	
10.	Projekt nr B.13. Remont i przebudowa budynków socjalnych.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany	
11.	Projekt nr B.8. Działania na rzecz podniesienia jakości edukacji na obszarach rewitalizowanych w: Przedszkolu Samorządowym w Miliczu, Szkole Podstawowej nr 2 w Miliczu, Gimnazjum im. M. Kopernika w Miliczu.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak
12.	Projekt nr B.9. Tworzenie miejsc integracji sąsiedzkiej	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak

		oraz poprawę estetyki.				
13.	Projekt nr B.10. Remont i przebudowa budynków socjalnych.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych	Duży	Brak	Umiarkowany	Brak

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Program rewitalizacji realizowany jest przez samorząd gminny, ale charakteryzuje się również włączeniem w proces tworzenia i realizacji różnych interesariuszy, w tym mieszkańców. Gmina pełnić będzie rolę lidera inicjującego współpracę interesariuszy oraz odpowiedzialna będzie za zorganizowanie procesu uspołecznienia, jak też monitoringu i ewaluacji.

Spójność proceduralno-instytucjonalną zapewnia również zawiązana sieć współpracy w formie zespołu eksperckiego, w ramach którego nawiązana została współpraca różnych podmiotów związanych z rynkiem pracy, wsparcia rodziny, bezpieczeństwem, kulturą czy aktywnością gospodarczą. Zawiązana sieć stworzyła relacje, które posłużą w procesie wdrażania i monitorowania programu.

Istotną rolę w procesie przemian powinny mieć także organizacje pozarządowe, co ma swój wyraz zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych.

Do interesariuszy zdefiniowanych na etapie tworzenia programu rewitalizacji należą:

- wspólnoty mieszkaniowe zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, które zainteresowane są poprawą stanu technicznego obiektów mieszkalnych,
- podmioty publiczne realizujące usługi publiczne, w tym zakresie pomocy społecznej, kultury, edukacji, sportu i rekreacji na obszarze miasta oraz obszaru rewitalizacji,
- przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą, w szczególności działalność usługową, na obszarze rewitalizacji,
- organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji lub na rzecz rozwoju tej przestrzeni miasta,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Działania ujęte w programie rewitalizacji są kolejnym krokiem wspierającym wychodzenie ze stanów kryzysowych obszarów zdegradowanych w Miliczu, mając na uwadze to, że rewitalizacja jest procesem wieloletnim. Nawiązują do działań rewitalizacyjnych podejmowanych w poprzednim okresie.

Beneficjentami projektów infrastrukturalnych były zarówno samorząd GMINNY, jak i inne jednostki publiczne: Powiat Milicki – jego jednostki oświatowe czy Komenda Powiatowa Policji. Zrealizowano projekty dotyczące modernizacji obiektów edukacyjnych, obiektów przeznaczonych na cele społeczne i kulturalne, odnowy przestrzeni publicznych. Niestety żadne inne podmioty, a w szczególności wspólnoty mieszkaniowe, nie podjęły działań rewitalizacyjnych z uwagi na bariery proceduralne i brak wsparcia zewnętrznego w zakresie możliwości pozyskania tych środków.

Wykaz projektów zrealizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2007-2013, które korespondują z założeniami na lata 2016-2023, zostały ujęte w tabeli nr 29.

Tabela 36. Komplementarność programu rewitalizacji z projektami rewitalizacyjnymi realizowanymi w Gminie Milicz w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2007-2013 oraz inne mające istotne znaczenie dla obszaru rewitalizowanego

Lp.	Nazwa zadania / zakres	Program / działanie	Okres realizacji projektu	Spójność projektu z celami rewitalizacji
1.	Modernizacja i uporządkowanie terenów zielonych przy Kościele Łaski w Miliczu wraz z remontem dwóch parkingów przy ul. Piłsudskiego i 1-go Maja	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2009-2010	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.
2.	Budowa deptaka wzdłuż Alei ZHP oraz remont mostku na kanale Młynówka	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2009-2010	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.
3.	Modernizacja i budowa placu zabaw przy świetlicy środowiskowej Chatka Puchatka w Miliczu	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2009-2010	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych
4.	Modernizacja Przedszkola Samorządowego w Miliczu	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2011-2012	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych
5.	Modernizacja budynku gminnego na ulicy Waresiaka 7 z przeznaczeniem utworzenia Centrum Aktywności Lokalnej	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2011	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych
6.	Utworzenie Mobilnego Centrum Informacyjno-Promocyjnego, służącego promocji w Dolinie Baryczy, w szczególności Gminy Milicz w kontekście	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Oś 4 - Leader, 4.1/413 - Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (małe projekty)	2011	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.

	LGD			
7.	Zakup wyposażenia sal konferencyjnych w budynku pełniącym funkcję Centrum Aktywności Lokalnej, ul. KS.E. Waresiaka 7 w Miliczu	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Oś 4 - Leader, 4.1/413 - Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (małe projekty)	2011-2012	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych
8.	Przebudowa targowiska miejskiego "Mój rynek" w Miliczu	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 321 - Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	2012-2014	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.
9.	Poznajmy się, czyli montaż tablic informacyjno-promocyjnych na terenie sołectw Gminy Milicz	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Oś 4 - Leader, 4.1/413 - Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (małe projekty)	2012-2013	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.
10.	Rewitalizacja terenów zielonych na obszarze wsparcia wraz z oświetleniem parkowym i monitoringiem w Miliczu	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2012-2013	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.
11.	Budowa krytego basenu przy Szkole Podstawowej Nr 2 i Szkole Muzycznej I Stopnia w Miliczu wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2010-2014	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych
12.	Modernizacja ogródka jordanowskiego u zbiegu ulic Trzebnicka i Powstańców Wielkopolskich w Miliczu	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2012-2013	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych

13.	Przebudowa Przedszkola Samorządowego w Miliczu - etap II	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 Działanie 9.1- Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach powyżej 10 tysięcy mieszkańców	2011-2013	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych
14.	Utworzenie ptasiego traktu w Miliczu poprzez rewitalizację zieleni oraz infrastruktury drogowej ul. Wrocławskiej, 1-go Maja, Ks. Waresiaka i Dworcowa	Program Operacyjny Ryby 2007-2013 Oś priorytetowa 4 - Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa, Środek 4.1. Rozwój obszarów zależnych od rybactwa	2014	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.

Powyższe projekty miały charakter głównie infrastrukturalny, skupiając się na modernizacji obiektów publicznych i przestrzeni miejskiej. Ponadto żaden z tych projektów nie dotyczył ścisłego centrum miasta i okolic starego miasta. Zadania wynikające z obecnego Programu Rewitalizacji należałoby uznać za kontynuację LPR, koncentrując działania w obszarze właśnie starego miasta i nadając im w głównej mierze charakter inny niż tylko inwestycyjny.

Należy oczekiwać, że realizacja celów obecnego Programu Rewitalizacji, stanowiącego kontynuację prowadzonych w poprzednich latach działań rewitalizacyjnych uzupełni lukę, powstałą z zaniedbania sfer społecznych, gospodarczych czy środowiskowych i tym samym dopełni proces rewitalizacji obszaru.

7. Indykatywne ramy finansowe

Zabezpieczenie finansowe działań związanych z realizacją Programu Rewitalizacji stanowią przede wszystkim środki budżetowe gminy. Jednakże środki własne gminy wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej.

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji strategii obejmują:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki wspólnot mieszkaniowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST lub wspólnot mieszkaniowych.

Poniżej zaprezentowano wartości wszystkich podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w programie rewitalizacji, z podaniem ich wartości oraz oczekiwanych źródeł finansowania – w odniesieniu do celów rewitalizacji.

Łączne koszty realizacji programu rewitalizacji wynoszą – 34,5 mln zł. Z czego 10,4 mln to koszty działań zaplanowanych przez wspólnoty mieszkaniowe.

Należy założyć, że głównym źródłem finansowania programu rewitalizacji będą fundusze unijne uzupełnione o wkład własny Gminy Milicz. Podstawowym zewnętrznym źródłem finansowania działań rewitalizacyjnych będą środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020 (RPO WD), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, a w odniesieniu do działań społecznych także Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (EFS). Działanie społeczne będą również finansowane poprzez realizację działań przez organizacje pozarządowe np. z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wkład własny Gminy Milicz projektów inwestycyjnych szacuje się na 20%, w przypadku projektów społecznych może być niższy. Zakłada się także, że część zadań będzie realizowane bez udziału zewnętrznych środków.

Łączna wartość projektów ujętych na liście A, czyli tych, których oczekiwanym źródłem finansowania są środki RPO WD dedykowane rewitalizacji (Działanie 6.3) – wynosi 13,3 mln zł.

Wartość projektów ujętych na liście B wynosi 14,1 mln zł.

Tabela 37. Ramy finansowe związane z realizacją podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Tytuł projektu	Lista A, B	Wartość projektu (zł)	Oczekiwane źródło finansowania
Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości				
1.	Projekt nr A.1. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingu przy ul. Polskiej - ETAP I	A	1,6 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
2.	Projekt nr A.2. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i budowę parkingów - ETAP II.	A	1,0 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
3.	Projekt nr A.3. Milicki rynek bezpieczny i przyjazny - monitoring miejski.	A	1,0 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
4.	Projekt nr A.4. Milicki rynek dla lokalnych przedsiębiorców.	A	0,5 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
5.	Projekt nr B.1. Rozwój aktywności społecznej w centrum miasta.	B	1 mln	EFS, Gmina Milicz
6.	Projekt nr B.2. Aktywna integracja - kompleksowy program wsparcia rodzin z gminy Milicz.	B	0,4 mln	EFS, Gmina Milicz, środki z Funduszu Pracy
7.	Projekt nr B.3. Program "Aktywny Senior".	B	0,5 mln	EFS, Gmina Milicz, dotacja z budżetu państwa
8.	Projekt nr B.4. Działalność podmiotu ekonomii społecznej.	B	1,0 mln	EFS, Gmina Milicz, dotacja z budżetu państwa, środki z Funduszu Pracy
9.	Projekt nr B.5. „Zielone serce Milicza” – działania dla mieszkańców podnoszące poczucie tożsamości lokalnej i odpowiedzialności za jakość miejsca zamieszkania.	B	100 tys.	Gmina Milicz, dotacje z budżetu państwa
10.	Projekt nr B.6. Rozwój oferty Ośrodka Kultury w Miliczu.	B	0,5 mln	Gmina Milicz, dotacje z budżetu państwa - MKiDN
11.	Projekt nr B.7. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu – promocja lokalnej przedsiębiorczości.	B	10 tys.	Gmina Milicz, EFRR, EFS
12.	Projekt nr B.8. „Aktywny rynek” program promujący aktywność gospodarczą i inicjatywy odbywające się na milickim rynku.	B	0,5 mln	Gmina Milicz
13.	Projekt nr B.9. Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu - Budowa ścieżek rowerowych kierunkujących ruch turystyczny do centrum miasta.	B	4 mln	RPO WD, PROW, Gmina Milicz
14.	Projekt nr B.10. „Przystań kajakowa Milicz Miasto"	B	1,5 mln	PROW, Gmina Milicz

Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych				
15.	Projekt nr A.5. Nowa przestrzeń społeczna - Adaptacja przestrzeni zlokalizowanej w ścisłym centrum miasta, na cele organizacji miejsca integracji społecznej i zawodowej, m.in. wydarzeń: kulturalnych, edukacyjnych, szkoleniowych, a także służącemu promocji miasta i regionu doliny Baryczy.	A	1 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
16.	Projekt nr A.6. Kompleksowa przebudowa Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu Chatka Puchatka wraz z uruchomieniem nowych usług społecznych.	A	1,5 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
17.	Projekt nr A.7. Klub Seniora w Miliczu.	A	0,5 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
18.	Projekt nr A.8. Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej.	B	1,0 mln	RPO WD Działanie 6.1, Gmina Milicz
19.	Projekt nr B.11. Działania na rzecz podniesienia jakości edukacji na obszarach rewitalizowanych w: Przedszkolu Samorządowym w Miliczu, Gimnazjum im. M. Kopernika w Miliczu.	B	3 mln	RPO WD, Dotacja FIO, Gmina Milicz
20.	Projekt nr B.12. Tworzenie miejsc integracji sąsiedzkiej	B	70 tys.	Gmina Milicz, PO IŚ
21.	Projekt nr B.13. Remont i przebudowa budynków socjalnych.	B	1,5 mln	RPO WD, BGK, Gmina Milicz
Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki				
22.	Projekt nr A.9. „Nasze podwórka” – poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni sąsiedzkich zlokalizowanych w ścisłym centrum Milicza przy: 1. ul. Wałowej / Rynek, 2. ul. Wrocławskiej, 3. ul. Polska / Rynek 13, 4. ul. Garncarska-Lwowska-Rynek, 5. ul. Szewska, 6. ul. Wojska Polskiego 24.	A	1,2 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
23.	Projekt nr A.10. „Kolorowe kamienice” – remont części wspólnych budynków wielorodzinnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizowanych Milicza.	A	2 mln	RPO WD Działanie 6.3, Gmina Milicz
24.	Projekt nr A.11. „Zielone serce Milicza” – zagospodarowanie w zieleń miejską milickiego centrum.	A	1 mln	RPO WD, PO IŚ, Gmina Milicz
25.	Projekt nr A.12. Remont, odnowa części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych.	A	8 mln	RPO WD Działanie 6.3, BGK – Fundusz Remontowy, Środki własne wspólnot mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne

8. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa

REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA NA ETAPIE PRZYGOTOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Partycypacja społeczna i partnerstwo wpisane są w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.⁷ Przygotowanie dokumentu polegało w szczególności na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy / partnerów.

Prace nad przygotowaniem programu prowadzone były we współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy / potencjalnymi partnerami, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji. Uczestnikami działań (w szczególności warsztatów i spotkań), podczas których formułowano założenia programu byli:

- mieszkańcy obszaru,
- radni miejscy,
- przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych i zarządcy nieruchomości,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- przedsiębiorcy działający na obszarach zdegradowanych,
- przedstawiciele podmiotów publicznych (gminnych, powiatowych).

---

⁷ Na podstawie: Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji

Ważnym elementem wspierającym procesy przygotowania dokumentu, a tym samym spełniającym zasadę partnerskiego podejścia byli lokalni eksperci, którzy w razie potrzeby służyli cennymi informacjami, doświadczeniami, sugestiami odnoszącymi się do specyficznych obszarów. Byli to:

- przedstawiciele instytucji pomocy społecznej (Ośrodek Pomocy Społecznej, przedstawiciel Świetlicy Środowiskowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie),
- przedstawiciele instytucji rynku pracy,
- przedstawiciele służb publicznych (policja),
- przedstawiciele mieszkańców i przedsiębiorców,
- przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Partnerskie podejście zastosowano również w trakcie formułowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności do tych odnoszących się do zagospodarowania i estetyki części wspólnych i przestrzeni sąsiedzkich. Mieszkańcy lub wspólnoty mieszkaniowe przedstawiali swoje uwagi, sugestie, zarówno w formie kart projektów jak i bezpośrednio w trakcie prowadzonych warsztatów, wskazując jakie działania powinny być podjęte i w jakich lokalizacjach, w związku z czym samorząd miał możliwość wskazania działań priorytetowych, mających największą wagę dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Istotnym punktem w realizacji zasady partnerstwa był również udział organizacji pozarządowej w realizacji wydarzenia promującego tematykę rewitalizacji pn. „Niedziela z rewitalizacją”. Stowarzyszenie przeprowadziło działania animacyjne dla mieszkańców.

Gmina Milicz umożliwiła partycypację społeczną i konsultacje w różnych formach, ze szczególnym naciskiem na organizację warsztatów / spotkań konsultacyjnych, szeroką akcją promocyjno-informacyjną w prasie lokalnej, istotnym środkiem przekazu były również strona internetowa oraz portal społecznościowy. Formy zostały dobrane w taki sposób, aby trafić do jak największej grupy odbiorców, zachęcając tym samym do aktywnego uczestnictwa w tworzeniu dokumentu.

Formy uspołecznienia w procesie przygotowania dokumentu szczegółowo opisano poniżej.

Tabela 38. Procedura i formy uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Forma partycypacji	Termin prowadzonych działań	Opis i zakres działania	Sposób poinformowania interesariuszy
1. Warsztaty, spotkania z interesariuszami	6.06.2016 (I warsztaty konsultacyjne) 26.06.2016 (II warsztaty konsultacyjne) 5.07.2016 (III warsztaty konsultacyjne) 21.07.2016 (spotkanie dla przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych) 26.07.2016 (IV warsztaty konsultacyjne)	Proces formułowania Programu Rewitalizacji realizowany był w oparciu o metodę partycypacji społecznej. Zorganizowano zostały warsztaty, podczas których omawiano lub formułowano następujące problemy: Wnioski z diagnozy, prezentacja obszarów zdegradowanych i rewitalizowanych, określenie wizji rozwoju obszarów, celów głównych, szczegółowych, formułowanie kluczowych kierunków działań.	Ogłoszenie na stronie www/ Ogłoszenie w prasie lokalnej Informacja na portalu społecznościowym Plakaty w miejscach publicznych
2. Badania ilościowe	Czerwiec – lipiec 2016	Przeprowadzone zostały badania z mieszkańcami. Łącznie przeprowadzono 360 ankiet.	Bezpośrednie wywiady z mieszkańcami
3. Zbieranie pomysłów rewitalizacyjnych bezpośrednio, korespondencyjnie, elektronicznie.	Czerwiec 2016 r.	W ramach działania wydrukowane zostały broszury-ankiety, za pomocą których mieszkańcy zgłaszali swoje pomysły. Narzędzie to pełniło funkcję informacyjną (treści informujące o trwającym procesie formułowania LPR i obszarach) oraz umożliwiało zgłaszanie pomysłów poprzez wypełnienie zawartej w nim tabeli tzw. Karty projektów rewitalizacyjnych w oparciu przygotowany i uzgodniony formularz projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wybrane zgłoszone projekty i pomysły zostały ujęte w programie rewitalizacji.	Broszury-ankiety: Dystrybucja w formie wkładki do prasy lokalnej Udostępnione w Urzędzie, jednostkach podległych, Do pobrania na stronie www/ Informacja na portalu społecznościowym Plakaty i karty udostępniane w miejscach publicznych
4. Wydarzenie plenerowe „Niedziela z rewitalizacją”	04.09.2016 r.	Akcja informacyjno-promocyjna - konsultacje programu rewitalizacji w formule zabaw dla dzieci oraz punktu informacyjnego dla mieszkańców Milicza na temat działań	Ogłoszenie na stronie www/ Ogłoszenie w prasie lokalnej Informacja na portalu społecznościowym

		rewitalizacyjnych. Wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem, dzieci uczestniczyły w zajęciach plastycznych i konkurencjach sportowych, a dorośli mogli się napić kawy i herbaty. Podczas wydarzenia odbyło się również głosowanie na propozycje projektów rewitalizacyjnych.	Plakaty w miejscach publicznych
5. Konsultacje projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji	26.09.2016 r. – 17.10.2016 r.	Zaprezentowanie projektu programu i zbieranie uwag / opinii. Organizacja warsztatu konsultacyjnego dla interesariuszy programu, podczas którego zaprezentowano projekt dokumentu. Prezentacja założeń programu rewitalizacji radnym podczas komisji.	Ogłoszenie na stronie www/ Ogłoszenie w prasie lokalnej Informacja na portalu społecznościowym Plakaty w miejscach publicznych Zawiadomienia bezpośrednio kierowane do radnych
6. Współpraca z lokalnymi ekspertami	Przez cały proces przygotowania dokumentu	Zbieranie niezbędnych danych do przeprowadzenia diagnozy. Zbieranie opinii, sugestii co do kształtu założeń programu. Prezentacja i konsultacje projektu programu (27.09.2016 r.).	Konsultacje bezpośrednie

REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA NA ETAPIE REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Zasada partycypacji społecznej i partnerstwa w procesie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest kluczowa dla osiągnięcia odpowiednich efektów założonych w dokumencie. Podejście partycypacyjne jest korzystne dla wszystkich uczestników procesu, gdyż zarówno wzmacnia więzi lokalne wśród interesariuszy, a także pozwala na dokładne i wnikliwe przeanalizowanie problemów z jakimi boryka się dana jednostka terytorialna.

Zasada partycypacji społecznej uwzględniania będzie przede wszystkim na etapie planowania poszczególnych działań poprzez informowanie, konsultowanie przedsięwzięć lub współdecydowanie o ostatecznym zakresie planowanych działań.

Zasada partnerstwa dotyczyć będzie w szczególności fazy realizacji danych przedsięwzięć lub zapewnieniu ich trwałości.

Współpraca podmiotów będzie dotyczyć w szczególności:

- prowadzenia dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich komplementarności,
- budowy trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju gminy, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w programie rewitalizacji (wykorzystanie sieci współpracy wypracowanej w procesie przygotowania programu rewitalizacji),
- kojarzenia partnerów do wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb,
- poprawy skuteczności działania tych podmiotów poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- prowadzenia badań i analiz w zakresie zmian społeczno-gospodarczych w gminie, które są rezultatem prowadzonych działań rewitalizacyjnych,
- współdziałania w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społeczno-gospodarczym,
- budowy warunków sprzyjających wdrażaniu programu rewitalizacji,
- wdrażania programu rewitalizacji.

Poniżej zestawiono planowane działania wzmacniające partycypację społeczną i partnerskie podejście na etapie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 39. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa w zaplanowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Planowane działania partycypacyjne	Potencjalni partnerzy
B.1	Rozwój aktywności społecznej w centrum miasta	<p>1) działania mobilizujące mieszkańców do wspólnych inicjatyw: spotkania aktywizujące, podczas, których mieszkańcy dowiedzą się o możliwych formach aktywności na swoim obszarze (działalność organizacji pozarządowych, grupy nieformalne),</p> <p>2) działania promujące instrument Inicjatywy lokalnej: spotkania informacyjne, wsparcie w przygotowaniu wniosku,</p> <p>3) poszukiwanie lokalnych liderów aktywizujących swoje otoczenie do działań,</p> <p>4) działania wzmacniające integrację: festyny podwórkowe, konkursy,</p> <p>4) nowa oferta kulturalna w nowej przestrzeni społecznej: organizacja warsztatów podnoszących kompetencje dla dzieci i młodzieży, dorosłych, dla seniorów(szachy, plastyczne, wokalne, fotograficzne), cykle kameralnych koncertów, spotkań z artystami</p>	Mieszkańcy obszaru, wspólnoty mieszkaniowe, lokalni liderzy
B.2	Aktywna integracja - kompleksowy program wsparcia rodzin z obszaru rewitalizowanego	Kompleksowe wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem z terenu gminy Milicz. Projekt zakłada partnerstwo pomiędzy OPS w Miliczu i PUP w Miliczu w zakresie aktywizacji zawodowej	Ośrodek Pomocy Społecznej / Powiatowy Urząd Pracy
B.3	Program "Aktywny Senior"	regularnej oferty: 1) edukacyjnej: warsztaty, spotkania, pogadanki ze specjalistami, 2)zdrowotnej: zajęcia ruchowe, 3)dzienna opieka: organizacja posiłków, wsparcie w załatwianiu codziennych spraw	Ośrodek Pomocy Społecznej / Ośrodek Kultury w Miliczu / organizacje pozarządowe (Uniwersytet Trzeciego Wieku, Caritas)
B.4 / A.8	Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej	Konsultowanie w fazie planowania – konsultowane ostatecznej formy podmiotu i zakresu jego działań z OPS, Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami	Faza funkcjonowania podmiotu: Ośrodek Pomocy Społecznej / Powiatowy Urząd Pracy / Organizacja Pozarządowa

		pozarządowymi.	
B.5 A.11	<p>„Zielone serce Milicza” – działania dla mieszkańców podnoszące poczucie tożsamości lokalnej i odpowiedzialności za jakość miejsca zamieszkania</p> <p>„Zielone serce Milicza” – zagospodarowanie w zieleń miejską milickiego centrum</p>	<p>1) Organizacja warsztatów dla mieszkańców w zakresie tworzenia i pielęgnacji przydomowych ogrodów, organizacja konkursów w tym zakresie, wyłonienie lokalnych liderów, chętnie podejmujących działania w zakresie pielęgnacji zieleni wokół swoich domostw,</p> <p>2) organizacja wspólnych wydarzeń/inicjatyw przez wspólnoty poprawiających estetykę miejsca zamieszkania (np. poprzez konkursy, czy małe granty na zagospodarowanie przestrzeni),</p> <p>3) promocja, informacja, zachęcanie mieszkańców do pozyskiwania środków na działania np. w ramach inicjatywy lokalnej na przedsięwzięcia na zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni sąsiedzkich (nasadzenia, wiaty na śmieci, drobne remonty nawierzchni)</p>	Mieszkańcy obszaru, wspólnoty mieszkaniowe, lokalni liderzy
B.7	Działania wspierające rozwój gospodarczy oraz aktywność społeczno-zawodową mieszkańców obszaru rewitalizowanego w szczególności w oparciu o potencjał turystyczny regionu	<p>1) promocja i informowanie o dostępnych środkach i instrumentach na rozwój lub założenie działalności gospodarczej (konkursy w ramach Lokalnej Grupy Działania, konkursy ogłaszane w ramach RPO WD, promocja instrumentów PUP) - informacja na stronach internetowych, udzielanie informacji przez wydział funduszy europejskich, organizacja punktów informacyjnych;</p> <p>2) powołanie podmiotu reprezentującego podmioty gospodarcze z obszarów rewitalizowanych.</p>	<p>Faza realizacji: 1.Podmiot reprezentujący podmioty gospodarcze z obszarów rewitalizowanych – organizacja pozarządowa / rada przedsiębiorców</p> <p>2.Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”</p> <p>3. Przedsiębiorcy, właściciele lokali użytkowych</p>
B.8	„Aktywny rynek” program promujący aktywność gospodarczą i inicjatywy odbywające się na milickim rynku.	<p>Partycypacja w fazie planowania –</p> <p>Stworzenie rocznego kalendarza wydarzeń organizowanych na milickim rynku:</p> <p>1)Organizacja inicjatyw wspólnie z przedsiębiorcami (jarmarki świąteczne, wydarzenia promujące lokalnych przedsiębiorców)</p>	<p>Faza realizacji:</p> <p>1.Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na obszarze rewitalizowanym,</p> <p>2.Właściciele lokali użytkowych na obszarze rewitalizowanym</p> <p>3.podmiot reprezentujący podmioty gospodarcze z</p>

			<p>obszarów rewitalizowanych – organizacja pozarządowa / rada przedsiębiorców</p> <p>4.Ośrodek Kultury w Miliczu</p> <p>5.Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”</p>
<p>B.12</p> <p>A.9</p>	<p>Tworzenie miejsc integracji sąsiedzkiej Gmina Milicz</p> <p>„Nasze podwórka” – poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni sąsiedzkich zlokalizowanych w ścisłym centrum Milicza przy: 1. ul. Wałowej / Rynek, 2. ul. Wrocławska, 3. ul. Polska / Rynek 13, 4. ul. Garncarska-Lwowska-Rynek, 5. ul. Szewska, 6. ul. Wojska Polskiego 24.</p>	<p>Partycypacja w fazie planowania:</p> <p>– zagospodarowanie przestrzeni sąsiedzkich będzie konsultowane z mieszkańcami w fazie projektowania i tworzenia koncepcji funkcjonalno-przestrzennych</p> <p>- udział mieszkańców w komisjach w konkursie urbanistyczno-architektonicznym</p>	<p>Udział osobowy / finansowy mieszkańców – wspólnot mieszkaniowych przy tworzeniu miejsc spotkań osób starszych, miejsca zabaw dla dzieci, ścieżek zdrowia, skwerów.</p> <p>Poprzez instrument Inicjatywa Lokalna – wspólne przedsięwzięcia samorządu i grup inicjatywnych</p> <p>2.Mieszkańcy korzystający z zagospodarowanych przestrzeni w zakresie dbałości o porządek i estetykę</p>
A.1 / A.2	<p>Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz udostępnienie oferty gospodarczej i społecznej centrum miasta poprzez nową organizację ruchu oraz remont głównych ciągów komunikacyjnych i parkingu przy ul. Polskiej - ETAP I i ETAP II</p>	<p>W fazie planowania – konsultacja proponowanych rozwiązań z mieszkańcami, partycypacja w tworzeniu dokumentacji projektowej.</p>	-
A.3	<p>Milicki rynek bezpieczny i przyjazny - monitoring miejski</p>	<p>W fazie planowania – konsultacja miejsc wymagających instalacji urządzeń monitorujących.</p>	Komenda Powiatowa w Miliczu
A.4	<p>Milicki rynek dla lokalnych przedsiębiorców</p>	<p>W fazie planowania – konsultacje proponowanych rozwiązań z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą na obszarze rewitalizowanym</p>	<p>W fazie realizacji – udostępnianie płyty rynku na prowadzenie sezonowej działalności gospodarczej</p>

A.5	Nowa przestrzeń społeczna - Adaptacja przestrzeni zlokalizowanej w ścisłym centrum miasta, na cele organizacji miejsca integracji społecznej i zawodowej, m.in. wydarzeń: kulturalnych, edukacyjnych, szkoleniowych, a także służącemu promocji miasta i regionu doliny Baryczy.	W fazie planowania – konsultowanie ostatecznej formy podmiotu i zakresu jego działań z OPS, Ośrodkiem Kultury, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami obszaru	Podmiot prowadzony we współpracy z: Ośrodek Pomocy Społecznej / Ośrodek Kultury / Podmiot Ekonomii Społecznej / Organizacja Pozarządowa
A.6	Kompleksowa przebudowa Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu Chatka Puchatka wraz z uruchomieniem nowych usług społecznych.	W fazie planowania – konsultowanie ostatecznego zakresu projektu z OPS i podopiecznymi świetlicy środowiskowej	Ośrodek Pomocy Społecznej / Organizacja Pozarządowa
A.10	Kolorowe kamienice – remont części wspólnych budynków wielorodzinnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizowanym Milicza	Wspólne przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej	Wspólna realizacja projektu w oparciu o art. 33 ust. 2 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020
A.12	Remont, odnowa części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych	Na etapie przygotowania: informowanie wspólnot o możliwości pozyskania dotacji, doradztwo w zakresie aplikowania o środki	

Podstawowe zasady prowadzenia konsultacji społecznych w Miliczu w odniesieniu do programu rewitalizacji:

- Zakłada się, że w Miliczu partycypacja społeczna polegać będzie na regularnych akcjach/przedsięwzięciach realizowanych cyklicznie, z udziałem interesariuszy, których w szczególności dotyczy dane zagadnienie związane z realizacją programu rewitalizacji w danych miejscu i czasie,
- Zakłada się, że regularne akcje/przedsięwzięcia realizowane będą minimum 1 raz w roku, lub częściej w zależności od potrzeb,
- Zakłada się, że akcje/przedsięwzięcia zostaną odpowiednio zaplanowane w odniesieniu do charakteru poruszanych działań, realizowanych projektów, przygotowany zostanie scenariusz spotkania, wyznaczone zostaną ramy czasowe, miejsce i sposób prowadzenia konsultacji,
- Zakłada się uczestnictwo w akcjach/przedsięwzięciach przedstawicieli zespołu ds. rewitalizacji, w tym lokalnych ekspertów, którzy wyjaśniać będą interesariuszom oraz mieszkańcom poruszane zagadnienia,
- Każda akcja/przedsięwzięcie zostanie odpowiednio nagłośnione, lub przeprowadzi się rzetelną akcję informacyjną lub zaprosi w sposób bezpośredni zainteresowanych interesariuszy (np. przedsiębiorców) z odpowiednim wyprzedzeniem,
- Spotkania/akcje co do zasady będą miały charakter otwarty, choć możliwe jest ich zawężenie do grup interesariuszy,
- W każdej akcji/przedsięwzięciu należy przewidzieć możliwość wypowiedzenia się interesariuszy oraz możliwość uwzględnienia ich zadania,
- Z każdej akcji/przedsięwzięcia sporządzona zostanie notatka w formie tekstu prasowego (np. materiał zdjęciowy oraz tekst) oraz podsumowania ustaleń poczynionych w jej trakcie, które zostaną upublicznione na stronach internetowych gminy.

AKTUALIZACJA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji musi być systematycznie weryfikowany pod względem potrzeb i oczekiwań społecznych, a także zmieniających się trendów i uwarunkowań. Aktualizacja dokumentu możliwa będzie gdy:

- w wyniku przeprowadzanego ciągłego naboru projektów, zgłoszone zostały nowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne,
- uzasadniony jest wniosek o poszerzenie istniejącego obszaru lub włączenie nowego obszaru rewitalizacji,
- konieczna jest ponowna weryfikacja treści dokumentu w wyniku prowadzonych działań i analiz,
- zdiagnozowano konieczność zmiany w wybranych celach dla osiągnięcia lepszych efektów,
- zmieniły się przepisy prawa lub pojawiły nowe, stwarzające możliwość aplikowania o zewnętrzne,
- wprowadzono zmiany w dokumentach mających istotny wpływ na realizację Programu Rewitalizacji, w tym w treści Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa

Dolnośląskiego lub Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020.

Zbieranie opinii i uwag co do realizacji programu odbywać się będzie w trybie ciągłym:

1. bezpośrednio: u koordynatora ds. rewitalizacji – Wydział Inwestycji i Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Miliczu,
2. w formie elektronicznej,
3. podczas spotkania konsultacyjnego, które będzie organizowane minimum 1 raz w roku, podczas którego zostanie przedstawione sprawozdanie roczne z realizacji oraz możliwe będzie zgłaszanie uwag i propozycje aktualizacji.

Aktualizacja programu rewitalizacji przeprowadzana będzie we współpracy z interesariuszami z zachowaniem zasad partycypacji i partnerstwa oraz uwzględnieniem wyników prowadzonych działań konsultacyjnych i zgłaszanych propozycji.

Proces aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie wyglądał następująco:

1. Bieżące zbieranie uwag / opinii / nowych projektów bezpośrednio u koordynatora ds. rewitalizacji lub w formie elektronicznej – informacja na ten temat wraz z niezbędnymi formularzami oraz danymi kontaktowymi będzie na stałe umieszczona na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w zakładce REWITALIZACJA.
2. Uwagi będą rozpatrywane przez powołany zespół ds. rewitalizacji i oceniane pod względem zasadności i zgodności propozycji z celami lokalnego Programu Rewitalizacji,
3. W przypadku negatywnej opinii zespołu ds. rewitalizacji na temat propozycji zmian proces aktualizacji zostanie przerwany.
4. W przypadku pozytywnej opinii zespołu ds. rewitalizacji:
  - uruchomiona zostanie dodatkowa akcja informacyjno-promocyjna o możliwości składania uwag i przygotowaniach do aktualizacji dokumentu na stronie internetowej / w siedzibie Urzędu / w siedzibach jednostek podległych,
  - w razie potrzeb zorganizowane zostanie spotkanie konsultacyjne.
5. Projekt dokumentu zaktualizowanego zostanie poddany konsultacjom zgodnie z zasadami ujętymi w Uchwale nr XI/41/11 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 14 lipca 2011r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Milicz.
6. Projekt zaktualizowanego dokumentu zostanie przedstawiony Radzie Miasta podczas komisji / sesji.
7. Projekt zostanie przedłożony do UMWD w celu zaopiniowania zgodnie z dokumentami:
  - Wytyczne MR w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020,
  - Wytyczne programowe IZ RPO WD dotyczące zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020,
  - Regulamin oceny programów rewitalizacji gmin województwa dolnośląskiego,
  - zasady weryfikacji programów rewitalizacji przygotowanych przez miasta uczestniczące w konkursie dotacji pn. Modelowa rewitalizacja miast oraz w związku z realizacją projektów pilotażowych w miastach: Łódź, Bytom, Wałbrzych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Corocznie opracowywany będzie Raport z realizacji Programu, który po zaprezentowaniu Radnym Rady Miejskiej w Miliczu zamieszczany zostanie na stronie internetowej Urzędu. Umożliwi to mieszkańcom wgląd w działania władz miejskich oraz pozwoli na wypowiedzenie się i przedstawienie opinii podczas prowadzenia procesu rewitalizacji. Uzyskane w ten sposób wyniki mogą przyczynić się do efektywniejszego wdrażania programu rewitalizacji.

9. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji oraz monitoring i ewaluacja

SYSTEM ZARZĄDZANIA W TRAKCIE FORMUŁOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Burmistrz Gminy Milicz, jako organ odpowiedzialny za przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Milicz wyznaczył Zespół ds. rewitalizacji, działający wewnątrz Urzędu Miejskiego, który koordynował prace nad dokumentem. W zespole znalazły się osoby z różnym doświadczeniem, co pozwoliło na uwzględnienie w dokumencie różnych kwestii. Skład zespołu, który pracował nad formułowaniem dokumentu przedstawia się następująco:

1. Koordynator projektu: osoba z doświadczeniem w realizacji projektów infrastrukturalnych i społecznych na terenie obszaru, posiadający niezbędną o procesie rewitalizacji, partycypacji społecznej. Osoba koordynująca cały proces przygotowania dokumentu, nadzorująca realizację działań. Osoba biorąca udział w szkoleniach organizowanych przez MiR „Modelowa rewitalizacja miast” w ramach konkursu PO PT.
2. Koordynator ds. partycypacji społecznej i ds. organizacyjnych: osoba ze znajomością specyfiki obszaru, doświadczeniem w pracy w samorządzie i projektach, a także z wiedzą w zakresie zagospodarowania przestrzennego - wsparcie techniczne zespołu projektowego, odpowiedzialna za raportowanie, analizę wyników badań, zbieranie i porządkowanie danych, realizację działań wspólnie z koordynatorem i ekspertami.
3. Asystent koordynatora ds. społecznych: pracownik UM, osoba z wiedzą o instytucjach pomocy społecznej, rynku pracy, odpowiedzialna za koordynację wszystkich działań związanych z interwencjami w sferze społeczno-socjalnej.
4. Asystent koordynatora projektu ds. infrastrukturalnych: pracownik UM, osoba z doświadczeniem i wiedzą w zakresie prowadzenia inwestycji i wszelkich zagadnień proceduralnych a także ze znajomością zasobów komunalnych i możliwością ich wykorzystania.
5. Lokalni eksperci: przedstawiciele instytucji pomocy społ., rynku pracy, służb publicznych, mieszkańców i przedsiębiorców, mających odpowiednie narzędzia do aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem: w szczególności przedstawiciele OPS, PUP, policji, PCPR w Miliczu.

Ponad to w pracach nad dokumentem udział brali inni pracownicy Urzędu Miejskiego w Miliczu, w szczególności kierownictwo Urzędu z wydziałów:

- Wydział Inwestycji i Funduszy Europejskich,
- Wydział Spraw Obywatelskich,
- Wydział Planowania Przestrzennego,
- Wydział Gospodarki Nieruchomościami,

- Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,
- Wydział Oświaty, Promocji i Spraw Społecznych.

SYSTEM ZARZĄDZANIA PRZY WDRAŻANIU LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Opracowanie i przyjęcie programu rewitalizacji rozpoczyna pierwszy i najistotniejszy etap procesu wdrażania. Proces wdrażania zależy będzie od podejmowanych działań, a proces realizacji programu – od procedur gwarantujących jej realizację oraz od organizacji prac nad programem, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację pomiędzy struktury/jednostki organizacyjne Gminy.

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Prace nad realizacją działań rewitalizacyjnych powinny rozpocząć się natychmiast po przyjęciu programu rewitalizacji. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Dla właściwej i efektywnej realizacji zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2016-2023 roku konieczne jest zintegrowane podejście w procesie wdrażania oraz ewaluacji. Ważna jest współpraca wielu, niezależnych od siebie podmiotów, które wspólnie uczestniczyć będą w procesie złożonym z wielu mniejszych i większych inicjatyw, zmierzających do wspólnego celu.

Rada Miejska jako organ stanowiący, odpowiedzialna będzie za zatwierdzenie i uchwalenie LPR, w tym przyjęcia jego kolejnych zmian.

Burmistrz Gminy Milicz jako organ wykonawczy będzie realizować założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji w następujących etapach:

Tabela 40. System zarządzania wdrażaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji.

SYSTEM ZARZĄDZANIA WDRAŻANIEM LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	
ETAP I	1. Powołanie Zespołu do spraw rewitalizacji.
	2. Powołanie Zespołu ekspertów lokalnych.
ETAP II	1. Realizacja i wdrażanie zgłoszonych projektów rewitalizacyjnych
	2. Upowszechnianie założeń programu rewitalizacji
ETAP III	Monitoring i ewaluacja realizowanych projektów

I ETAP:

1. Powołanie Zespołu do spraw rewitalizacji - powołany zespół bazować będzie na osobach i doświadczeniach zdobytych w trakcie tworzenia programu rewitalizacji. Skład osobowy będzie w szczególności uwzględniał osoby zaangażowane w proces formułowania dokumentu, ale również

otwarty będzie na nowych członków, których doświadczenie będzie miało znaczenia dla efektywnego zarządzania procesem rewitalizacji.

2. Powołanie Zespołu ekspertów lokalnych.

Tabela 41. Skład, charakterystyka i funkcje Zespołu Do Spraw Rewitalizacji.

1. POWOŁANIE ZESPOŁU DO SPRAW REWITALIZACJI PRZY BURMISTRZU GMINY	
Sposób powołania	Skład osobowy i tryb pracy zostanie określony w Zarządzeniu Burmistrza Gminy Milicz
Skład	<p>Przynajmniej 1 przedstawiciel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wydziału Inwestycji i Funduszy Europejskich (koordynator zespołu), • Wydziału Oświaty, Promocji i Spraw Społecznych, • Wydział Gospodarki Nieruchomościami, • Wydział Planowania Przestrzennego, • Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, • Przedstawiciel Ośrodka Pomocy Społecznej, • Świetlicy Środowiskowej, • Rady Miejskiej, • Ośrodka Kultury, • placówki edukacji podstawowej lub gimnazjalnej. <p>Skład zespołu może zostać poszerzony w zależności od potrzeb, co zostanie określone w odpowiednim Zarządzeniu.</p>
Funkcje	<ul style="list-style-type: none"> • bieżąca koordynacja prac rewitalizacyjnych, • konsultowanie i optymalizacja działań rewitalizacyjnych, • poszukiwanie możliwości finansowania zaplanowanych działań w tym aplikowanie o środki, • potwierdzanie zgodności przedsięwzięć z wyznaczonymi celami Lokalnego Programu Rewitalizacji, • współpraca oraz prowadzenie dialogu z interesariuszami programu, • poszukiwanie nowych partnerów dla przedsięwzięć i umożliwianie współpracy między nimi, • ocena stopnia osiągnięcia wskaźników wyznaczonych w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych, • przygotowanie i przeprowadzanie procesu aktualizacji LPR, • proponowanie i opiniowanie wprowadzonych zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji, • weryfikacja zgodności realizowanych projektów z wyznaczonymi celami – bieżący monitoring i ewaluacja.
Częstotliwość	Przynajmniej 1 raz w roku

Tabela 42. Skład, charakterystyka i funkcje Zespołu Ekspertów Lokalnych.

2. POWOŁANIE ZESPOŁU EKSPERTÓW LOKALNYCH WSPIERAJĄCYCH PRACĘ ZESPOŁU DO SPRAW REWITALIZACJI	
Sposób powołania	Skład osobowy i tryb pracy zostanie określony w Zarządzeniu Burmistrza Gminy Milicz
Skład	<p>Przynajmniej 1 przedstawiciel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powiatowego Urzędu Pracy,

	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, • Komendy Powiatowej Policji • wspólnot mieszkaniowych, • organizacji pozarządowej, • przedsiębiorcy, • mieszkańiec obszaru rewitalizowanego. <p>Skład zespołu może zostać poszerzony w zależności od potrzeb, co zostanie określone w odpowiednim Zarządzeniu.</p>
Funkcje	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie prac Zespołu do spraw rewitalizacji w formie konsultowania i doradztwa w poszczególnych obszarach tematycznych, • informowanie o zaistniałych problemach, proponowanie rozwiązań, • opiniowanie propozycji działań rewitalizacyjnych w tym nowych, przedłożonych w procesie aktualizacji LPR, • interwencja i współpraca z członkami zespołu ds. rewitalizacji i członkami zespołu ekspertów w celu osiągnięcia pożądanych efektów rewitalizacyjnych, • zbieranie oraz udostępnianie informacji służących celom programu rewitalizacji, • promowanie założeń LPR w swoich środowiskach. • proponowanie i opiniowanie wprowadzonych zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji, • weryfikacja zgodności realizowanych projektów z wyznaczonymi celami.
Częstotliwość	Przynajmniej 1 raz w roku

II ETAP

1. Realizacja i wdrażanie zgłoszonych projektów rewitalizacyjnych zgodnie z przyjętym harmonogramem działań oraz planem finansowym programu rewitalizacji.

Koordinacja: koordynator Zespołu ds. rewitalizacji z Wydziału Inwestycji i Funduszy Europejskich.

Zgłoszenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gmina Milicz na lata 2016-2023 roku umożliwia rozpoczęcie starań o pozyskanie środków finansowych, pochodzących z:

- środków własnych gminy,
- środków zewnętrznych (dofinansowanie krajowe i unijne),
- środków prywatnych (w tym wspólnotowych).

Podmioty zgłaszające przedsięwzięcia mają prawo do samodzielnego decydowania o wdrażaniu i finansowaniu inwestycji. Ujęcie projektu na liście planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie jest równoznaczne z gwarancją współfinansowania zadania. Beneficjenci zobligowani są do opracowania koncepcji oraz dokumentacji technicznej zadania, a następnie realizacji i rozliczenia projektu. Preferowane jest podejście partnerskie pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym.

2. Upowszechnianie założeń programu rewitalizacji

Na tym etapie konieczne są również działania upowszechniające założenia programu, budujące świadomość mieszkańców o prowadzonym procesie, angażujące społeczność w realizację działań. Głównymi kanałami przekazu na temat prowadzonych działań będą:

- bezpośrednie spotkania z mieszkańcami,
- informacje zamieszczane na stronie internetowej samorządu,
- informacje zamieszczane w prasie lokalnej.

Dojrzałe formy partycypacji znajdą swoje odzwierciedlenie w działaniach aktywizujących mieszkańców i budujące sieć relacji społecznych z wykorzystaniem założeń rewitalizacji:

- organizacja mikrofestynów podwórkowych integrujących mieszkańców wokół danej przestrzeni, tworzących więzi sąsiedzkie,
- wspieranie wspólnych inicjatyw mieszkańców na rzecz poprawy warunków zamieszkania: promocja instrumentu „Inicjatywy lokalnej”, organizacja konkursów na najładniejsze podwórko,
- organizacja warsztatów, szkoleń dla mieszkańców motywujących do zagospodarowania przestrzeni sąsiedzkich w zieleni,
- udział mieszkańców w tworzeniu koncepcji funkcjonalno-użytkowych lub dokumentacji technicznej dla przedsięwzięć dotyczących ich miejsca zamieszkania,
- akcje edukacyjne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez Ośrodek Kultury w Miliczu, szkoły, przedszkola, świetlicę środowiskową – o konieczności współpracy sąsiedzkiej, edukacja obywatelska,

- akcje informacyjne dla poszczególnych grup interesariuszy np. dla wspólnot mieszkaniowych/ zarządców promujące dostępne źródła finansowania przedsięwzięć remontowych, termomodernizacyjnych,
- poszerzanie grup interesariuszy o nowe podmioty mogące zintensyfikować założone efekty programu rewitalizacji.

III ETAP

Monitoring i ewaluacja realizowanych projektów. Monitoring stanowi integralną część codziennego zarządzania programem rewitalizacji. Natomiast instrumentem wspierającym monitoring jest ewaluacja, czyli ocena i pomiar efektywności realizowanych zadań inwestycyjnych i społecznych, rezultatów i rzeczywistego wpływu programu rewitalizacji, na jakość i komfort życia mieszkańców obszarów rewitalizowanych.

Corocznie opracowywany będzie Raport z realizacji Programu, który po zaprezentowaniu Radnym Rady Miejskiej w Miliczu zamieszczany zostanie na stronie internetowej Urzędu. Umożliwi to mieszkańcom wgląd w działania władz miejskich oraz pozwoli na wypowiedzenie się i przedstawienie opinii podczas prowadzenia procesu rewitalizacji. Uzyskane w ten sposób wyniki mogą przyczynić się do efektywniejszego wdrażania programu rewitalizacji.

Na każdym z etapów konieczny jest aktywny udział interesariuszy, kluczowe jest więc uczestnictwo wskazanych grup:

- mieszkańców obszaru rewitalizacji i pozostałych obszarów miasta i gminy,
- właścicieli i zarządców nieruchomości na obszarze rewitalizacji,
- podmioty gospodarcze prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji
- organizacje pozarządowe prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji,
- inne podmioty publiczne: powiatowe, rządowe.

Tabela 43. Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji.

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Termin
1.	Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zawartych w programie rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miasta wprowadza przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.	Rada Miejska, Burmistrz	Po uchwaleniu programu rewitalizacji
2	Powołanie i działalność Zespołu ds. rewitalizacji. Zespół ds. rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą. Zakłada się cykliczność spotkań Zespołu ds. rewitalizacji, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji. Zespół ds. rewitalizacji pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami, których reprezentuje.	Zespół ds. rewitalizacji, Burmistrz	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
3.	Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do programu rewitalizacji, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń. Opracowanie studiów wykonalności i wniosków aplikacyjnych oraz niezbędnych załączników. Zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.	Podmioty realizujące zadania ujęte w programie rewitalizacji.	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
4.	Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Ocena sporządzona przez Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Zespół ds. rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej gminy. W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Burmistrz występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Procedura opisana w rozdziale 8 w zakresie aktualizacji programu.	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
5.	Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania miasta i gminy. Procedura opisana w rozdziale 8 w zakresie aktualizacji programu.	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji, podmioty zamierzające realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w oparciu	Lata 1 – n (okres realizacji programu)

		o zaktualizowany program rewitalizacji	
6.	<p>Działania promocyjne, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami miasta nt. założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów.</p> <p>Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność miasta uwag, opinii, wniosków w trybie ciągłym,</p> <p>Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych miasta, lokalnych mediów, Zespołu ds. rewitalizacji oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.</p>	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji, podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Lata 1 – n (okres realizacji programu)
7.	Uchylenie uchwały w sprawie programu rewitalizacji w całości albo w części, w przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.	Rada Miasta	Lata 1 – n (okres realizacji programu)

Monitoring

Monitoring procesu wdrażania programu rewitalizacji i jego efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym skuteczne zarządzanie procesem wdrażania programu.

Proces realizacji będzie monitorowany i oceniany przez zespół zadaniowy.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji programu rewitalizacji są:

- cele główne wytyczone w programie,
- kierunki działań i poszczególne przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne.

Proces monitorowania polegać będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w programie. Zaleca się, aby monitoring prowadzony był jednocześnie na kilku płaszczyznach. Powinien dostarczać informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów oraz umożliwić kwantyfikację efektów zrealizowanych projektów (zarówno efektów ekonomicznych jak i społecznych).

Monitoring programu będzie odbywał się w dwóch etapach:

- Roczne sprawozdania z realizacji celów, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.
- Analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi gminy wg wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów.

Ewaluacja

W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy realizacji programu rewitalizacji oraz jego wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu program rozwiązuje realne problemy gminy i jej społeczności.

W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów programu, przy czym kryteriami oceny zapisów są:

- wskaźniki realizacji celów,
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w programie),
- realizacja wizji rozwoju (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań - czy i w jaki sposób program, a w szczególności poszczególne działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpłyną na grupy docelowe, przyczynią się do poprawy sytuacji na terenie gminy,
- ocena w trakcie realizacji działań - odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku,
- ocena po realizacji działań - ocena długoterminowego wpływu programu rewitalizacji na grupy docelowe, czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe.

Tabela 44. Kluczowe wskaźniki rezultatu.

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Wartość wyjściowa w 2015 roku	Oczekiwana zmiana w 2020 roku
Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.					
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na OR	Osoby	PUP	1 raz na rok	157	Zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych o 20% w stosunku do roku bazowego (2015 r.)
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na OR	Liczba osób	OPS	1 raz na rok	396	Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej o 20% w stosunku do roku bazowego (2015 r.)
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób	CEDiG	1 raz na rok	13,31	Wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą o 10% w stosunku do roku bazowego (2015 r.)
Liczba przestępstw kryminalnych	Liczba przestępstw w	Policja	1 raz na rok	120	Spadek liczby przestępstw o 20% w stosunku do roku bazowego (2015 r.)

Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.					
Liczba uczestników imprez organizowanych w Miliczu	Liczba osób	GUS	1 raz na rok	5015	Zwiększenie liczby osób korzystających z oferty Domu Kultury o 20% w stosunku do roku bazowego (2015 r.)
Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.					
Liczba budynków o poprawionym stanie technicznym	Liczba budynków	Gmina Milicz, Wspólnoty Mieszkaniowe	1 raz na rok	0	Poprawiony stan techniczny 50 obiektów mieszkalnych

10. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2016 – 2023 powiązany jest ściśle z dokumentami strategicznymi Gminy Milicz, takimi jak m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Milicz na lata 2014-2020, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Milicz czy Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

Powiązanie Programu Rewitalizacji ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Milicz, która jest spójna z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu (o charakterze regionalnym, czy krajowym, jak np. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego) wpływa na fakt, że również sam Program Rewitalizacji korzysta z tych relacji.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY MILICZ NA LATA 2014-2020

Strategia jest dokumentem określającym koncepcję rozwoju oraz szczegółowy plan działań do 2020 roku. Kierunki rozwoju Gminy są zgodne ze wskazaniami zawartymi w dokumentach strategicznych województwa dolnośląskiego.

Metodologia opracowania „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Milicz na lata 2014-2020” opierała się na zasadzie udziału jak najszerszej grupy mieszkańców oraz prac eksperckich w celu wypracowania dokumentu z uwzględnieniem potrzeb i aspiracji społeczności gminy.

Pozwoliło to na sformułowanie niezbędnych do rozwiązania kwestii, takich jak:

- zatrzymanie procesu marginalizacji rewitalizowanych części miasta,
- zmiana struktury funkcji i struktury zagospodarowania rewitalizowanych części miasta,
- wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa publicznego i socjalnego mieszkańcom miasta,
- aktywizacja i wzrost konkurencyjności miasta
- podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich,
- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych na wsi,
- rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Diagnoza obszaru wsparcia w Programie Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2016 - 2023 i identyfikacja obszarów kryzysowych potwierdza konieczność realizacji powyższych działań.

Należy zwrócić uwagę na dużą zbieżność celów strategicznych określonych w Strategii z celami, które zdefiniowano w Programie Rewitalizacji:

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie funkcji turystycznej Gminy Milicz w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze

Temu celowi odpowiada Cel 3 Programu Rewitalizacji - Podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza przestrzeni miejskiej poprzez poprawę funkcjonowania przestrzeni obszaru rewitalizacji, rozwój infrastruktury obsługującej turystów i

bazujących na walorach przyrodniczych i kulturowym Doliny Baryczy oraz przemyślana promocja obszaru.

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców w harmonii z przyrodą

W ramach celu przewidziano do realizacji m.in. rewitalizację miasta i odnowę wsi w gminie Milicz.

Temu celowi odpowiadają:

Cel 1 Programu Rewitalizacji – Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości, który jest odpowiedzią na zdiagnozowane i koncentrujące się na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, w szczególności ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, czy przestępczość.

Oraz Cel 3 - Programu Rewitalizacji Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki. Działania służące osiągnięciu tego celu koncentrować się będą m.in. na działaniach inwestycyjnych, służących eliminacji przestarzałych rozwiązań technicznych, poprawie estetyki tkanki mieszkaniowej, czy zagospodarowaniu wspólnych przestrzeni.

Cel strategiczny 3. Wzmocnienie dialogu i aktywności społecznej

Temu celowi odpowiada Cel 2 Programu rewitalizacji - Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych, który realizowany będzie w oparciu o istniejący potencjał instytucjonalny miasta (instytucje kultury, aktywne organizacje społeczne), czego efektem będzie budowanie kapitału społecznego.

Ponadto Strategia porusza również kwestię koordynowania działań o różnego rodzaju charakterze, jak infrastrukturalne, gospodarcze, społeczne, czy środowiskowe. Jak wskazują zapisy Strategii ponad 70% zabudowy w gminie (oraz samym mieście) pochodzi jeszcze sprzed 1944 r. i wymaga remontów. Obecnie prowadzona jest rewitalizacja starówki, natomiast zauważyć można, że prace powinny objąć, po pierwsze, o wiele większą powierzchnię miasta. A po drugie, zakres prowadzonych prac powinien jednak być znacznie szerszy i nie ograniczać się jedynie do remontów elewacji, czy innych działań czysto inwestycyjnych.

Kierunki działań, służących realizacji tego celu, znalazły swoje odniesienie w Programie Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2016 – 2023, który duży nacisk kładzie na kwestie społeczne, aktywizację mieszkańców i dostęp do szerokiego spektrum usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, czy rekreacyjnych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE MILICZ NA LATA 2006-2016

W roku 2002 w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze Unii Europejskiej:

- zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępu do środków, praw, dóbr i usług;
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego;
- pomoc dla najbardziej potrzebujących;

- mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Milicz na lata 2006-2016 w pełni identyfikuje się z tak wytyczonymi kierunkami działań, dlatego w związku z powyższym określono i sformułowano następujące cele strategiczne:

1. Ograniczenie zjawiska bezrobocia oraz redukcja szkód występujących u osób bezrobotnych
2. Wyrównanie szans życiowych osób niepełnosprawnych
3. Ograniczenie zjawiska bezdomności
4. Ograniczenie szkód wynikających z nadużywania alkoholu
5. Przeciwdziałanie zagrożeniom i redukcja szkód wynikających z używania narkotyków
6. Stworzenie systemu kompleksowej opieki nad ludźmi starszymi, rodziną i dzieckiem.

Z celami tymi największą zgodność wykazuje Cel 1 Programu Rewitalizacji – Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości, który jest odpowiedzią na zdiagnozowane i koncentrujące się na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, w szczególności ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, czy przestępczość. W ramach realizacji tego celu oczekuje się działań, które wspierać będą mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych, czy też wykorzystywać mechanizmy ekonomii społecznej dla przeciwdziałania negatywnym zjawiskom.

LOKLANY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY MILICZNA LATA 2007-2013

W latach ubiegłych Gmina Milicz zleciła opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla jego obszaru. Obszar rewitalizowany został wyznaczony w oparciu o analizę danych statystycznych dostarczonych przez Urząd Miejski w Miliczu, Powiatowy Urząd Pracy w Miliczu, Wojewódzki Urząd Statystyczny, Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu oraz informacje dostarczone przez wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe i inne podmioty zarządzające budynkami mieszkalnymi. Posłużyły one do sporządzenia i wyliczenia wskaźników pozwalających wskazać obszar kwalifikujący się do wsparcia w ramach programu rewitalizacji. Wyznaczając obszar rewitalizowany posłużono się następującymi kryteriami:

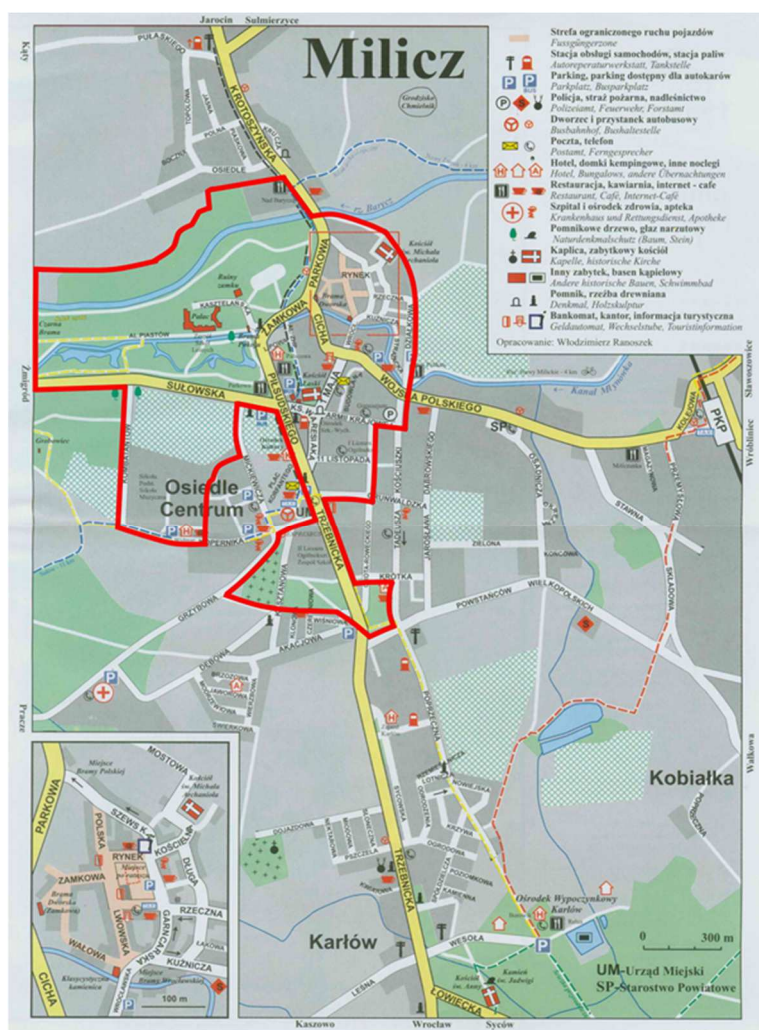
- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia – mierzony odsetkiem osób objętych pomocą społeczną,
- wysoka stopa długotrwałego bezrobocia – mierzona liczbą bezrobotnych przypadających na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- niekorzystne trendy demograficzne – mierzone odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców.

Teren ten miał powierzchnię ok. 4,86 km² i zamieszkiwany był przez 4605 osób, czyli 39% mieszkańców miasta.

Obszar rewitalizowany obejmował teren wyznaczony linią następujących ulic i granic: ul. Wodociągowa, Krotoszyńska (nie wchodzi do obszaru rewitalizacji), ul. Mostowa (nie wchodzi do obszaru rewitalizacji), po linii terenu kościoła do ul. Kościelnej, ul. Kościelna, ul. Długa, ul. Garncarska,

ul. Wrocławska, ul. Wojska Polskiego (nie wchodzi do obszaru rewitalizacji), ul. Kościuszki, ul. Armii Krajowej, ul. Grota-Roweckiego, ul. Grunwaldzka, ul. Trzebnicka, ul. Krótka (nie wchodzi do obszaru rewitalizacji), granica parku, ul. Powstańców Wielkopolskich (nie wchodzi do obszaru rewitalizacji), ul. Trzebnicka, linia parku, ul. Cmentarna (nie wchodzi do obszaru rewitalizacji), ul. Grzybowa (nie wchodzi do obszaru rewitalizacji), ul. Kopernika (w stronę ul. Trzebnickiej), ul. Trzebnicka, ul. Piłsudskiego, ul. Sułowska, ul. Mickiewicza, uliczka dojazdowa do Szkoły Podstawowej nr 2, ul. Kopernika, ul. Kombatantów, ul. Sułowska, granica parku, przecięcie z rzeką Barycz, linia terenów zielonych, ul. Wodociągowa. Na poniższej mapie przedstawiono obszar rewitalizowany oraz jego usytuowanie na tle całego miasta.

Mapa 5. Rewitalizowany obszar miasta Milicz.

Źródło: Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Milicza na lata 2007-2013

Jak widać obszar ten częściowo pokrywa się z obszarem wsparcia wskazanym w obecnym programie Rewitalizacji (strefa 1 i 2).

W obszarze tym w latach 2010 – 2015 Gmina Milicz zrealizowała 9 projektów rewitalizacyjnych:

- Modernizacja i uporządkowanie terenów zielonych przy Kościele Łaski w Miliczu wraz z remontem dwóch parkingów przy ul. Piłsudskiego i 1-go Maja
- Budowa deptaka wzdłuż Alei ZHP oraz remont mostku na kanale Młynówka

- Modernizacja i budowa placu zabaw przy świetlicy środowiskowej Chatka Puchatka w Miliczu
- Modernizacja Przedszkola Samorządowego w Miliczu
- Modernizacja budynku gminnego na ulicy Waresiaka 7 z przeznaczeniem utworzenia Centrum Aktywności Lokalnej
- Rewitalizacja terenów zielonych na obszarze wsparcia wraz z oświetleniem parkowym i monitoringiem w Miliczu
- Budowa krytego basenu przy Szkole Podstawowej Nr 2 i Szkole Muzycznej I Stopnia w Miliczu wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną
- Modernizacja ogródka jordanowskiego u zbiegu ulic Trzebnicka i Powstańców Wielkopolskich w Miliczu
- Przebudowa Przedszkola Samorządowego w Miliczu - etap II.

Wszystkie miały charakter głównie infrastrukturalny, skupiając się na rewitalizacji tkanki miejskiej, w zasadzie pomijając aspekty społeczne, gospodarcze, czy środowiskowe.

Ponadto żaden z tych projektów nie dotyczył ścisłego centrum miasta i okolic starego miasta. Zadania wynikające z obecnego Programu Rewitalizacji należałoby uznać za kontynuację LPR, koncentrując działania w obszarze właśnie starego miasta i nadając im w głównej mierze charakter inny niż tylko inwestycyjny.

Tym samym Lokalny Program Rewitalizacji miasta Milicz na lata 2007-2013 odpowiadał na potrzeby, których realizacji w głównej mierze odpowiada Cel 2 Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych obecnego Programu Rewitalizacji, przynajmniej w zakresie infrastruktury temu służącej.

Należy oczekiwać, że realizacja celów obecnego Programu Rewitalizacji, stanowiącego kontynuację prowadzonych w poprzednich latach działań rewitalizacyjnych uzupełni lukę, powstałą z zaniedbania sfer społecznych, gospodarczych czy środowiskowych i tym samym dopełni proces rewitalizacji obszaru.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MILICZ

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym określającym kierunki polityki przestrzennej gminy. Ma on charakter planowania ogólnego, które wyznacza ramy dla działań szczegółowych zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W *Studium* przyjęto najważniejsze cele polityki przestrzennej gminy, m.in. zrównoważony rozwój rozumiany jako rozwój społeczno-gospodarczy, dzięki któremu następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Działania prośrodowiskowe podejmowane zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju nie oznaczają zahamowania procesów rozwojowych gminy - zrównoważony rozwój wskazuje na potrzebę wielofunkcyjnego rozwoju terenów z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych. Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze,

krajobrazowe i kulturowe gminy Milicz, rozwój powinien odbywać się bez degradowania tych zasobów oraz poprzez:

- tworzenie na terenie gminy Milicz wielu atrakcyjnych i zróżnicowanych możliwości rozwoju gospodarczego i poprawy warunków zamieszkiwania,
- ochronę i wzbogacenie środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy,
- poprawę struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, podniesienie ładu przestrzennego, poprawa systemu powiązań z regionem.

Wsparciu i wzmocnieniu tych założeń służyć będzie szczególnie realizacja Celu 3 Programu Rewitalizacji - Podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza przestrzeni miejskiej poprzez poprawę funkcjonowania przestrzeni obszaru rewitalizacji, rozwój infrastruktury obsługującej turystów i bazujących na walorach przyrodniczych i kulturowym Doliny Baryczy.

Jednocześnie w zakresie obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji, w dokumencie czytamy:

- Rewitalizacji miasta Milicza - rewitalizacji budynków, przestrzeni publicznych, adaptacji budynków, rewitalizacji parku miejskiego czy poprawa bezpieczeństwa ciągu pieszego. Wyznaczony został obszar wsparcia dla inwestycji z zakresu mieszkalnictwa. Obejmuje on obszar znajdujący się biegiem następujących ulic: Cicha, Parkowa (bez ulicy Parkowej), Szewska (bez ulicy Działkowej), Kuźnicza (bez ulicy Kuźnicznej), Wrocławska, Wojska Polskiego i Tadeusza Kościuszki (bez ulic Kościuszki i Wojska Polskiego), Armii Krajowej i 1 Maja.
- Uporządkowanie infrastruktury przestrzeni publicznej (przywrócenie reprezentacyjnej funkcji Rynku Milickiego, zagospodarowanie i uporządkowanie terenu i obszarów zielonych przy Kościele Łaski wraz remontem dwóch parkingów, budowa placu zabaw przy świetlicy środowiskowej Chatka Puchatka, budowa deptaka wzdłuż Alei ZHP). Przywrócenie świetności centrum miasta i odnowa zdegradowanych obszarów przy obiektach atrakcyjnych turystycznie (np. wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków).
- Zagospodarowanie otoczenia Kościoła Łaski wraz z remontem parkingów, budową deptaka, placem zabaw i modernizacją budynku z informacją turystyczną.

Część zadań zrealizowana została w oparciu o środki unijne w okresie programowania 2007-2013, o czym szerzej wspomniano w części dotyczącej zgodności Programu Rewitalizacji z Lokalnym Programem Rewitalizacji miasta Milicz na lata 2007-2013.

Realizacja pozostałych zadań wynika z obecnego Programu Rewitalizacji.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY MILICZ

Celem opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Milicz jest przyczynienie się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcji zużycia energii finalnej, poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

W dokumencie skoncentrowano się na działaniach niskoemisyjnych (poprawa efektywności energetycznej, wykorzystanie OZE) i efektywnie wykorzystujących zasoby, czyli takich, które mają na celu redukcję emisji zanieczyszczeń.

Kierunki działań w Programie Rewitalizacji Gminy Milicz spójne są z następującymi celami strategicznymi PGN:

Cel strategiczny 2. Realizacja działań zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych – wsparcie merytoryczne, administracyjne, finansowe dotyczące wymiany źródeł ogrzewania w indywidualnych nieruchomościach na terenie gminy.

Cel strategiczny 4. Dążenie do utrzymania zero lub niskoemisyjnego wzrostu gospodarczo-społecznego do 2020 roku bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną – zachowanie optymalnej równowagi pomiędzy potencjalnym rozwojem gospodarczo-społecznym a wzrostem zapotrzebowania na energię pierwotną.

Cel strategiczny 7. Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych – efektywność energetyczna ma bezpośredni wpływ na emisję zanieczyszczeń oraz koszt eksploatacji obiektów. Głównym celem powinno być również zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Ze wskazanymi powyżej Celami strategicznymi Planu Gospodarki Niskoemisyjnej szczególnie związany jest Cel 4 Programu Rewitalizacji – Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki. Działania służącej realizacji tego celu koncentrować się będą na działaniach inwestycyjnych, służących eliminacji przestarzałych rozwiązań technicznych związanych m.in. ze sposobem ogrzewania mieszkań, a wpływających negatywnie na stan środowiska naturalnego (wysoka emisja gazów cieplarnianych).

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (LSR) DLA DOLINY BARYCZY NA LATA 2016 – 2022

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) dla Doliny Baryczy na lata 2016 – 2022 jest kluczowym dokumentem strategicznym dla LGD, w której skład wchodzi 8 gmin: Cieszków, Krośnice, Milicz, Twardogóra i Żmigród z terenu województwa dolnośląskiego i Przygodzice, Odolanów oraz Sośń z terenu województwa wielkopolskiego obszaru, wskazującym cele i kierunki działań rozwojowych, które realizowane będą za pośrednictwem wsparcia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

Strategia zdefiniowała 2 cele ogólne:

- **Cel ogólny 1. Rozwój gospodarczy Doliny Baryczy, służący zachowaniu specyfiki obszaru i polepszeniu jakości życia.** Wynika ze słabych stron zapisanych w analizie SWOT, związanych z problemami sektora gospodarczego i rybackiego tj. niedoborów wody, odchodzeniem i niską opłacalnością rolnictwa i rybactwa, wysokich kosztów prowadzenia działalności rybackiej, braku sprawnie działającej sieci dystrybucji produktów lokalnych, w tym rolnych i rybackich, niewystarczającej infrastruktury do prowadzenia przetwórstwa, czy gastronomii na bazie produktów z obszaru: ryb, owoców, mięsa. Braku znajomości specyfiki obszaru oraz kompetencji do podejmowania, prowadzenia i rozwijania działalności w oparciu o środki zewnętrzne.

- **Cel ogólny 2 Wzmocnienie rozpoznawalności i potencjału Doliny Baryczy** pozwoli zniwelować słabe strony związane głównie z niewystarczającą wiedzą, współpracą i aktywnością mieszkańców na rzecz zachowania specyfiki obszaru. Kontynuacja działań edukacyjnych, promocyjnych oraz szerokie spektrum bezpośredniej możliwości zaangażowania się mieszkańców w tworzenie oferty przyczyni się do zachowania unikatowych walorów przyrodniczych, dziedzictwa kulturowego oraz wsparcie rybackiego charakteru obszaru. Niewystarczające powiązanie i promocja potencjału turystycznego (w tym rybackiego) zostanie zniwelowane dzięki współpracy i spójnej promocji i wzmocnieniu oferty turystycznej obszaru.

Z celami tymi zgodny jest przede wszystkim Cel 1 Programu Rewitalizacji – Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości wykazuje dużą zgodność z Celem ogólnym 2 Strategii. Realizacji obu służyć mają działania związane z przedsięwzięciami i projektami angażującymi bezpośrednio mieszkańców obszaru, które podnosić będą poziom wiedzy, umiejętności, zdolności, jak również wpływać będą na wzrost aktywności społecznej. Oba cele preferują działania edukacyjne, animacyjne i szkoleniowe.

11. Spis map, tabel i wykresów

Mapa 1. Mapa Gminy Milicz w powiecie milickim	4
Mapa 2. Podział miasta Milicza na strefy	5
Mapa 3. Obszar rewitalizacji w Miliczu.	52
Mapa 4. Zdegradowane podwórka oraz przestrzeni sąsiadujące z obiektami mieszkalnymi na obszarze rewitalizacji.....	58
Mapa 5. Rewitalizowany obszar miasta Milicz	142
Tabela 1. Ulice wchodzące w skład obwodów wyborczych oraz ulice wchodzące w skład stref delimitacyjnych	6
Tabela 2. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Milicz..	9
Tabela 3. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Milicz	10
Tabela 4. Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010.....	13
Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.	15
Tabela 6. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015.....	16
Tabela 7. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.	17
Tabela 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.	18
Tabela 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.	19
Tabela 10. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.....	21
Tabela 11. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.....	22
Tabela 12. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.	23
Tabela 13. Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015 r.....	24
Tabela 14. Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców 2015 r.....	25
Tabela 15. Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.	27
Tabela 16. Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.....	28
Tabela 17. Koncentracja problemów społecznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego.....	30
Tabela 18. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.....	31
Tabela 19. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.	32
Tabela 20. Powierzchnia ogółem (w m ²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	34
Tabela 21. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m ²) w 2015 r..	35
Tabela 22. Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym w 2015 r.	36
Tabela 23. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.	38
Tabela 24. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	39
Tabela 25. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	40

Tabela 26. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Milicz z uwzględnieniem podziału gminy na sołectwa a miasta Milicz na strefy.....	40
Tabela 27. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany - sfera społeczna ..	47
Tabela 28. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany – pozostałe sfery..	48
Tabela 29. Ulice miasta Milicz znajdujące się na obszarze zdegradowanym	49
Tabela 30. Główne problemy obszaru rewitalizacji	68
Tabela 31. Schemat celów oraz podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	74
Tabela 32. Projekty Listy A	76
Tabela 33. Projekty Listy B	88
Tabela 34. Komplementarność pomiędzy projektami ujętymi w programie rewitalizacji	102
Tabela 35. Komplementarność poszczególnych projektów w odniesieniu do oczekiwanych efektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych (przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych) oraz środowiskowych	105
Tabela 36. Komplementarność programu rewitalizacji z projektami rewitalizacyjnymi realizowanymi w Gminie Milicz w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2007-2013 oraz inne mające istotne znaczenie dla obszaru rewitalizowanego.....	109
Tabela 37. Ramy finansowe związane z realizacją podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	115
Tabela 38. Procedura i formy uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji	119
Tabela 39. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa w zaplanowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych.....	122
Tabela 40. System zarządzania wdrażaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	130
Tabela 41. Skład, charakterystyka i funkcje Zespołu Do Spraw Rewitalizacji.....	131
Tabela 42. Skład, charakterystyka i funkcje Zespołu Ekspertów Lokalnych.....	131
Tabela 43. Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji.....	135
Tabela 44. Kluczowe wskaźniki rezultatu.....	137

Wykres 1. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw w gminie Milicz oraz miasta Milicz	8
--	---